

Latvijas
kvalifikāciju
ietvarstruktūra

Eiropas
kvalifikāciju
ietvarstruktūra

Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras pielīdzināšana Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai

Atjaunotais pašvērtējuma ziņojums

Rīga 2018.gada novembris

Ar Eiropas Savienības
programmas
„Erasmus+” atbalstu

Atjaunoto pašvērtējuma ziņojumu sagatavojis Akadēmiskās informācijas centrs – Nacionālais koordinācijas punkts EKI.

Atjaunotā pašvērtējuma ziņojuma sagatavošanā un informācijas apkopošanā iesaistītie eksperti:

Baiba Ramiņa,	Akadēmiskās informācijas centra direktore
Gunta Kinta,	Projektu departamenta vadītāja, Akadēmiskās informācijas centrs
Sarmīte Rutkovska	Projektu departamenta vadītājas vietniece, Akadēmiskās informācijas centrs
Māris Stinkulis,	Projektu eksperts, Akadēmiskās informācijas centrs

Šis ziņojums sagatavots ar Eiropas Komisijas projekta „*National Europass Centre + EQF NCP 2018-2020*” (Nr. VS/2018/0241) atbalstu.

Paustais viedoklis uzliek saistības tikai autoram (autoriem), un tas nekādā gadījumā nevar tikt uzskatīts par Eiropas Komisijas oficiālo nostāju.

Satura rādītājs

Ziņojumā lietotie saīsinājumi	4
levads	5
Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveide	7
Pašvērtējuma process kopš 2011.gada	9
I. DAĻA. Pārmaiņas Latvijas izglītībā kopš 2011.gada	11
1. Latvijas izglītības tālākā attīstība LKI ietekmē	12
1.1. LKI nostiprināšana normatīvajos aktos	12
1.2. LKI līmeņu pārskatīšana	13
1.3. LKI līmeņu norāde izglītības dokumentos	16
1.4. Pirms Boloņas kvalifikāciju pielīdzināšana Boloņas procesa kvalifikācijām	17
1.5. Terminoloģijas attīstība	18
1.6. Kredītpunktu sistēmu attīstība Latvijā	18
1.7. Nozaru kvalifikāciju struktūru attīstība	19
1.8. Latvijas kvalifikāciju datubāzes izveide	21
2. Mācīšanās rezultātu nozīme Latvijas izglītības sistēmā	22
2.1. Vispārējā izglītība	22
2.2. Profesionālā izglītība	24
2.3. Augstākā izglītība	26
3. Izglītības kvalitātes novērtēšana	31
3.1. Vispārējā un profesionālā izglītība	31
3.2. Augstākā izglītība	34
4. Neformālās un ikdienas mācīšanās atzišana	40
4.1. Profesionālā izglītība	40
4.2. Augstākā izglītība	42
II. DAĻA. LKI pielīdzināšana EKI un EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūrai	46
5. Pielīdzināšanas procesa atbilstība EKI kritērijiem	47
6. Pašvērtējuma procesa atbilstība EAIT kritērijiem un procedūrām	54
Pielikumi	61
1. pielikums. Kvalifikāciju līmeņu apraksti 2018.gadā	62
2. pielikums. Latvijas Republikas izglītības sistēma	65
3. pielikums. Latvijas izglītības klasifikācija saskaņā ar ISCED un LKI	66
4. pielikums. Citas izmaiņas normatīvajos aktos kopš 2011.gada	71
5. pielikums. LKI 1.-4. līmeņu aprakstu izvērtēšana un priekšlikumi pilnveidei (2013)	73
6. pielikums. Informācija par LKI augstākās izglītības diplomu pielikumos	76
7. pielikums. Pirms Boloņas kvalifikāciju pielīdzināšana Boloņas kvalifikācijām	78
8. pielikums. Studiju programmu vērtēšanas kritēriju salīdzinājums 2013., 2016. un	79
2017. gadā	80
9. pielikums. Augstskolas un koledžas vērtēšanas kritēriji 2012., 2016. un 2017.gadā	80
10. pielikums. Studiju virziena vērtēšanas kritēriji 2012., 2016. un 2017.gadā	84
11. pielikums. EKI un LKI līmeņu aprakstu salīdzinājums	88
12. pielikums. EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūras un LKI līmeņu aprakstu salīdzinājums	93
12. pielikums. Kvalitātes novērtēšanas aģentūras atzinums	95
13. pielikums. Starptautisko ekspertu atzinumi	96

Ziņojumā lietotie saīsinājumi

- AIC – Akadēmiskās informācijas centrs
- All – augstākās izglītības iestāde (augstskola un koledža)
- AIKA – Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra
- AIP – Augstākās izglītības padome
- CEENQA – Centrālās un Austrumeiropas tīmekļa asociācija (*Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education*)
- DVB mācības – darba vidē balstītas mācības
- EAIT – Eiropas augstākās izglītības telpa
- ECTS – Eiropas kredītpunktu pārnese sistēma (*European Credit Transfer System*)
- EKI – Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra
- ENIC – Mobilitātes un atzīšanas nacionālo informācijas centru Eiropas tīkls (*European Network of National Information Centres on academic recognition and mobility*)
- ENQA – Eiropas asociācija kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (*European Association for Quality Assurance in Higher Education*)
- EQAVET – Eiropas kvalitātes nodrošināšanas ietvarstruktūra profesionālajā izglītībā un profesionālajā tālākizglītībā
- ES – Eiropas Savienība
- ESF – Eiropas Sociālais fonds
- INQAAHE – Starptautiskais augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas organizāciju tīmeklis (*International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education*)
- IZM – Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija
- KP – kredītpunkti
- IKVD – Izglītības kvalitātes valsts dienests
- LBAS – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
- LDDK – Latvijas Darba devēju konfederācija
- LKI – Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūra
- LZP – Latvijas Zinātnes padome
- MK – Latvijas Republikas Ministru kabinets
- NAP – Nacionālais attīstības plāns
- NARIC – Nacionālie akadēmiskās atzīšanas informācijas centri (*National Academic Recognition Information Centres*)
- NEP – nozaru ekspertu padomes
- NKI – nacionālā kvalifikāciju ietvarstruktūra
- NKP – nacionālais koordinācijas punkts EKI
- NKS – nozares kvalifikāciju struktūra
- PINTSA – Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadome
- VIAA – Valsts izglītības attīstības aģentūra
- VIIS – Valsts izglītības informācijas sistēma
- VISK – Valsts izglītības saturs centrs

Ievads

Kvalifikāciju ietvarstruktūra ir būtiska daļa no izglītības sistēmas, jo uzskatāmā veidā atspoguļo sistēmā iegūstamās kvalifikācijas, veicinot iedzīvotāju mobilitāti un mūžilgu mācīšanos. Mainoties un attīstoties izglītības sistēmai un saturam atbilstoši sabiedrības prasībām, mainās arī kvalifikāciju ietvarstruktūra. Kad 2009.-2010.gadā tika veidota Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūra (LKI), tika pieņemts lēmums LKI pielīdzināšanu Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai (EKI) organizēt divos posmos, ņemot vērā šī procesa sarežģītību un ilgumu. Pirmajā fāzē (2009.-2011.gadā) notikušā pielīdzināšanas procesa rezultātā Latvijā tika izveidota astoņu līmeņu LKI, kura ietver formālās vispārējās, profesionālās un augstākās izglītības sektorus. Izveidotie kvalifikāciju līmeņu apraksti ir balstīti mācīšanās rezultātos, un formālās izglītības kvalifikācijas ir piesaistītas minētajiem līmeņiem. Līmeņu aprakstus izstrādāja saskaņā ar valsts izglītības un profesiju standartiem, kā arī EKI līmeņu aprakstiem.

Iepriekšējais pašvērtējuma ziņojums „Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai” (2011, 2012) tika izstrādāts ar mērķi aprakstīt LKI izveidošanu un tās pielīdzināšanas procesu EKI un Eiropas augstākās izglītības telpas (EAIT) kvalifikāciju ietvarstruktūrai un ar to noslēdzās pirmā pielīdzināšanas procesa fāze. Iepriekšējais Pašvērtējuma ziņojums nacionālā līmenī tika apspriests 2011.gadā, tā paša gada oktobrī ziņojums tika sekmīgi prezentēts EKI Konsultatīvajā grupā. Ņemot vērā Eiropas Komisijas, Cedefop un citu valstu ekspertu ieteikumus, ziņojums tika pilnveidots, un 2012.gada maijā tika izdota ziņojuma 2.versija¹. Iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojumā (2012) tika raksturots pielīdzināšanas procesa mērķis un norise Latvijā, īsumā aprakstītas Eiropas mērogā veiktās reformas izglītībā, kuras ietekmēja pielīdzināšanas procesu. Iepriekšējais Pašvērtējuma ziņojums (2012) sastāvēja no divām daļām:

1. Latvijas izglītības sistēmas apraksts, Latvijas profesionālās kvalifikācijas līmeņi un profesiju standartu nozīme mācīšanās rezultātu ieviešanai izglītībā, studiju rezultāti augstākajā izglītībā, ārpus formālās izglītības iegūto zināšanu un prasmju sistēmas izveide, izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēma;
2. Latvijas izglītības kvalifikāciju izvietojums LKI un EKI, pielīdzināšanas procesa norise Latvijā atbilstoši EKI un Boloņas procesa kritērijiem, kā arī plānotās reformas izglītībā.

Jau pirmajā pielīdzināšanas procesa fāzē tika paredzēts, ka, noslēdzoties otrajai pielīdzināšanas fāzei (2013.-2015.gadā), tiks izstrādāts jauns Pašvērtējuma ziņojums, lai aprakstītu laika gaitā norisinājušās reformas un to rezultātus LKI kontekstā. Tā kā reformas izglītībā ir laikietilpīgas un skar virkni iesaistīto pušu, Atjaunotā pašvērtējuma ziņojuma izstrāde aizkavējās līdz 2018.gadam. Šo gadu laikā kopš iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojuma (2012) publicēšanas ir attīstījusies ne tikai LKI un izglītības sistēma, bet arī iesaistītās puses ir pilnveidojušas zināšanas un uzkrājušas pieredzi par jautājumiem saistībā ar kvalifikācijām, mācīšanās rezultātiem un kvalifikāciju ietvarstruktūrām. 2018.gadā LKI kontekstā lietotā terminoloģija un principi šķiet pašsaprotami un neatņemama daļa no izglītības reformām, pateicoties arī Akadēmiskās informācijas centra (AIC) kā nacionālā koordinācijas punkta EKI darbam, sniedzot atbalstu LKI attīstībai. Jāuzsver, ka šādas izmaiņas izglītībā un sabiedrības

¹ Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrija (2012). Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai. Pašvērtējuma ziņojums. 2. versija. Rīga: Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas koordinācijas departaments, http://www.nki-latvija.lv/content/files/Latvijas-pasvertejuma-zinojums-2-versija_majis-2012.pdf.

izpratnē norisinās ilgākā laika posmā, kā arī tās nevar uzskatīt par pilnībā pabeigtām. LKI turpinās attīstīties arī pēc šī ziņojuma izstrādes un prezentēšanas iesaistītajām pusēm.

Šis Pašvērtējuma ziņojums ir izstrādāts, pamatojoties uz pētījumiem un diskusijām, kas ir notikušas kopš 2011.gada. 2013.gadā tika veikts situācijas izvērtējums², lai noteiktu izglītības attīstības tendences LKI kontekstā. 2016.gada pētījumā³ tika sīkāk analizētas notikušās pārmaiņas izglītībā un to ietekme uz LKI attīstību. Vadoties pēc šī pētījuma rezultātiem un secinājumiem, 2017.gadā tika izstrādāts Atjaunotā pašvērtējuma ziņojuma melnraksts⁴, kas gada nogalē tika apspriests ar iesaistītajām pusēm, kā arī to izvērtēja trīs starptautiski eksperti. Ekspertu ieteikumi un diskusiju rezultāti tika ņemti vērā, veidojot šo ziņojuma versiju 2018.gadā.

Atjaunotais pašvērtējuma ziņojums ietver ievadu un divas galvenās daļas. Ievadam seko divas nodaļas, kurās ir piedāvāts atskats uz LKI izveidi, kā arī uz pašvērtējuma procesu pēc 2011.gada. Pirmajā daļā ir aprakstītas izmaiņas Latvijas izglītībā LKI attīstības rezultātā, akcentējot atšķirības salīdzinājumā ar situāciju 2011.gadā. Pirmajā daļā aplūkotas šādas tēmas: Latvijas izglītības tālākā attīstība LKI ietekmē, mācīšanās rezultātu nozīme Latvijas izglītības sistēmā; izglītības kvalitātes novērtēšana, neformālās un ikdienas mācīšanās atzišana. Otrajā ziņojuma daļā ir raksturota pielīdzināšanas procesa atbilstība EKI un Boloņas procesa kritērijiem.

² Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP (2013). Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai. Situācijas izvērtējums, http://www.nki-latvija.lv/content/files/LKI_situācijas_izvertejums_2013.pdf

³ Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP (2016). Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai. Situācijas izvērtējums 2016.gadā, http://www.nki-latvija.lv/content/files/LKI_attistiba_situācijas_izvertejums_2016.gada.pdf

⁴ Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP (2017). Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai. Pašvērtējuma ziņojuma melnraksts, http://www.nki-latvija.lv/content/files/Draft_updated_Referencing_report_LV.pdf

Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveide

2009.gadā uzsākot darbu pie pašvērtējuma procesa un Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras (LKI) izveides, tika pieņemts nacionāls lēmums šo procesu īstenot divos posmos:

I. fāze (2009-2011) – LKI izveidošana, kā arī Latvijas esošās formālās izglītības sistēmas pielīdzināšana EKI mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas (EAIT) kvalifikāciju ietvarstruktūrai.

II. fāze (2013-2015) – Pašvērtējuma ziņojuma pārskatīšana, balstoties uz jauno Profesionālās izglītības likumu, Augstākās izglītības likumu un vairāku tajā laikā esošo pilotprojektu rezultātiem.

Iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojumā⁵ (2011) tika raksturota toreizējā situācija Latvijas formālajā izglītībā, līdz ar to noslēdzot pielīdzināšanas procesa 1. fāzi. Galvenais LKI mērķis ir nodrošināt objektīvu atsauci attiecībā uz Latvijas izglītības iestāžu piešķirto formālās izglītības kvalifikācijas līmeni un mācīšanās rezultātiem. Tā kā izglītības sistēma sociālo un ekonomisko prasību dēļ ir pakļauta nepārtrauktām pārmaiņām, jau tolaik tika plānots pārskatīt un atjaunot iepriekšējo ziņojumu atbilstoši izglītībā un LKI veiktajām reformām un notikušajām pārmaiņām.

Pielīdzināšanas procesa rezultātā tika izveidota astoņu līmeņu LKI, kuras struktūra un saturiskais ietvars ir līdzīgi EKI. Izveidotie kvalifikāciju līmeņu apraksti (skatīt 1. un 11. pielikumā) tika balstīti mācīšanās rezultātos (zināšanas, prasmes un kompetences) un izstrādāti saskaņā ar valsts izglītības un profesiju standartiem, kā arī EKI līmeņu aprakstiem. LKI ietver vispārējās, profesionālās un augstākās izglītības sektorus, sākot no pamatskolas līdz doktorantūrai. LKI līmeņi, pateicoties līmeņu aprakstu saturam, ir salīdzināmi arī ar EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūru.

Atskats uz pašvērtējuma (2009.-2011.gads) procesu

Pašvērtējuma process ietvēra virkni aktivitāšu:

1. Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) 2009.gada septembrī izveidoja pielīdzināšanas procesa darba grupu Latvijas kvalifikāciju sistēmas piesaistei EKI, lai tā izskatītu un apstiprinātu ekspertu sagatavotos līmeņu aprakstus, pirms tie tika virzīti grozījumiem MK noteikumos.
2. Vispārējās, profesionālās un augstākās izglītības ekspertu darba grupu izveide LKI līmeņu aprakstu sagatavošanai (pielīdzināšanas procesa darba grupas uzraudzībā). Vispārējā un profesionālajā izglītībā līmeņu aprakstus izstrādāja, balstoties uz valsts izglītības standartiem, profesiju standartiem un mācību priekšmetu standartiem. Augstākajā izglītībā līmeņu apraksti tika veidoti saskaņā ar EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūru, Blūma taksonomiju un EKI.
3. MK noteikumu sagatavošana un apstiprināšana. Ekspertu izveidotie līmeņu apraksti 2010.gadā tika ietverti MK noteikumu grozījumos⁶, un apraksti balstās mācīšanās rezultātos, izsakot tos trīs dimensijās: zināšanas (zināšanas un izpratne); prasmes (spēja pielietot zināšanas, komunikācija, vispārējās prasmes);

⁵ Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrija (2012). Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai. Pašvērtējuma ziņojums. 2. versija. Rīga: Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas koordinācijas departaments, http://www.nki-latvija.lv/content/files/Latvijas-pasvertejuma-zinojums-2-versija_maijs-2012.pdf

⁶ Līdz 2017.gada 31. maijam bija aktuāli Ministru kabineta noteikumi Nr.990 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”, kuros tika veiktas minētās izmaiņas. Šobrīd noteikumi ir zaudējuši spēku un ir stājušies spēkā jauni MK noteikumi Nr.322 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”, spēkā no 16.06.2017., <https://likumi.lv/ta/id/291524>. Skatīt daļu par Latvijas izglītības tālāko attīstību LKI ietekmē.

kompetence (analīze, sintēze un novērtēšana).

4. Konsultatīvā konference 2011.gada 14. februārī, kurā visām iesaistītajām pusēm tika prezentēti un apspriesti sākotnējie pašvērtējuma procesa rezultāti, un aizsākta publiska diskusija par LKI pielīdzināšanu EKI. Diskusija par to turpinājās līdz 31. martam Latvijas NKP tīmekļa vietnē komentāru veidā un e-pastā.
5. AIC sadarbībā ar IZM sagatavoja Pašvērtējuma ziņojumu „Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai”, raksturojot Latvijas izglītības sistēmu un tās pielīdzināšanu EKI un EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūrai atbilstoši EKI Konsultatīvās grupas un EAIT izveidotajiem kritērijiem un procedūrām.
6. Pašvērtējuma ziņojuma apspriešana. Pašvērtējuma ziņojuma 1. versija 2011.gada 22. jūnijā tika prezentēta EKI Konsultatīvās grupas sanāksmē Briselē. Ņemot vērā Eiropas Komisijas, Cedefop un ārvalstu ekspertu komentārus un ieteikumus, AIC veica labojumus ziņojumā. Pilnveidotais ziņojums un attiecināšanas procesa rezultāti tika oficiāli prezentēti EKI Konsultatīvās grupas sanāksmē Briselē 2011. gada oktobrī.

Pēc sanāksmes tika sagatavota precizēta un papildināta Pašvērtējuma ziņojuma 2. versija; abas ziņojuma versijas ir pieejamas Latvijas NKP tīmekļa vietnē (<http://nki-latvija.lv>).

Pašvērtējuma process kopš 2011.gada

Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūrā (LKI) ir iekļautas formālās izglītības kvalifikācijas no vispārējās, profesionālās un augstākās izglītības sektoriem, kā arī no dažādām izglītības pakāpēm, sākot no pamatizglītības līdz doktorantūrai. Izglītības kvalifikāciju atbilstība LKI līmeņiem ir atspoguļota 1. tabulā. Salīdzinot ar 2011.gadu, kvalifikāciju izkārtojumam pa līmeņiem bija šādas atšķirības:

- Speciālās pamatizglītības kvalifikācijas, t.i., apliecība par vispārējo pamatizglītību (speciālās izglītības programmas skolēniem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem) un apliecība par vispārējo pamatizglītību (speciālās izglītības programmas skolēniem ar garīgās attīstības traucējumiem), atradās attiecīgi 1. un 2. LKI līmenī (pašlaik – LKI 1. līmenī).
- Pamatizglītības kvalifikācijas, t.i., apliecība par vispārējo pamatizglītību un apliecība par profesionālo pamatizglītību, atradās LKI 3. līmenī (pašlaik – LKI 2. līmenī).
- Atestāts par arodizglītību bija pielīdzināts LKI 4. līmenim (pašlaik – LKI 3. līmenim).
- LKI nebija iekļautas profesionālās kvalifikācijas apliecības (pašlaik – LKI 2.-4. līmenis).
- 2018.gadā ieviesta jauna kvalifikācija – profesionālā doktora diploms mākslās (LKI 8. līmenis).

Izmaiņas kvalifikāciju izkārtojumā tika veiktas, ņemot vērā nacionālās izglītības sistēmas un politikas attīstību, kā arī tendences izglītībā un nodarbināmībā Eiropā. Veiktajām izmaiņām būtu jāveicina Latvijas kvalifikāciju salīdzināmība ar citu valstu kvalifikācijām. Piemēram, pamatizglītības kvalifikācijas vairumā Eiropas valstu ir pielīdzinātas EKI 2. līmenim. Vienlaicīgi arī jāuzsver, ka pirmajā pielīdzināšanas fāzē (2009.-2011.gads) notika rūpīga kvalifikāciju – tajās ietvertο mācīšanās rezultātu – izvērtēšana un ilgstošas diskusijas ar visām iesaistītajām pusēm, lai sakārtotu kvalifikācijas pa attiecīgajiem LKI līmeņiem atbilstoši Latvijas izglītības sistēmas tradīcijām. Taču tālākajās diskusijās, īpaši starptautiskā mērogā, radās jautājumi:

- Kāpēc pamatizglītības kvalifikācijas atrodas trīs dažādos LKI līmeņos (LKI 1.-3. līmenis)?
- Kāpēc arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības kvalifikācijas atrodas vienā līmenī (LKI 4. līmenis), lai gan katra kvalifikācija nodrošina atšķirīgas tiesības uz tālāko izglītību?
- Vai Latvijā piešķir profesionālās tālākizglītības kvalifikācijas un kāpēc tās nav iekļautas LKI?

1. tabula. Latvijas formālās izglītības kvalifikācijas atbilstoši LKI līmenim (2018)

Izglītības dokumenti (kvalifikācijas)	LKI līmenis
Apliecība par vispārējo pamatizglītību (speciālās izglītības programmas skolēniem ar (smagiem) garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem)	1.
Apliecība par vispārējo pamatizglītību Apliecība par profesionālo pamatizglītību Profesionālās kvalifikācijas apliecība (pamatizglītības pakāpē)	2.
Atestāts par arodizglītību Profesionālās kvalifikācijas apliecība (arodizglītības pakāpē)	3.
Atestāts par vispārējo vidējo izglītību Diploms par profesionālo vidējo izglītību Profesionālās kvalifikācijas apliecība (vidējās izglītības pakāpē)	4.
Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploms (koledžas izglītība, studiju ilgums pilna laika studijās 2-3 gadi)	5.
Bakalaura diploms Profesionālā bakalaura diploms Profesionālās augstākās izglītības diploms, augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms (studiju ilgums pilna laika studijās – vismaz 4 gadi)	6.
Maģistra diploms Profesionālā maģistra diploms Profesionālās augstākās izglītības diploms, augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms (kopējais pilna laika studiju ilgums – vismaz 5 gadi)	7.
Doktora diploms Profesionālā doktora diploms mākslās	8.

I. DAĻA

**Pārmaiņas Latvijas izglītībā
kopš 2011.gada**

1. Latvijas izglītības tālākā attīstība LKI ietekmē

Ņemot vērā sociālekonomisko un tehnoloģisko attīstību, arī izglītībā – un līdz ar to nacionālajā kvalifikāciju ietvarstruktūrā – notiek pastāvīgas pārmaiņas, lai izglītības saturu, formu un organizāciju pielāgotu sabiedrības prasībām. Kopš 2012.gada, kad tika publicēts iepriekšējais Pašvērtējuma ziņojums, ir notikušas iesaistīto pušu diskusijas par aktuāliem jautājumiem saistībā ar LKI, kā rezultātā veikti vairāki grozījumi esošajos vai izdoti jauni normatīvie akti.

1.1. LKI nostiprināšana normatīvajos aktos

Kā minēts iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojumā (2012), LKI līmeņu aprakstus un izglītības programmu atbilstību LKI/EKI līmeņiem noteica MK noteikumi „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” (spēkā no 9.10.2010.)⁷. 2015.gada grozījumi Izglītības likumā (1998) definēja LKI un nostiprināja tās normatīvo pamatu, norādot, ka LKI ir būtiska izglītības sistēmas sastāvdaļa (Latvijas Republikas izglītības sistēmu skatīt Ziņojuma 2. pielikumā).

Attiecībā uz LKI grozījumi Izglītības likumā (1998), kas tika apstiprināti 18.06.2015. un stājās spēkā 16.07.2015., bija sekojoši:

„8¹. pants. **Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūra**

(1) Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūra ir astoņu līmeņu sistēma, kas aptver izglītības pakāpes (pamatizglītība, vidējā izglītība, augstākā izglītība) un visus izglītības veidus (vispārējā izglītība, profesionālā izglītība, akadēmiskā izglītība), kā arī ārpus formālās izglītības sistēmas iegūto profesionālo kvalifikāciju. Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūra ir piesaistīta Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai.

(2) Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņus raksturo attiecīgajā līmenī sasniedzamie mācīšanās rezultāti. Katrā nākamajā līmenī ir ietvertas iepriekšējam līmenim noteiktās zināšanas, prasmes un kompetence.

(3) Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņi ir šādi:

1) pirmais kvalifikācijas līmenis – spēja uzrādīt elementāras zināšanas un izmantot tās elementāru praktisku uzdevumu veikšanai speciālista uzraudzībā;

2) otrais kvalifikācijas līmenis – spēja uzrādīt pamatzināšanas un izmantot tās vienkāršu praktisku uzdevumu veikšanai konkrētā jomā daļēji patstāvīgi speciālista uzraudzībā;

3) trešais kvalifikācijas līmenis – spēja uzrādīt vispārējas zināšanas un izmantot tās dažādu uzdevumu veikšanai nemainīgā un stabilā vidē, uzņemoties atbildību par darba rezultātu;

4) ceturtais kvalifikācijas līmenis – spēja uzrādīt vispusīgas zināšanas un patstāvīgi plānot un organizēt darbu attiecīgajā jomā, uzņemoties atbildību, strādājot individuāli, komandā vai vadot citu cilvēku darbu;

5) piektais kvalifikācijas līmenis – spēja uzrādīt vispusīgas un specializētas attiecīgajai jomai atbilstošas zināšanas; spēja izmantot analītisku pieeju praktisku problēmu risināšanai attiecīgajā profesijā mainīgā vidē; spēja izprast savas darbības jomu plašākā sociālajā kontekstā, piedalīties attiecīgās nozares attīstīšanā, izvērtēt savu un citu cilvēku darbību;

6) sestais kvalifikācijas līmenis – spēja uzrādīt pamata un specializētas zināšanas nozarē un

⁷ MK noteikumi Nr.931 „Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 2.decembra noteikumos Nr.990 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” (spēkā no 9.10.2010), <https://www.likumi.lv/ta/id/219241-grozijumi-ministru-kabineta-2008-gada-2-decembra-noteikumos-nr-990-noteikumi-par-latvijas-izglitibas-klasifikaciju>

izmantot tās profesionālas, mākslinieciskas, inovatīvas vai pētnieciskas darbības veikšanai; spēja izmantot zinātnisku pieeju problēmu risināšanai, uzņemties atbildību un iniciatīvu; spēja pieņemt lēmumus un rast radošus risinājumus mainīgos apstākļos;

7) septītais kvalifikācijas līmenis – spēja uzrādīt padziļinātas un plašas zināšanas attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesionālajā jomā; spēja patstāvīgi izmantot teoriju, metodes un problēmu risināšanas prasmes pētnieciskas, mākslinieciskas vai augsti kvalificētas profesionālas darbības veikšanai mainīgos apstākļos; spēja patstāvīgi formulēt un kritiski analizēt sarežģītas zinātniskas un profesionālas problēmas, integrēt dažādu jomu zināšanas, dot ieguldījumu jaunu zināšanu radīšanā;

8) astotais kvalifikācijas līmenis – spēja uzrādīt plašas pētnieciskas zināšanas un prasmes; spēja parādīt, ka pārzina un izprot aktuālākās zinātniskās teorijas un atziņas, pārvalda pētniecības metodoloģiju un mūsdienu pētniecības metodes attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesionālajā jomā un dažādu jomu saskarē; spēja patstāvīgi paaugstināt savu zinātnisko kvalifikāciju un īstenot apjomīgus zinātniskus projektus; spēja, veicot patstāvīgu, kritisku analīzi, sintēzi un izvērtēšanu, risināt nozīmīgus pētnieciskus vai inovāciju uzdevumus.”

[..]

„14.pants. **Ministru kabineta kompetence izglītībā**

[..]

11) nosaka Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņiem atbilstošus zināšanu, prasmju un kompetenču aprakstus.”

Izglītības likumā iekļautie līmeņu apraksti ir vispārīgāki nekā MK noteikumos, kā arī tie nav iedalīti zināšanu, prasmju un kompetenču kategorijās. Saskaņā ar grozījumiem Izglītības likumā 2017.gadā tika izstrādāti un apstiprināti jauni MK noteikumi „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”⁸ (spēkā no 16.06.2017). Jaunajos MK noteikumos, salīdzinot ar noteikumu 2010.gada versiju, kas atspoguļoja iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojumā (2012), ieviestas izmaiņas izglītības programmu izvietojumā pa LKI/EKI līmeņiem, kā arī precizēti LKI līmeņu apraksti. Jaunajos MK noteikumos 1. pielikumā 1. tabulā, norādot izglītības programmu atbilstību kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņiem, ir minēta gan LKI, gan EKI (nevis tikai EKI). LKI līmeņu apraksti (MK noteikumu 1. pielikuma 2. tabula) ir pārskatīti, lai nodrošinātu to pēctecību un atbilstību mainīgajam darba tirgus prasībām (skatīt Ziņojuma 1. un 3. pielikumu).

Kopš iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojuma (2012) normatīvajos aktos ir veikta virkne citu izmaiņu, kas skar LKI un kvalifikācijas. normatīvajos aktos, kuriem ir bijusi nozīme LKI attīstībā. Veiktie grozījumi atspoguļo LKI un mācīšanās rezultātu ievērojamo nozīmi Latvijas izglītības sistēmā. Informācija ir apkopota 4. pielikumā.

1.2. LKI līmeņu pārskatīšana

Kopš LKI izveides un LKI pielīdzināšanas EKI pirmās fāzes (2009.-2011.gads) ir notikušas diskusijas gan valstiskā, gan starptautiskā mērogā, aktualizējot virkni jautājumu par nepieciešamajiem uzlabojumiem LKI, kā rezultātā tikuši ierosināti nozīmīgi priekšlikumi un attiecīgi veiktas izmaiņas normatīvajā regulējumā.

2012.gada 11. maijā seminārā „Sociālo partneru loma Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras attīstībā: problēmas un risinājumi”, kurā tika rosināta nozaru ekspertu

⁸ MK noteikumi Nr.322 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”, 1. pielikums (spēkā no 16.06.2017), <https://likumi.lv/doc.php?id=291524>

diskusija par Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras pilnveidošanu, tika secināts, ka ir nepieciešams plānveidīgi un mērķtiecīgi informēt sabiedrību, jo īpaši darba devējus, par LKI un EKI jautājumiem, aktualizēt vienotas terminoloģijas izmantošanu, pārskatīt pamatizglītības, arodizglītības, vispārējās vidējās un profesionālās vidējās izglītības atrašanos LKI līmeņos un attiecīgi veikt nepieciešamos grozījumus normatīvajos aktos.

2012.gada 23. oktobrī starptautiskajā konferencē „Kvalifikāciju ietvarstruktūru augstākie līmeņi: Arī profesionālajām kvalifikācijām?” notika diskusija par kvalifikāciju ietvarstruktūru augstāko līmeņu atvērtību profesionālajām kvalifikācijām. Konferencē bija iespēja iepazīties ar ārvalstu pieredzi nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru 5. un 8. līmeņu izmantošanā. Diskusijas par LKI 5.-8. līmeņu paplašināšanu tika turpinātas arī, izstrādājot Nozaru kvalifikāciju struktūras (NKS) un nosakot, kuras profesionālās kvalifikācijas atbilst LKI 5.-7. līmenim. Vairāk par NKS izveidi lasīt 1.7. nodaļā.

2013.gadā pētījumā⁹ tika analizēta situācija attiecībā par izmaiņām Latvijas izglītības sistēmā LKI ieviešanas kontekstā. Pētījumā galvenie aplūkoti temati bija Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras 1.-4.līmeņa aprakstu izvērtēšana un priekšlikumi to pilnveidei, reformas augstākās izglītības kvalitātes vērtēšanā, mācīšanās rezultātu ieviešana Latvijas izglītības iestādēs, par ko 2013.gadā tika īstenots atsevišķs pētījums (plašāk par mācīšanās rezultātu nozīmi Latvijas izglītības sistēmā lasīt 2.nodaļā), kā arī aktualitātes saistībā ar ārpus formālās izglītības ceļā iegūto zināšanu un prasmju atzīšanu.

Pētījumā publicētie ekspertu ierosinājumi izmaiņām normatīvajos aktos tika apspriesti pētījuma ietvaros rīkotajā seminārā „Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras 1.-4. līmenis: attīstība un paplašināšana” (8.03.2013.). Seminārā diskusijas notika divās darba grupās: vispārējās izglītības pārstāvju un profesionālās izglītības pārstāvju darba grupās. Abu darba grupu pārstāvji konceptuāli atbalstīja ekspertu ierosinātos priekšlikumus izmaiņām LKI 1.-4.līmenī un attiecīgi grozījumu veikšanai normatīvajā regulējumā. Semināra rezultāti tika apkopoti un iesniegti IZM kā priekšlikumi izmaiņām LKI 1.-4. līmenī (skatīt izstrādātos priekšlikumus 5. pielikumā). Pētījuma ietvaros izstrādātie priekšlikumi un secinājumi tika ņemti vērā, 2015.gadā gatavojot Grozījumus Profesionālās izglītības likumā¹⁰.

Attiecībā uz LKI līmeņu pārskatīšanu grozījumi Profesionālās izglītības likumā bija sekojoši:

„5.pants. **Profesionālās kvalifikācijas līmeņi**

Profesionālās kvalifikācijas līmeņi ir šādi:

- 1) pirmais profesionālās kvalifikācijas līmenis – teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju veikt vienkāršus uzdevumus noteiktā praktiskās darbības sfērā (**atbilst otrajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim**);
- 2) otrais profesionālās kvalifikācijas līmenis – teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju patstāvīgi veikt kvalificētu izpildītāja darbu (**atbilst trešajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim**);
- 3) trešais profesionālās kvalifikācijas līmenis – paaugstināta teorētiskā sagatavotība un profesionālā meistarība, kas dod iespēju veikt noteiktus izpildītāja pienākumus, kuros ietilpst arī izpildāmā darba plānošana un organizēšana (**atbilst ceturtajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim**);

⁹ Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP (2013). Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai. Situācijas izvērtējums, http://www.nki-latvija.lv/content/files/LKI_situācijas_izvertejums_2013.pdf

¹⁰ Grozījumi Profesionālās izglītības likumā (pieņemti 23.04.2015., spēkā no 15.05.2015.), <https://likumi.lv/ta/id/273942-grozijumi-profionalasizglitiba-likuma>

4) ceturtais profesionālās kvalifikācijas līmenis – teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju veikt sarežģītu izpildītāja darbu, kā arī organizēt un vadīt citu speciālistu darbu **(atbilst piektajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim);**

5) piektais profesionālās kvalifikācijas līmenis – noteiktas nozares speciālista augstākā kvalifikācija, kas dod iespēju plānot un veikt arī zinātniskās pētniecības darbu attiecīgajā nozarē **(atbilst sestajam un septītajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim)."**

Šajos grozījumos tiek parādīta piecu Latvijas profesionālās kvalifikācijas līmeņu atbilstība attiecīgajam LKI līmenim. Salīdzinot ar iepriekšējo Pašvērtējuma ziņojumu (2012), tika veiktas izmaiņas Latvijas profesionālās kvalifikācijas līmeņu izvietojumā pa LKI/EKI līmeņiem:

- Latvijas 1. profesionālās kvalifikācijas līmenis pašlaik atbilst LKI/EKI 2. līmenim (nevis LKI/EKI 3. līmenim);
- Latvijas 2. profesionālās kvalifikācijas līmenis pašlaik atbilst LKI/EKI 3. līmenim (nevis LKI/EKI 4. līmenim).

Tādējādi tika mainīts arī attiecīgo profesionālās izglītības kvalifikāciju – apliecības par profesionālo pamatizglītību, atestāta par arodizglītību – izvietojums pa LKI/EKI līmeņiem.

2014.gadā veikts pētījums „Starptautiskās kvalifikācijas Latvijā”¹¹, lai izvērtētu starptautisko kvalifikāciju jēdzienu un šāda veida kvalifikāciju nozīmi Latvijas izglītībā un darba tirgū. Pētījuma rezultāti tika prezentēti gan Latvijā, gan starptautiski. Starptautiskajā konferencē „Nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru atvēršana starptautiskajām kvalifikācijām” (14.11.2014.) tika uzsākta diskusija Latvijā par starptautisko kvalifikāciju iekļaušanu LKI un kāds būtu vispiemērotākais risinājums. Diskusijas gaitā radās secinājums, ka vispirms būtu jāveic nozaru izpēte, kā rezultātā nozares mērogā kvalifikācijas varētu sakārtot noteiktā sistēmā, kuru pēc tam varētu pielīdzināt LKI¹². Lai gan jautājums par starptautiskajām kvalifikācijām LKI kontekstā joprojām ir aktuāls, pašlaik vēl nav izstrādāti mehānismi, kā varētu pielīdzināt starptautiskās kvalifikācijas LKI.

Līdz ar grozījumiem Augstskolu likumā¹³ (spēkā no 1.04.2018.), 2018.gadā LKI ir iekļauta jauna kvalifikācija – profesionālā doktora grāds mākslās. Profesionālā doktora grāds mākslās tiek piešķirts pēc profesionālās doktora studiju programmas mākslās absolvēšanas. Zinātniskais grāds mākslās saistīts ar mākslas un kultūras procesu pētniecību, savukārt profesionālā doktora grāda mākslās būtiskākais nosacījums ir mākslas radīšana un mākslinieciskā jaunrade. Iegūt profesionālo doktora grādu mākslās var daudzās Eiropas valstīs, bet Latvija līdz šim bija vienīgā no trim Baltijas valstīm, kur tas nebija iespējams. Minētās studiju programmas uzsāks īstenot no 2019./2020. akadēmiskā gada, tāpēc vēl nav pieejama vairāk informācijas.

1.3. LKI līmeņu norāde izglītības dokumentos

Kopš 2011.gada ir veiktas izmaiņas normatīvajos aktos, lai atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumam par EKI izveidošanu mūžizglītībai (23.04.2008.) noteiktu obligātu atsauci augstākās un profesionālās izglītības dokumentos uz attiecīgo EKI/LKI līmeni. Diemžēl darba kārtībā nav iekļauts jautājums par vispārējās izglītības kvalifikācijām.

¹¹ Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP (2014), Starptautiskās kvalifikācijas Latvijā. Pētījuma ziņojums, http://www.nki-latvija.lv/content/files/Starptautiskas-kvalifikācijas-Latvija_LV.pdf

¹² Starptautiskā konference „Nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru atvēršana starptautiskajām kvalifikācijām” (14.11.2014.), Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP, konferences materiāli, <http://www.nki-latvija.lv/pasakumu-materiali/2014/nacionalo-kvalifikaciju-ietvarstrukturu-atversana-starptautiskajam-kvalifikacijam>

¹³ Grozījumi Augstskolu likumā, 3. pants (spēkā no 1.04.2018.), <https://likumi.lv/ta/id/297219-grozijumi-augstskolu-likuma>.

Augstākā izglītība

2013.gada aprīlī tika apstiprināti jauni MK noteikumi „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinošus dokumentus”¹⁴ (spēkā no 19.04.2013.), nomainot 2007.gadā izdotos MK noteikumus ar tādu pašu nosaukumu, kuri bija spēkā iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojuma (2012) izstrādes laikā, un iekļaujot informāciju par LKI un EKI līmeņiem.

EKI/LKI ir minētas MK noteikumu 7.pielikumā, kurā ir noteikts diploma pielikuma paraugs, raksturojot kvalifikācijas līmeni un Latvijas augstākās izglītības sistēmu. Augstākās izglītības sistēmas apraksts ietver augstākās izglītības shēmu ar „Eiropas/Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņiem”, kā arī augstākās izglītības kvalifikāciju izvietojumu pa EKI/LKI. Attiecīgie izraksti no MK noteikumiem ir apkopoti Ziņojuma 6. pielikumā. Jāuzsver, ka saskaņā ar šiem MK noteikumiem augstākās izglītības diplomu pielikumos ir jāiekļauj atsauce uz „Eiropas/Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni vai EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni”.

Profesionālā izglītība

Kā jau minēts iepriekš, 2015.gada aprīlī tika pieņemti LKI kontekstā būtiski Grozījumi Profesionālās izglītības likumā¹⁵ (2015). Šie grozījumi skar arī jautājumu par atsauces uz LKI ieviešanu jaunos profesionālās izglītības dokumentos. Likuma 6. pants „Profesionālo izglītību un profesionālo kvalifikāciju apliecinošie dokumenti” tika papildināts ar 8. daļu, kas stājas spēkā 2017.gada 1. janvārī: „Valsts atzītos profesionālo izglītību apliecinošos dokumentos un profesionālo kvalifikāciju apliecinošos dokumentos norāda arī Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni”. Savukārt likuma 25. panta „Profesionālās izglītības programma” 1. daļa, kura raksturo profesionālās izglītības programmas galvenos elementus, tika papildināta ar 5. punktu: „profesionālās izglītības programmas līmeni Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūrā”.

Atbilstoši veiktajiem grozījumiem Profesionālās izglītības likumā (1998), tika pārskatīti arī MK noteikumi „Kārtība, kādā izsniedzami valsts atzīti profesionālo izglītību un profesionālo kvalifikāciju apliecinoši dokumenti un akreditētas profesionālās izglītības programmas daļas apguvi apliecinoši dokumenti”¹⁶ (spēkā no 2.07.2005., grozījumi spēkā no 8.04.2016.). MK noteikumu 1.-4. pielikumi reglamentē profesionālās izglītību un kvalifikāciju apliecinošo dokumentu paraugus, un tajos pēc profesionālo kvalifikācijas līmeņa ir iekļauta atsauce uz attiecīgo LKI līmeni:

- 1. pielikuma „Apliecība par profesionālo pamatizglītību” 3. punkts: „Piešķirtā kvalifikācija atbilst pirmajam profesionālās kvalifikācijas līmenim un otrajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim”;
- 2. pielikuma „Atestāts par arodizglītību” 3. punkts: „Piešķirtā kvalifikācija atbilst otrajam profesionālās kvalifikācijas līmenim un trešajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim”;
- 3. pielikuma „Diploms par profesionālo vidējo izglītību” 3. punkts: „Piešķirtā kvalifikācija atbilst trešajam profesionālās kvalifikācijas līmenim un ceturtajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim”;

¹⁴ MK noteikumi Nr.202 „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinošus dokumentus” (spēkā no 19.04.2013.), <https://likumi.lv/doc.php?id=256157>.

¹⁵ Grozījumi Profesionālās izglītības likumā (pieņemti 23.04.2015., spēkā no 15.05.2015.), <https://likumi.lv/ta/id/273942-grozijumi-profionalasizglitibas-likuma>.

¹⁶ MK noteikumi Nr.451 „Kārtība, kādā izsniedzami valsts atzīti profesionālo izglītību un profesionālo kvalifikāciju apliecinoši dokumenti un akreditētas profesionālās izglītības programmas daļas apguvi apliecinoši dokumenti” (spēkā no 2.07.2005., grozījumi spēkā no 8.04.2016.), <https://likumi.lv/doc.php?id=111580>.

- 4. pielikuma „Profesionālās kvalifikācijas apliecība” 3. punkts: „Piešķirtā kvalifikācija atbilst <pirmajam/otrajam/trešajam> profesionālās kvalifikācijas līmenim un <otrajam/trešajam/ceturtajam> Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim”.

Grozījumi normatīvajā regulējumā saistībā ar atsaucē uz LKI iekļaušanu profesionālās izglītības un kvalifikācijas dokumentos stājās spēkā 2017.gada 1. janvārī. Ņemot vērā to, ka šī norma ir ieviesta salīdzinoši nesen, vēl nav uzkrāta pietiekama pieredze un informācija par tās īstenošanu praksē.

1.4. Pirms Boloņas kvalifikāciju pielīdzināšana Boloņas procesa kvalifikācijām

Laika posmā no 2011.gada, kad tika publicēta Pašvērtējuma ziņojuma pirmā versija, pirms Boloņas kvalifikācijas ir pielīdzinātas Boloņas procesa kvalifikācijām, kas sakārtotas trīs ciklu struktūrā.

2010.gadā Eiropas Komisijas NARIC projekta¹⁷ ietvaros izstrādāja ieteikumus iepriekš iegūto kvalifikāciju pielīdzināšanai Boloņas cikla kvalifikācijām Latvijā. Minētie ieteikumi aptvēra augstākās izglītības kvalifikācijas, ko apliecina Latvijas Republikas vai PSRS valsts atzīti izglītības dokumenti un uz augstākās izglītības kvalifikācijām, kas izsniegtas Latvijas Republikā pēc 1991.gada 20. augusta.

Ņemot vērā projekta rezultātus, 2012.gada februārī tika apstiprināti MK noteikumi „Grādu un profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšanas kārtība”¹⁸ (spēkā no 2.03.2012.), kas nosaka kārtību, kādā iegūtie augstākās izglītības grādi un profesionālās kvalifikācijas tiek pielīdzinātas Augstskolu likumā (1995) noteiktajiem grādiem un profesionālajām kvalifikācijām. Noteikumi attiecas uz grādiem un profesionālajām kvalifikācijām, kas izdotas gan padomju laikā, gan neatkarīgajā Latvijā 1990-tajos gados, ja studiju programmas uzsāktas īstenot pirms 2000.gada 26. decembra, kad stājās spēkā pašreizējais grādu un profesionālo kvalifikāciju tiesiskais regulējums. Iepriekš iegūtās kvalifikācijas netiek pielīdzinātas, ja „augstākās izglītības dokumentu izdevusi Padomju Savienības Komunistiskās partijas un Vissavienības Ļeņina Komunistiskās Jaunatnes Savienības augstākās izglītības iestāde un piešķirtā kvalifikācija saistīta ar partijas darbu, zinātnisko komunismu, partijas propagandu un aģitāciju un citiem līdzīgiem jautājumiem”, kā arī ja oriģinālie „izglītības dokumenti nav izdoti uz atbilstošajā laikposmā spēkā esošu valsts atzītu izglītības dokumentu veidlapām” (MK noteikumu 9. pants, 2012). Pamatojoties uz šajos MK noteikumos iekļautajiem nosacījumiem, šī ziņojuma 7.pielikumā ir apkopots pirms Boloņas kvalifikāciju un Boloņas kvalifikāciju salīdzinājums.

Iepriekš iegūto kvalifikāciju pielīdzināšana procedūras ir līdzīgas ārvalstu kvalifikāciju atzīšanas procedūrām Latvijā.

1.5. Terminoloģijas attīstība

LKI attīstība un tās pielīdzināšana EKI aktualizējusi nepieciešamību diskutēt par vienotas terminoloģijas lietošanu šajā kontekstā. Tā kā Eiropas līmenī izglītības politikas veidošana pārsvarā notiek angļu valodā, šie jēdzieni lielā mērā veido pamatu Eiropas izglītības telpā lietotajai vienotajai terminoloģijai. Tulkojot starptautiskus izglītības politikas dokumentus, nereti jāveido jauni termini vai jāpiešķir jauns saturs jau pastāvošajiem.

¹⁷ Akadēmiskās informācijas centrs (2010). Eiropas Komisijas NARIC projekts 2010-0064/001-001 „RPFL – recognition of prior formal learning with emphasis on older qualifications”.

¹⁸ MK noteikumi Nr.142 „Grādu un profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšanas kārtība” (spēkā no 2.03.2012.), <https://likumi.lv/doc.php?id=244724>

Savukārt, stāstot par Latvijas izglītības sistēmu starptautiskā vidē, jāatrod precīzi terminu tulkojumi angļu valodā. Bieži vien katrs valodas lietotājs šīs terminoloģiskās grūtības atrisina citādi, kas savukārt apgrūtina izpratni par to, kas katrā gadījumā ar šiem terminiem apzīmēts.

Lai apzinātu pastāvošās terminoloģijas lietošanas problēmas kvalifikāciju ietvarstruktūru kontekstā, 2015.gadā tika uzsākts pētījums par terminoloģijas lietošanu, kas rosināja diskusijas starp iesaistītajām pusēm. Pētījums ilga divus gadus, tā ietvaros tika veikta terminoloģijas analīze, atlasot biežāk lietotos terminus, meklējot to definīcijas un atbilstošus kontekstuālos piemērus. Pētījuma rezultāti tika apkopoti ziņojumā un apspriesti ar izglītības jomas pārstāvjiem un valodu ekspertiem gan elektroniski, gan klātienē seminārā „Terminoloģijas problemātika Eiropas un Latvijas ietvarstruktūru kontekstā” (14.12.2015.).

Lai izstrādātu ieteikumus par LKI un EKI kontekstā lietojamiem terminiem, balstoties uz pētījuma rezultātiem un semināra diskusijām, tika izveidota darba grupa. Darba grupas izstrādātie ieteikumi tika prezentēti seminārā izglītības jomas pārstāvjiem un valodu ekspertiem (15.09.2016.), kā arī iesniegti izmantošanai Izglītības un zinātnes ministrijai (IZM) un Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijai.

Pētījuma ziņojums „Terminoloģija Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras un Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras kontekstā”¹⁹ (2016) pieejams Latvijas NKP tīmekļa vietnē.

1.6. Kredītpunktu sistēmu attīstība Latvijā

Salīdzinot ar iepriekšējo Pašvērtējuma ziņojumu (2012), normatīvo aktu un izglītības sistēmas līmenī nav ieviestas būtiskas izmaiņas saistībā ar kredītpunktu sistēmām, t.i., tāda pastāv tikai augstākajā izglītībā. Tomēr laika gaitā veikti virkne pasākumu, kas rada atbalstu kredītpunktu sistēmas izveidei arī profesionālajā izglītībā.

Augstākajā izglītībā joprojām tiek lietota nacionālā kredītpunktu sistēma, kas tiek pielīdzināta Eiropas Kredītu pārnese sistēmas (ECTS) kredītpunktiem, t.i., pārrēķinot ECTS, Latvijas kredītpunktu skaits jāreizina ar 1,5. ECTS nozīme Latvijas augstākajā izglītībā jau tika aprakstīta Pašvērtējuma ziņojumā²⁰ (2012). Pētāmajā laika posmā nav konstatētas ievērojamas izmaiņas saistībā ar kredītpunktiem, ko apliecina arī Erasmus+ NARIC projekta „Automātiskā atzišana starp Igauniju, Latviju un Lietuvu (AURBELL, 2014.-2016.)” ietvaros veiktā pētījuma rezultāti.

No 2014.gada Erasmus+ ikgadējās Latvijas darba programmas ietvaros Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA) īsteno ECVET aktivitāti, lai paplašinātu profesionālās izglītības sektora pārstāvju izpratni par ECVET principiem. Aktivitātes ietvaros Izglītības un zinātnes ministrija nominēja četrus nacionālos ECVET ekspertus, kuri piedalās pasākumos, iepazīstinot iesaistītās puses par ECVET jautājumiem. 2015.gadā nacionālie ECVET eksperti un VIAA izstrādāja ieteikumus par nosacījumiem Eiropas kredītpunktu sistēmas profesionālajai izglītībai (ECVET) principu ieviešanai Latvijas profesionālajā izglītībā²¹. Šie ieteikumi tika prezentēti iesaistītajām pusēm starptautiskajā konferencē „ECVET (Eiropas kredītpunktu sistēma profesionālajai izglītībai) pieredze un izaicinājumi Eiropā un Latvijā” (16.12.2015.), kā arī iesniegti IZM. Ekspertu ziņojumā norādīts, ka profesionālajā izglītībā Latvijā nav izveidota kredītpunktu sistēma, tomēr atsevišķu ECVET principu ieviešana jau norisinās kā daļa no profesionālās izglītības reformām. Piemēram, notiek profesionālās

¹⁹ Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP (2016). Terminoloģija Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras un Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras kontekstā. Pētījuma ziņojums, http://www.nki-latvija.lv/content/files/Terminologijas_zinojums_2016.pdf.

²⁰ Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrija (2012). Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai. Pašvērtējuma ziņojums. 2. versija. Rīga: Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas koordinācijas departaments, http://www.nki-latvija.lv/content/files/Latvijas-pasvertejuma-zinojums-2-versija_maijs-2012.pdf

izglītības modularizācija, definēti sasniedzamie rezultāti profesionālās izglītības programmās, to moduļos, pārskatīti profesiju standarti, kā arī nodrošināta ārpus formālās izglītības sasniegto mācīšanās rezultātu novērtēšana.

1.7. Nozaru kvalifikāciju struktūru attīstība

Nozaru kvalifikāciju struktūras (NKS) ir nozares izpētes rezultātā izveidots sistematizēts apkopojums (paredzēts izglītības vajadzībām), kas atbilstoši nozares attīstības tendencēm apraksta nozarei nepieciešamās profesionālās kvalifikācijas²². Laika posmā kopš iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojuma (2012) ir notikušas būtiskas izmaiņas saistībā ar NKS attīstību.

NKS iekļautās kvalifikācijas ir pielīdzinātas atbilstošajam LKI līmenim saskaņā ar Profesionālās izglītības likuma 5. pantu (1999, ar grozījumiem spēkā no 15.05.2015.), sākot no nozares vienkāršu darbu darītāja līdz nozares profesiju augstākajam līmenim. Ja nozarē vai nozares sektorā ir reglamentētas prasības kādas profesijas LKI līmenim, piemēram, tas nedrīkst būt zemāks par LKI 5. līmeni, konkrētā sektora zemāko līmeņu aprakstus neveido un neiekļauj nozares attiecīgajā profesiju kvalifikācijas līmeņa aprakstā. NKS ir pievienoti citas kvalifikācijas sistēmas elementi. Piemēram, likumā „Par Amatniecību” (1993) noteiktās amatnieku kvalifikācijas ir iekļautas atbilstoši Latvijas Amatniecības kameras rekomendācijām par amatnieku kvalifikācijas līmeņu pielīdzināšanu Latvijas profesionālās kvalifikācijas līmeņiem.

NKS izveide ir notikusi trijos posmos: 1) sākotnējā izstrāde (2011-2015); 2) normatīvā regulējuma izveide (2015-2016); un 3) pilnveide un apstiprināšana (2017-2018).

I. posms – sākotnējā izstrāde (2011-2015)

2011.gada 16. februārī Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadome (PINTSA) apstiprināja 14 nozaru sarakstu, kurām izstrādāt NKS: būvniecība; elektronisko un optisko iekārtu ražošana, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas; enerģētika; kokrūpniecība (mežsaimniecība, kokapstrāde); ķīmiskā rūpniecība un tās saskarozares – ķīmija, farmācija, biotehnoloģija, vide; metālapstrāde, mašīnbūve un mašīnzinības; lauksaimniecība; pārtikas rūpniecība; poligrāfija un izdevējdarbība, papīra un papīra izstrādājumu ražošana un datorizains; skaistumkopšana; tūrisms; tekstilizstrādājumu, apģērbu, ādas un ādas izstrādājumu ražošana; transports un loģistika; uzņēmējdarbība, finanses, grāmatvedība, administrēšana (vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un komerczinības).

ESF projekta „Nozaru kvalifikāciju sistēmas izveide un profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana²³” (01.12.2010.-30.11.2015.) ietvaros tika veikta minēto 14 nozaru izpēte, tika sagatavoti nozaru apraksti profesionālās izglītības vajadzībām un izstrādātas nozaru profesionālo kvalifikāciju struktūras, kā arī izveidotas 12 nozaru ekspertu padomes (NEP). NKS ietvēra:

- 1) nozarei raksturīgie kvalifikāciju līmeņu apraksti (zināšanas, prasmes un kompetences) un atsauces EKI/LKI līmeņiem;

²¹ Valsts izglītības attīstības aģentūra (2015). Ieteikumi par nosacījumiem ECVET principu ieviešanai Latvijas profesionālajā izglītībā, http://viaa.gov.lv/library/files/original/leteikumi_ECVET_2015_c5_atanai_20LV.pdf

²² Valsts izglītības satura centrs (2015). Metodiskais materiāls nozares kvalifikāciju struktūras izstrādei. Valsts izglītības attīstības aģentūra. Izstrādāts ESF projekta „Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana”(1.12.2010.-30.11.2015.) ietvaros, http://viaa.gov.lv/library/files/original/11_VISC_MET_MATERIALS_NKS_izstradei.pdf

²³ Valsts izglītības attīstības aģentūra, http://viaa.gov.lv/lat/arhivs/nozaru_kvalifikācijas_sistema/?t_id=12561&tts_id=14912

2) katrā kvalifikācijas līmenī nozarei raksturīgās pamatprofesijas, specializācijas pamatprofesijās kā arī ar pamatprofesijām saistītās profesijas.

II. posms – normatīvā regulējuma izveide (2015-2016)

Profesionālās izglītības likuma²⁴ (1999) grozījumi (spēkā no 15.05.2015.) nodrošina NKS kā viena no profesionālās izglītības saturu reglamentējošiem dokumentiem normatīvo pamatu. NKS ir definēta kā „nozares profesiju vispārīgs raksturojums, kā arī nozares profesijās ietilpstošo specializāciju un saistīto profesiju pārskats, kurā norādīti profesionālās kvalifikācijas līmeņi profesijām un specializācijām” (24.² pants). Grozījumi likumā noteica NEP kompetenci NKS kontekstā – piedalīties NKS izveidē, saskaņojot to ar darba tirgus prasībām, un sniegt priekšlikumus par attiecīgajai nozarei nepieciešamām profesijām un atbilstošām specializācijām.

2016.gada septembrī tika pieņemti jauni MK noteikumi „Profesijas standarta, profesionālās kvalifikācijas prasību (ja profesijai neapstiprina profesijas standartu) un nozares kvalifikāciju struktūras izstrādes kārtība”²⁵ (spēkā no 30.09.2016.), kuri raksturo NKS izstrādes kārtību, kā arī noteikumu 3. pielikumā ir definēti NKS elementi:

„1. Nozares profesiju vispārīgs raksturojums

1.1. Kvalifikācijas līmenis

1.2. Nozares profesiju kvalifikācijas līmeņa raksturojums (sasniegtie mācīšanās rezultāti: zināšanas, prasmes, kompetence, autonomija un atbildība)

2. Nozares profesiju, tajās ietilpstošo specializāciju, saistīto profesiju pārskats

2.1. Profesijas nosaukums

2.2. Kvalifikācijas līmenis

2.3. Profesijas kods (pēc Latvijas Republikas Profesiju klasifikatora)

2.4. Profesijas raksturojums

2.5. Profesijas specializācijas

2.6. Saistītās profesijas, **profesionālās kvalifikācijas līmenis**”

Saskaņā ar MK noteikumiem NKS izstrādi un aktualizāciju organizē Valsts izglītības satura centrs (VISC) pēc NEP vai PINTSA (ja attiecīgajā nozarē NEP nav izveidota) ierosinājuma. NKS izstrādi vai aktualizāciju (ne retāk kā reizi piecos gados) veic VISC izveidota ekspertu darba grupa. Izveidotās vai atjaunotās NKS gala versiju saskaņo PINTSA, un VISC to ievieto savā tīmekļa vietnē²⁶.

III. posms – pilnveide un apstiprināšana (2017-2018)

ESF projekta „Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai”²⁷ (16.12.2016.-31.12.2021.) ietvaros tika veikta NKS funkcionālā analīze atbilstoši EKI un LKI, pilnveidotas 14 iepriekš minētās NKS un izstrādāta jauna NKS Mākslas nozares dizaina un radošo industriju sektoram.

2018.gada martā PINTSA apstiprināja visas 15 NKS, līdz ar to tās ir ieguvušas likumīgu spēku un var tikt izmantotas profesionālās izglītības satura veidošanā.

²⁴ Profesionālās izglītības likums (1999), <https://likumi.lv/doc.php?id=20244>.

²⁵ MK noteikumi Nr. 633 „Profesijas standarta, profesionālās kvalifikācijas prasību (ja profesijai neapstiprina profesijas standartu) un nozares kvalifikāciju struktūras izstrādes kārtība” (spēkā no 30.09.2016.), <http://likumi.lv/doc.php?id=285032>.

²⁶ Valsts izglītības satura centrs, Nozaru kvalifikāciju struktūras, <https://visc.gov.lv/profizglitiba/nozkval.shtml>.

²⁷ Valsts izglītības satura centrs, https://visc.gov.lv/visc/projekti/esf_852.shtml.

1.8. Latvijas kvalifikāciju datubāzes izveide

2014.gadā Latvijas NKP uzsāka darbu pie Latvijas kvalifikāciju datubāzes (www.latvijaskvalifikācijas.lv, LKD) izveides Erasmus+ programmas projekta „Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra – Nacionālās kvalifikāciju datubāzes” (2014-2016) ietvaros. LKD tika veidota kā unikāla informācijas sistēma, kurā apkopoti dati par LKI iekļautajām kvalifikācijām un to mācīšanās rezultātiem latviešu un angļu valodās. Pirms tam pieejamās datubāzes atspoguļoja informāciju par atsevišķiem izglītības sektoriem vai jautājumiem, bieži vien tikai latviešu valodā.

Lai varētu izvērtēt pieejamo informāciju un izstrādāt sistēmu atbilstoši iesaistīto pušu interesēm, LKD tika izstrādāta ciešā sadarbībā ar šim mērķim izveidotu darba grupu, kurā piedalījās pārstāvji no Valsts izglītības satura centra (VISC), Izglītības kvalitātes valsts dienesta (IKVD), Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) un Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM). Darba grupa izskatīja ekspertu sagatavotos priekšlikumus par datubāzes saturu, struktūru un uzdevumiem un diskusiju rezultātā vienojās par Latvijas situācijai piemērotākiem risinājumiem.

2016.gadā LKD tika nodota ekspluatācijā un tika savienota ar Eiropas portālu „Mācību iespējas un kvalifikācija Eiropā” (*Learning Opportunities and Qualifications in Europe*²⁸, EKI/PLOTEUS portāls), kas apkopo informāciju par kvalifikācijām Eiropas mērogā un kurā dati par Latvijas kvalifikācijām tiek regulāri atjaunoti.

Latvijas NKP sadarbībā ar darba grupu turpināja darbu pie LKD attīstības arī periodā no 2016.-2018.gadam ar Eiropas Komisijas līdzfinansējumu. Šajā periodā bija būtiski veidot ilgtspējīgas informācijas atjaunināšanas un ievadīšanas mehānismus, pārskatīt esošās informācijas strukturēšanu, nodrošināt automatizētu datu atjaunojamību ar citām sistēmām, lai nodrošinātu datu savietojamību, izsekojamību un kvalifikāciju datu aktualitāti ilgtermiņā, kā arī piemērot LKD saturu sasaistei ar Eiropas prasmju, kompetenču, kvalifikāciju un profesiju portālu (*European Skills/Competences, Qualifications and Occupations*, ESCO portāls²⁹), kas tika veiksmīgi īstenots jau 2017.gadā.

Ņemot vērā paredzētās izmaiņas izglītībā (kompetencēs balstīta vispārējā izglītība, modulārās profesionālās izglītības programmas, augstākās izglītības programmu akreditācija atbilstoši Eiropas kvalitātes standartiem un vadlīnijām), kas ietvers jaunu profesijas standartu izstrādi un kvalifikāciju satura izmaiņas, ir būtiski LKD pilnveidē sagatavot funkcionalitāti jaunas informācijas uzkrāšanai un kvalifikāciju datu izsekojamības nodrošināšanai ilgtermiņā. Lai to nodrošinātu, darbs pie LKD attīstības tiek turpināts ar Eiropas Komisijas atbalstu arī periodā no 2018.-2020.gadam.

²⁸ *Learning Opportunities and Qualifications in Europe*, EKI/PLOTEUS portāls, <https://ec.europa.eu/ploteus>.

²⁹ *European Skills/Competences, Qualifications and Occupations*, ESCO portāls, <https://ec.europa.eu/esco/portal/home>.

2. Mācīšanās rezultātu nozīme Latvijas izglītības sistēmā

Mācīšanās rezultātu elementi atsevišķos normatīvajos aktos tika atspoguļoti jau pirms Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras (LKI) izveides. To apliecina, piemēram, 2009. gada beigās veiktie grozījumi „Mūžizglītības politikas pamatnostādņēs 2007.-2013.gadam”, kuri paredzēja izveidot mācīšanās rezultātos balstītu kvalifikāciju ietvarstruktūru³⁰. Tomēr iesaistīto pušu izpratni par mācīšanās rezultātiem kā apgalvojumiem, ko izglītības guvējs zina, saprot un spēj veikt, pabeidzot kādu mācīšanās posmu, nostiprināja darbs pie LKI izstrādes³¹. Tā kā LKI izveide rosināja iesaistīto pušu diskusijas par mācīšanās rezultātu nozīmi izglītībā, tika ieviestas izmaiņas normatīvajā regulējumā. Mācīšanās rezultātu pieejas un LKI attīstību savstarpējo saistību parāda arī 18.06.2015. grozījumi Izglītības likumā (stājās spēkā 16.07.2015.), kuros tiek definēta LKI un to raksturojošie mācīšanās rezultāti.

Izglītības likums. „8.1^a pants. Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūra.

(2) Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņus raksturo attiecīgajā līmenī **sasniedzamie mācīšanās rezultāti**. Katrā nākamajā līmenī ir ietvertas iepriekšējam līmenim noteiktās **zināšanas, prasmes un kompetence**.” [...]

Mācīšanās rezultātu izmantošanu izglītības procesā nodrošina izglītības saturu regulējošie normatīvie akti (t.i., valsts izglītības un profesiju standarti), valsts eksāmenu sistēma, kā arī izglītības iestāžu un programmu licencēšana un akreditācija³².

2.1. Vispārējā izglītība

Vispārējās izglītības saturu nosaka:

- Valsts izglītības standarti, t.i., valsts vispārējās pamata³³ un vidējās³⁴ izglītības standarts, kā arī mācību priekšmetu standarti (MK noteikumi);
- Vispārējās izglītības programmas (izstrādā vispārējās izglītības iestādes atbilstoši normatīvajam regulējumam).

Valsts izglītības standartos ir minētas „zināšanas”, „prasmes” un „attieksmes”, taču nav definēti sagaidāmie mācīšanās rezultāti.

2010.gadā vispārējās pamatzglītības saturu regulēja MK noteikumi „Noteikumi par valsts standartu pamatzglītībā un pamatzglītības mācību priekšmetu standartiem” (spēkā no 23.12.2006. līdz 22.08.2013.)³⁵, līdz 2014.gadā tika apstiprināti jauni MK noteikumi (spēkā no 23.08.2014.)³⁶. Lai izvērtētu, vai un kā laika gaitā ir mainījies pamatzglītības saturs – mācīšanās rezultātu kontekstā – tika salīdzināti minētie MK noteikumi, t.sk. programmu galvenie mērķi 2010. un 2018.gadā.

³⁰ Kinta, G. (2014). Mācīšanās rezultātu nozīme profesionālās vidējās izglītības vadībā. Promocijas darbs. Rīga: Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte.

³¹ Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrija (2012). Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai. Pašvērtējuma ziņojums. 2. versija. Rīga: Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas koordinācijas departaments, http://www.nki-latvija.lv/content/files/Latvijas-pasvertejuma-zinojums-2-versija_maijs-2012.pdf

³² Akadēmiskās informācijas centrs (2013). Mācīšanās rezultātu ieviešana Latvijas izglītības iestādēs. Pētījuma ziņojums. http://www.nki-latvija.lv/content/files/MR_petijuma_zinojums_2013.pdf

³³ MK noteikumi Nr.468 „Noteikumi par valsts pamatzglītības standartu, pamatzglītības mācību priekšmetu standartiem un pamatzglītības programmu paraugiem” (spēkā no 23.08.2014.), <http://likumi.lv/doc.php?id=268342>.

³⁴ MK noteikumi Nr.281 „Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem” (spēkā no 6.06.2013.), <http://likumi.lv/doc.php?id=257229>.

³⁵ MK noteikumi Nr.1027 „Noteikumi par valsts standartu pamatzglītībā un pamatzglītības mācību priekšmetu standartiem” (spēkā no 23.12.2006. līdz 22.08.2013.), <https://m.likumi.lv/doc.php?id=150407>.

³⁶ MK noteikumi Nr.468 „Noteikumi par valsts pamatzglītības standartu, pamatzglītības mācību priekšmetu standartiem un pamatzglītības programmu paraugiem” (spēkā no 23.08.2013.), <https://likumi.lv/doc.php?id=268342>.

Pamatizglītības programmu galvenie mērķi 2010. un 2018.gadā ir sekojoši:

- nodrošināt skolēnus ar sabiedriskajai un personiskajai dzīvei nepieciešamajām **pamatzināšanām un pamatprasmēm**;
- radīt pamatu skolēnu turpmākajai izglītībai;
- veicināt skolēnu harmonisku veidošanos un attīstību;
- sekmēt skolēnu atbildīgu **attieksmi** pret sevi, ģimeni, sabiedrību, vidi un valsti.

Iepriekšējos Pašvērtējuma ziņojumos (2011, 2012), raksturojot vispārējās vidējās izglītības saturu, tika izmantoti tolaik spēkā esošie MK noteikumi „Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartiem”³⁷ (spēkā no 19.09.2008. līdz 6.06.2013.). Pašlaik vispārējās vidējās izglītības saturu regulē citi MK noteikumi (spēkā no 6.06.2013.)³⁸. Salīdzinot abus MK noteikumus mācīšanās rezultātu kontekstā, t.sk. noteikumos ietvertos izglītības programmu mērķus, nav vērojamas izmaiņas.

Vispārējās vidējās izglītības programmu galvenie mērķi 2010. un 2018.gadā ir sekojoši:

- nodrošināt skolēnus ar **zināšanām un prasmēm**, kas ir nepieciešamas personiskai izaugsmei un attīstībai, pilsoniskai līdzdalībai, nodarbinātībai, sociālajai integrācijai un izglītības turpināšanai;
- veicināt skolēnu pilnveidošanos par garīgi, emocionāli un fiziski attīstītu personībām un izkopt veselīga dzīvesveida paradumus;
- sekmēt skolēnu sociāli aktīvu **attieksmi**, saglabājot un attīstot savu valodu, etnisko un kultūras savdabību, kā arī pilnveidot izpratni par Latvijas Republikas Satversmē un citos tiesību aktos ietvertajiem cilvēktiesību pamatprincipiem;
- izkopt skolēnu **prasmī patstāvīgi mācīties un pilnveidoties**, motivēt mūžizglītībai un apzinātai karjeras izvēlei.

Salīdzinot MK noteikumus, kas bija spēkā LKI izveides laikā no 2009.-2011.gadam un tos, kas ir spēkā pašlaik (2018.gadā), var secināt, ka vispārējā izglītībā līdz šim nav veiktas ievērojamas izmaiņas saistībā ar mācīšanās rezultātu pieejas ieviešanu. Vienlaicīgi ir jāņem vērā tas, ka MK noteikumos definētie vispārējās izglītības programmu mērķi ir diezgan vispārīgi, iezīmējot būtiskākās sabiedrības vērtības un galvenos virzienus, kādos izglītības iestādēm un skolotājiem ir jāstrādā, īstenojot izglītības programmas. Līdz ar to šos mērķus nav iespējams bieži vai radikāli mainīt, lai nodrošinātu izglītības ilgtspējību un pēctecību, tomēr, ieviešot mācīšanās rezultātu pieeju, tas ir jāatspoguļo izglītības saturu regulējošos dokumentos. Taču viena no izglītības politikas prioritātēm ir pārveidot vispārējās izglītības saturu, balstot to kompetencēs.

Valsts izglītības satura centrs (VISC) īsteno ESF projektu „Kompetenču pieeja mācību saturā”³⁹ (17.10.2016.-16.10.2021.), lai veicinātu pāreju mācību priekšmetos balstītu pieeju saturam uz mācīšanās rezultātos balstītu mācību saturu. Projekta mērķis ir nodrošināt kompetenču pieejā balstīta vispārējās izglītības satura aprobāciju (sadarbībā ar 100 izglītības iestādēm) atbilstoši vispārējās izglītības obligātā satura aprakstam un mācību satura ieviešanu pirmsskolas izglītības, pamatizglītības un vidējās izglītības pakāpē.

³⁷ MK noteikumi Nr. 715 „Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un mācību priekšmetu standartiem” (spēkā no 19.09.2008. līdz 6.06.2013.), <http://likumi.lv/doc.php?id=181216>.

³⁸ MK noteikumi Nr. 281 „Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem” (spēkā no 6.06.2013.), <https://likumi.lv/doc.php?id=257229>.

³⁹ Valsts izglītības satura centra tīmekļa vietne, http://visc.gov.lv/visc/projekti/esf_831.shtml.

2.2. Profesionālā izglītība

Profesionālo izglītību regulējošajos normatīvajos aktos parasti ir pieminēti ar mācīšanās rezultātiem saistīti jēdzieni – visbiežāk „zināšanas” un „prasmes”, pēc grozījumiem Profesionālās izglītības likuma 24. pantā (spēkā no 25.10.2006.), saistībā ar profesiju standartiem parādās arī „attieksmes” un „kompetences” – nesniedzot minēto jēdzienu definīcijas⁴⁰. Jēdziens „sasniežamie rezultāti” Profesionālās izglītības likuma 25. pantā ar grozījumiem (spēkā no 15.05.2015.) tika iekļauts 2015.gadā. Pakāpeniski tika ieviesti arī atsevišķu terminu skaidrojumi, piemēram, grozījumi Profesionālās izglītības likuma 2. punkta 8¹. apakšpunktā (spēkā no 1.07.2010.) noteica, ka profesionālā kompetence ir „profesionālās darbības veikšanai nepieciešamo zināšanu, prasmju un atbildības kopums noteiktā darba situācijā”.

Atbilstoši Profesionālās izglītības likumam⁴¹ (1999), profesionālās izglītības saturu regulē šādi dokumenti:

1. Valsts profesionālās izglītības standarti, t.i., valsts arodizglītības standarts, valsts profesionālās vidējās izglītības standarts⁴², pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standarts⁴³ (nosaka Ministru kabinets);
2. Profesijas standarti vai profesionālās kvalifikācijas prasības un nozares kvalifikāciju struktūras apraksti⁴⁴ (apstiprina Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadome);
3. Profesionālās izglītības programmas (izstrādā profesionālās izglītības iestādes atbilstoši normatīvajam regulējumam).

Izstrādājot iepriekšējo Pašvērtējuma ziņojumu (2011.-2012.gadā), spēkā bija tie paši MK noteikumi kā 2018.gadā. Attiecībā uz mācīšanās rezultātu ieviešanu profesionālajā izglītībā, valsts profesionālās izglītības standartā pieņemti vairāki grozījumi 2016.gada 8. martā⁴⁵ un 2017.gada 19. septembrī⁴⁶. Profesionālajā izglītībā ir paredzēta aizvien plašāka izglītības programmu modulārās pieejas ieviešana, tādēļ grozījumi profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības obligātajā profesionālajā saturā līdzās mācību priekšmetam paredz arī moduļus. Moduļu pamatā ir mācīšanās rezultāti, kas sastāv no novērtējuma un pierādāma zināšanu, prasmju un kompetenču kopuma. Kvalitatīvāka profesionālās izglītības satura ieviešanai grozījumi papildina profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmu stratēģisko mērķi – izglītības programmu apguves rezultātā izglītības guvēji iegūst kompetences, kas ietver zināšanas, prasmes, attieksmes, kuras nosaka attiecīgie profesiju standarti vai profesionālo kvalifikāciju prasības. Savukārt pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartā nav veikti grozījumi kopš 2007. gada.

⁴⁰ Kinta, G. (2014). Mācīšanās rezultātu nozīme profesionālās vidējās izglītības vadībā. Promocijas darbs. Rīga: Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte.

⁴¹ Profesionālās izglītības likums, 22. pants (spēkā no 14.07.1999. ar grozījumiem, kas stājās spēkā 6.07.2017), <https://likumi.lv/doc.php?id=20244>

⁴² MK noteikumi Nr.211 „Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu” (spēkā no 1.07.2000., pēdējie grozījumi stājās spēkā 22.09.2017), <https://likumi.lv/doc.php?id=8533>.

⁴³ Ministru kabineta noteikumi Nr.141 „Noteikumi par pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu” (spēkā no 5.04.2001), <https://m.likumi.lv/doc.php?id=6397>.

⁴⁴ MK noteikumi Nr.633 „Profesijas standarta, profesionālās kvalifikācijas prasību (ja profesijai neapstiprina profesijas standartu) un nozares kvalifikāciju struktūras izstrādes kārtība” (spēkā no 30.09.2016.), <http://likumi.lv/doc.php?id=285032>.

⁴⁵ Ministru kabineta noteikumi Nr. 144 „Grozījumi Ministru kabineta 2000.gada 27. jūnija noteikumos Nr. 211 „Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu”” (spēkā no 1.09.2016.), <https://likumi.lv/ta/id/280842-grozijumi-ministrukabineta-2000-gada-27-junija-noteikumos-nr-211-noteikumi-par-valsts-profesionalas-videjas-izglitibas-standar>.

⁴⁶ MK noteikumi Nr.564 „Grozījumi Ministru kabineta 2000.gada 27. jūnija noteikumos Nr. 211 „Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu”” (spēkā no 22.09.2017), <https://likumi.lv/ta/id/293661-grozijumi-ministru-kabineta-2000-gada-27-junija-noteikumos-nr-211-noteikumi-par-valsts-profesionalas-videjas-izglitibas-standar...>

MK noteikumi „Profesiju standartu izstrādes kārtība”⁴⁷ (spēkā no 3.03.2007.), kuri zaudēja spēku 1.01.2016., regulēja profesiju standartu saturu un izstrādes procedūras 2011.-2012.gadā, kad tika sagatavots iepriekšējais Pašvērtējuma ziņojums (2011, 2012). Ziņojumā tika raksturota profesiju standartu nozīme attiecībā uz mācīšanās rezultātiem profesionālajā izglītībā. 2016.gada septembrī tika apstiprināti jauni MK noteikumi „Profesijas standarta, profesionālās kvalifikācijas prasību (ja profesijai neapstiprina profesijas standartu) un nozares kvalifikāciju struktūras izstrādes kārtība”⁴⁸ (spēkā no 30.09.2016.). Jauno noteikumu darbība ir paplašināta, saskaņā ar 2015.gada grozījumiem Profesionālās izglītības likumā (1999), aptverot arī profesionālās kvalifikācijas prasību un nozares kvalifikāciju struktūru izstrādi; turklāt noteikumos ir iekļauta atsauce uz minēto dokumentu saistību ar attiecīgo LKI līmeni (skatīt 2. tabulu).

2. tabula. Profesiju standartu galvenie elementi 2010. un 2018.gadā

MK noteikumi „Profesiju standartu izstrādes kārtība” (spēkā no 3.03.2007. līdz 1.01.2016.)	MK noteikumi „Profesijas standarta, profesionālās kvalifikācijas prasību (ja profesijai neapstiprina profesijas standartu) un nozares kvalifikāciju struktūras izstrādes kārtība” (spēkā no 30.09.2016.)
<p>5. Šo noteikumu 4. punktā minētā darba grupa nosaka:</p> <p>5.1. profesijai raksturīgos pienākumus un uzdevumus;</p> <p>5.2. profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes;</p> <p>5.3. profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas (norāda priekšstata, izpratnes vai lietošanas līmeni);</p> <p>5.4. profesionālās darbības veikšanai nepieciešamo profesionālo kompetenci (nepieciešamās prasmes, zināšanas un atbildību noteiktās darba situācijās);</p> <p>5.5. profesijas vietu nozares kvalifikāciju struktūrā un nodarbinātības aprakstu, kurā sniedz profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkumu.</p>	<p>1. pielikums. Profesijas standarts [...]</p> <p>3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu un pienākumu kopsavilkums</p> <p>4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu un pienākumu izpildei nepieciešamās prasmes un attieksmes, profesionālās zināšanas un kompetences <i>Tabulā: [...] Kompetences (kvalifikācijas līmenis)</i></p> <p>5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu un pienākumu izpildei nepieciešamās prasmes un attieksmes, vispārējās zināšanas un kompetences <i>Tabulā: [...] Kompetences (kvalifikācijas līmenis)</i> [...]</p> <p>2. pielikums. Profesionālās kvalifikācijas prasības [...]</p> <p>3. Darba uzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes un attieksmes, zināšanas un profesionālās kompetences <i>Tabulā: [...] Kompetences (kvalifikācijas līmenis)</i> [...]</p> <p>3. pielikums. Nozares kvalifikāciju struktūra</p> <p>1.Nozares profesiju vispārīgs raksturojums</p> <p>1.1.Kvalifikācijas līmenis</p> <p>1.2.Nozares profesiju kvalifikācijas līmeņa raksturojums (sasniedzamie mācīšanās rezultāti: zināšanas, prasmes, kompetence, autonomija un atbildība) [...]</p>

Salīdzinot ar iepriekšējo Pašvērtējuma ziņojumu (2012), ieviestas izmaiņas profesionālās izglītības programmas galvenajos elementos saskaņā ar grozījumiem Profesionālās izglītības likumā (spēkā no 15.05.2015.). Jēdziens „sasniedzamie rezultāti” likumā ir pieminēts, raksturojot profesionālās izglītības programmu struktūru (25. panta 1. punkts), kā arī termina „moduļa programma” skaidrojumā (1. panta 2⁵.punkts). Likumā termina „modulis” skaidrojumā (1. panta 2⁴. punkts) ir ietverts jēdziens „sasniedzamie mācīšanās rezultāti” kā novērtējams un pierādāms zināšanu, prasmju un kompetenču kopums.

⁴⁷ MK noteikumi Nr.149 „Profesiju standartu izstrādes kārtība” (spēkā no 3.03.2007. līdz 1.01.2016.), <http://likumi.lv/doc.php?id=153849>.

⁴⁸ MK noteikumi Nr. 633 „Profesijas standarta, profesionālās kvalifikācijas prasību (ja profesijai neapstiprina profesijas standartu) un nozares kvalifikāciju struktūras izstrādes kārtība” (spēkā no 30.09.2016.), <http://likumi.lv/doc.php?id=285032>.

3. tabula. Profesionālās izglītības programmu galvenie elementi 2010. un 2018.gadā

Profesionālās izglītības likums, 25. pants (spēkā no 1.09.2001. līdz 14.05.2015.)	Profesionālās izglītības likums, 25. pants (ar grozījumiem, kas ir spēkā no 15.05.2015.)
<p>25. pants. Profesionālās izglītības programma</p> <p>(1) Profesionālās izglītības programma ir profesionālo izglītību reglamentējošs dokuments, kas atbilstoši attiecīgās izglītības pakāpes valsts profesionālās izglītības standartam un profesijas standartam nosaka:</p> <p>1) profesionālās izglītības programmas uzdevumus;</p> <p>2) profesionālās izglītības programmas saturu;</p> <p>3) profesionālās izglītības programmas īstenošanas plānu;</p> <p>4) prasības attiecībā uz iepriekš iegūto izglītību;</p> <p>5) profesionālās izglītības programmas īstenošanai nepieciešamo personālu, finanšu un materiālos līdzekļus.</p> <p>(2) Profesionālās izglītības programmu izstrādā izglītības iestāde, saskaņojot ar tās dibinātāju.</p>	<p>25. pants. Profesionālās izglītības programma</p> <p>(1) Profesionālās izglītības programma ir profesionālo izglītību reglamentējošs dokuments, kas atbilstoši attiecīgās izglītības pakāpes valsts profesionālās izglītības standartam un profesijas standartam vai profesionālās kvalifikācijas prasībām (ja profesijai nav nepieciešams izstrādāt profesijas standartu) nosaka:</p> <p>1) profesionālās izglītības programmas mērķi un sasniedzamos rezultātus;</p> <p>2) profesionālās izglītības programmas saturu;</p> <p>3) profesionālās izglītības programmas īstenošanas plānu;</p> <p>4) prasības attiecībā uz iepriekš iegūto izglītību;</p> <p>5) profesionālās izglītības programmas līmeni Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūrā; [spēkā no 16.07.2015.]</p> <p>6) profesionālās izglītības programmas īstenošanai nepieciešamo personālu, finanšu un materiālos līdzekļus.</p> <p>(2) Profesionālās izglītības programmu izstrādā izglītības iestāde, saskaņojot ar tās dibinātāju.</p>

Lai noteiktu, vai profesionālās izglītības guvēji mācību laikā (LKI 2.-4. līmenis) ir apguvuši nepieciešamās zināšanas, prasmes un kompetences, profesionālās izglītības programmu noslēgumā tiek organizēts profesionālās kvalifikācijas eksāmens. Kvalifikācijas eksāmenu saturu un norisi regulē MK noteikumi⁴⁹. Šajos noteikumos pētāmajā laika posmā nav veikti grozījumi attiecībā uz mācīšanās rezultātu nozīmes nostiprināšanu profesionālās kvalifikācijas eksāmenos.

Profesionālās izglītības satura reforma turpinās – tiek izstrādāti jauni profesijas standarti un profesionālās kvalifikācijas prasības, kā arī modulārās izglītības programmas⁵⁰, no kurām puse 2016.gadā tika pilotētas profesionālās izglītības iestādēs. Pašlaik modulāro profesionālās izglītības izstrādi nodrošina jauns ESF projekts „Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai”⁵¹ (16.12.2016.-31.12.2021.), kuru īsteno VISC. Projekta mērķis ir pilnveidot profesionālās izglītības saturu un saskaņā ar LKI aktualizēt un izstrādāt profesiju standartus un profesionālās kvalifikācijas prasības, kā arī izstrādāt profesionālās kvalifikācijas eksāmenu saturu, ieviešot izglītības programmu modulāro pieeju un nodrošinot nepieciešamos mācību līdzekļus programmu kvalitatīvai īstenošanai, lai tādā veidā pilnveidotu nozaru kvalifikācijas sistēmu.

Plašāk par nozaru kvalifikāciju struktūrām skatīt 1.7. nodaļā.

2.3. Augstākā izglītība

Jau no 2004.gada augstākās izglītības sektors ir izstrādājis mācīšanās rezultātus, balstoties uz Boloņas cikla aprakstiem, kas tika integrēti LKI aprakstos un apstiprināti Ministru kabinetā 2010.gada oktobrī un kopš 2011.gada mācīšanās rezultāti ir obligāta augstākās izglītības studiju programmu daļa⁵².

⁴⁹ MK noteikumi Nr.662 „Profesionālās kvalifikācijas eksāmenu norises kārtība akreditētās profesionālās izglītības programmās” (spēkā no 1.09.2011.), <http://likumi.lv/doc.php?id=235206>.

⁵⁰ Valsts izglītības attīstības aģentūra (2015). Ieteikumi par nosacījumiem ECVET principu ieviešanai Latvijas profesionālajā izglītībā, http://viaa.gov.lv/library/files/original/leteikumi_ECVET_20ievie_c5_atanai_20LV.pdf.

⁵¹ Valsts izglītības satura centra tīmekļa vietne, http://visc.gov.lv/visc/projekti/esf_852.shtml.

Pirms Boloņas procesa instrumentu – nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras, ECTS, Diploma pielikuma, kvalitātes nodrošināšanas, mācīšanās rezultātu – ieviešanas Latvijas augstākās izglītības kvalifikācijas tika aprakstītas, izmantojot uzņemšanas nosacījumus, studiju programmas ilgumu, kā arī studiju saturu. Savukārt Latvijas augstākās izglītības ietvarstruktūrā, kas tika integrēta LKI, katra kvalifikācija tika raksturota ar līmeni, sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem un mācīšanās rezultātu sasniegšanai nepieciešamo darba apjomu (kredītpunktos). Izstrādātie līmeņu apraksti augstākajā izglītībā, kas 2010. gadā ar grozījumiem tika integrēti MK noteikumos (šobrīd MK noteikumi „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”, 13.06.2017.), atbilst LKI 5.-8. līmeņu aprakstiem.⁵³

Augstākās izglītības saturu regulē sekojoši dokumenti:

- Valsts izglītības standarti, t.i., valsts akadēmiskās izglītības standarts⁵⁴, valsts pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības standarts⁵⁵, valsts otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības standarts⁵⁶ un profesionālās augstākās izglītības valsts standarts doktora grāda iegūšanai⁵⁷ (nosaka Ministru kabinets);
- Profesionālās augstākās izglītības programmām – profesiju standarti vai profesionālās kvalifikācijas prasības un nozares kvalifikāciju struktūras apraksti⁵⁸ (apstiprina Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadome);
- Augstākās izglītības studiju programmas (izstrādā augstākās izglītības iestādes atbilstoši normatīvajam regulējumam).

Augstskolu likums⁵⁹ (1995) nosaka galvenos augstākās izglītības studiju programmas struktūras elementus. Kopš 2010.gada šajā likumā ir veikti virkne grozījumu, ieviešot jēdzienu „studiju rezultāti”, t.i., „studiju programmas, studiju moduļa vai studiju kursa noslēgumā iegūstamais zināšanu, prasmju un kompetences kopums” (ar grozījumiem, kas stājās spēkā 1.08.2011.) un papildinot studiju programmu, kursu un moduļu struktūras elementus. Skatīt 4.tabulu.

⁵² Akadēmiskās informācijas centrs, Arhimēda fonds un Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs (2015). Automātiskā atzišana starp Igauniju, Latviju un Lietuvu. Salīdzinošā pētījuma ziņojums. http://www.aic.lv/portal/content/files/AURBELL%20report_LV_1.pdf

⁵³ Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrija (2012). Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai. Pašvērtējuma ziņojums. 2. versija. Rīga: Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas koordinācijas departaments, http://www.nki-latvija.lv/content/files/Latvijas-pasvertejuma-zinojums-2-versija_maijs-2012.pdf

⁵⁴ MK noteikumi Nr. 240 „Noteikumi par valsts akadēmiskās izglītības standartu” (spēkā no 16.05.2014.), <https://likumi.lv/doc.php?id=266187>

⁵⁵ MK noteikumi Nr. 141 „Noteikumi par pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu” (spēkā no 5.04.2001.), <https://m.likumi.lv/doc.php?id=6397>

⁵⁶ MK noteikumi Nr. 512 „Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu” (spēkā no 12.09.2014.), <https://likumi.lv/doc.php?id=268761>

⁵⁷ MK noteikumi Nr. 617 „Noteikumi par profesionālās augstākās izglītības valsts standartu doktora grāda iegūšanai un kārtību, kādā piešķir profesionālo doktora grādu mākslās” (spēkā no 5.10.2018.), <https://likumi.lv/ta/id/301992-noteikumi-par-profesionlas-augstakas-izglitiba-valsts-standartu-doktora-grada-iegusanaui-kartibu-kada-pieskir-profesionalo>

⁵⁸ MK noteikumi Nr. 633 „Profesijas standarta, profesionālās kvalifikācijas prasību (ja profesijai neapstiprina profesijas standartu) un nozares kvalifikāciju struktūras izstrādes kārtība” (spēkā no 30.09.2016.), <http://likumi.lv/doc.php?id=285032>

⁵⁹ Augstskolu likums (spēkā no 1.12.1995., pēdējie grozījumi stājās spēkā 1.04.2018.), <http://likumi.lv/doc.php?id=37967>

4. tabula. Augstākās izglītības studiju programmu galvenie elementi 2011. un 2018. gadā

Augstskolu likums, 55.pants. Studiju programmas (redakcija no 1.12.1995. līdz 30.07.2011.)	Augstskolu likums, 55.pants. Studiju programmas (redakcija no 1.08.2011.)
<p>(1) Studiju programma ietver visas viena akadēmiskā grāda vai profesionālās kvalifikācijas iegūšanai nepieciešamās prasības. Studiju programmu reglamentē speciāls dokuments – studiju satura un realizācijas apraksts, kas:</p> <p>1) nosaka prasības attiecībā uz iepriekšējo izglītību;</p> <p>2) atbilstoši izglītības pakāpei un veidam nosaka konkrētās programmas īstenošanas mērķi, uzdevumu un plānotos rezultātus, piedāvājamās izglītības saturu, programmu obligātās, ierobežotās izvēles un izvēles daļas apjomus, to apguves laika sadalījumu, iegūstamās izglītības vērtēšanas kritērijus, pārbaudes formas un kārtību;</p> <p>[...]</p>	<p>(1) Studiju programma ietver visas viena akadēmiskā grāda vai profesionālās kvalifikācijas iegūšanai nepieciešamās prasības. Studiju programmu reglamentē speciāls dokuments – studiju satura un realizācijas apraksts, kas:</p> <p>1) nosaka prasības attiecībā uz iepriekšējo izglītību;</p> <p>1) nosaka, kuram studiju virzienam attiecīgā studiju programma atbilst;</p> <p>2) atbilstoši izglītības pakāpei un veidam nosaka:</p> <p>a) konkrētās studiju programmas īstenošanas mērķi un studiju programmas noslēgumā plānotos studiju rezultātus, to skaitā paredzētos studiju kursus, studiju modulus un tiem plānotos studiju rezultātus,</p> <p>b) piedāvājamās izglītības saturu,</p> <p>c) studiju programmu obligātās, ierobežotās izvēles un izvēles daļas apjomus un kredītpunktu sadalījumu starp tām,</p> <p>d) izglītības kritērijus studiju rezultātu sasniegšanai un novērtēšanai, pārbaudes formas un kārtību; [...]</p>

Minētie grozījumi likumā rosināja veikt izmaiņas esošajos vai izstrādāt vairākus jaunus MK noteikumus, lai nostiprinātu mācīšanās rezultātu izmantošanu studiju procesā. MK noteikumos „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinājošus dokumentus”⁶⁰ (spēkā no 19.04.2013.) tika ieviestas izmaiņas Diploma pielikuma saturā (7. pielikums)⁶¹, t.i., 3.2., 4.2. un 8. punktā, norādot atsauci uz mācīšanās rezultātiem. Minēto punktu redakcija ir sekojoša:

„3. Ziņas par kvalifikācijas līmeni

3.2. oficiālais programmas ilgums (gados un kredītpunktos), programmas apguves sākuma un beigu datums.

Piezīme. Ja studentam ir piešķirti kredītpunkti par iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtajiem **studiju rezultātiem**, norāda **studiju rezultātu** atzīšanas komisijas lēmuma numuru un datumu, institūcijas nosaukumu un izglītības programmu vai tās daļu vai profesionālās pieredzes ieguves veidu, laiku un vietu, kurā studiju rezultāti sasniegti;” [...]

„4. Ziņas par studiju saturu un rezultātiem:

4.2. programmas prasības (programmas mērķi un plānotie **studiju rezultāti**);” [...]

„8. Ziņas par augstākās izglītības sistēmu valstī. [...]

Vērtēšanas sistēma. **Studiju rezultātu** sasniegšanas pakāpe tiek vērtēta 10 ballu sistēmā vai ar vērtējumu „ieskaitīts/neieskaitīts”.

Studiju rezultātu apguves vērtējums 10 ballēs” [...]

Ministru kabineta noteikumu Diploma pielikuma angļiskajā versijā „studiju rezultāti” ir tulkoti kā „*learning outcomes*” (3.2. punktā), „*results of studies*” (4.2. punktā) un kā „*study results*” (8. punktā).

⁶⁰ MK noteikumi Nr. 202 „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinājošus dokumentus” (spēkā no 19.04.2013.), <https://likumi.lv/doc.php?id=256157>.

⁶¹ Pirms tam Diploma pielikuma saturu regulēja Ministru kabineta noteikumu Nr.656 „Kārtība, kādā izsniedzami valsts atzīti augstāko izglītību apliecinājoši izglītības dokumenti” 6. pielikums (spēkā no 06.10.2007), <http://likumi.lv/ta/id/164267-kartiba-kada-izsniedzami-valsts-atziti-augstako-izglitiba-aplicinosi-izglitibas-dokumenti>.

2014.gadā tika pārskatīti un apstiprināti MK noteikumi par valsts izglītības standartiem augstākajā izglītībā, kuriem ir tieša ietekme uz augstākās izglītības studiju programmu saturu. Pirmkārt, tika apstiprināti jauni MK noteikumi „Noteikumi par valsts akadēmiskās izglītības standartu”⁶² (spēkā no 16.05.2014.), kuros mācīšanās rezultāti ir atspoguļoti studiju programmu stratēģiskajā mērķī, programmu galvenajos mērķos, kā arī vērtēšanas principos. Studiju programmu mērķi ir sekojoši:

„3. Studiju programmu stratēģiskais mērķis ir nodrošināt studējošiem zinātņu **teorētisko zināšanu un pētniecības iemaņu** apguvi, sasniedzot studiju programmā noteiktos **studiju rezultātus**, kas atbilst Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajām Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūras (turpmāk – ietvarstruktūra) 6. vai 7. līmeņa **zināšanām, prasmēm un kompetencei**.

4. Bakalaura studiju programmas galvenais mērķis ir nodrošināt **zināšanu, prasmju un kompetences kopumu** atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajām ietvarstruktūras 6. līmeņa **zināšanām, prasmēm un kompetencei**.” [...]

„15. Maģistra studiju programmas galvenais mērķis ir nodrošināt **zināšanu, prasmju un kompetences kopumu** atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajām ietvarstruktūras 7. līmeņa **zināšanām, prasmēm un kompetencei**.” [...]

Otrkārt, tika apstiprināti MK noteikumi „Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu”⁶³ (spēkā no 12.09.2014.), kuros mācīšanās rezultātu sasniegšana noteikta kā viens no galvenajiem studiju programmu uzdevumiem, mācīšanās rezultāti ir ietverti programmu saturā, praksē un vērtēšanas principos. Noteikumos vairākkārt uzsvērti mācīšanās rezultāti vai ar tiem saistītie jēdzieni, t.i., „zināšanas, prasmes un kompetence”:

„5. Programmu galvenie uzdevumi ir:

5.1. izglītot studējošos, nodrošinot pietā līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguvu, kā arī sekmēt viņu konkurētspēju mainīgajos sociālekonomiskajos apstākļos un starptautiskajā darba tirgū;

5.2. nodrošināt **studiju rezultātu (zināšanu, prasmju un kompetences)** sasniegšanu atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajām Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūras (turpmāk – ietvarstruktūra) 6. vai 7. līmeņa **zināšanām, prasmēm un kompetencei**.”

2018.gadā tika apstiprināti jauni MK noteikumi „Noteikumi par profesionālās augstākās izglītības valsts standartu doktora grāda iegūšanai un kārtību, kādā piešķir profesionālo doktora grādu mākslās” (spēkā no 5.10.2018.), kuros līdzīgi kā iepriekš aprakstītajos MK noteikumos definēti studiju programmas stratēģiskie mērķi un galvenie uzdevumi.

Savukārt, MK noteikumos „Noteikumi par pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu”⁶⁴ (spēkā no 5.04.2001., pēdējie grozījumi spēkā no 2.06.2007.) nav veikti grozījumi vai izstrādāta jauna noteikumu versija, lai tajos ieviestu mācīšanās rezultātu jēdzienu. Vienīgi 9.5. punktā pie pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības vērtēšanas pamatprincipiem ir minētas „spējas, zināšanas, prasmes un iemaņas”.

Mācīšanās rezultātu jēdziens faktiski tika ieviests augstākās izglītības iestāžu (All) un studiju programmu kvalitātes novērtēšanā jau pirms grozījumiem Augstskolu likumā (1995.) 2011.gadā. Piemēram, MK noteikumi „Augstskolu, koledžu un augstākās

⁶² MK noteikumi Nr.240 „Noteikumi par valsts akadēmiskās izglītības standartu” (spēkā no 16.05.2014.), <http://likumi.lv/doc.php?id=266187>.

⁶³ MK noteikumi Nr.512 „Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu” (spēkā no 12.09.2014.), <https://likumi.lv/doc.php?id=268761>.

⁶⁴ MK noteikumi Nr.141 „Noteikumi par pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu” (spēkā no 5.04.2001., pēdējie grozījumi spēkā no 2.06.2007.), <http://likumi.lv/doc.php?id=6397>.

izglītības programmu akreditācijas kārtība”⁶⁵ (spēkā no 07.10.2006. līdz 19.10.2012.) paredzēja, ka augstākās izglītības programmas pašnovērtējumam jāietver „augstākās izglītības programmas mērķi un uzdevumi, pēc augstākās izglītības programmas apguves iegūstamie studiju rezultāti zināšanu, prasmju un attieksmju formā” (2.pielikums, 1. punkts). Sākotnēji spēkā esošie MK noteikumi „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi”⁶⁶ (spēkā no 30.07.2015.) precīzāk raksturoja mācīšanās rezultātu nozīmi studiju procesā un kvalitātes nodrošināšanā, taču 2017.gada jūlija grozījumi svītvoja noteikumu 1. un 7. pielikumu, kā arī rediģēja 9. un 10. pielikumu, kuros minēti mācīšanās rezultāti. Vairāk par kvalitātes novērtēšanu lasīt 3. nodaļā.

Ņemot vērā grozījumus normatīvajos aktos, sākot no 2011.gada, All pārskatīja īstenotās studiju programmas, lai tajās ieviestu mācīšanās rezultātus un lai tās atbilstu licencēšanas un akreditācijas prasībām⁶⁷. Līdz ar to augstākajā izglītībā mācīšanās rezultātiem ir atvēlēta būtiska nozīme studiju procesa plānošanā un īstenošanā.

⁶⁵ MK noteikumi Nr.821 „Augstskolu, koledžu un augstākās izglītības programmu akreditācijas kārtība” (spēkā no 07.10.2006. līdz 19.10.2012.), <https://m.likumi.lv/doc.php?id=145125>.

⁶⁶ MK noteikumi Nr.407 „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi” (spēkā no 30.07.2015., grozījumi spēkā no 1.02.2017. un 28.07.2017.), <https://m.likumi.lv/doc.php?id=275560>.

⁶⁷ Akadēmiskās informācijas centrs (2013). Mācīšanās rezultātu ieviešana Latvijas izglītības iestādēs. Pētījuma ziņojums. http://www.nki-latvija.lv/content/files/MR_petijuma_zinojums_2013.pdf.

3. Izglītības kvalitātes novērtēšana

3.1. Vispārējā un profesionālā izglītība

Saskaņā ar Izglītības likumu (1998) izglītības programmas akreditācija nozīmē, ka izglītības iestāde vai citai institūcija iegūst tiesības izsniegt valsts atzītu izglītības dokumentu par konkrētai izglītības programmai atbilstošas izglītības ieguvi. Akreditācijas gaitā vērtē attiecīgās izglītības programmas īstenošanas kvalitāti (Izglītības likuma 1. panta 10. punkts). Līdz ar to kvalitātes novērtēšana saistīta ar akreditācijas procesu, kura ietvaros tiek izvērtēta kvalitātes nodrošināšana konkrētajā izglītības iestādē.

Izglītības programmas neatņemama sastāvdaļa ir izglītības programmas mērķi, uzdevumi un sasniedzamie mācīšanās rezultāti, kas raksturo konkrētās izglītības saturisko atbilstību konkrētam EKI/LKI līmenim. Līdz ar to arī izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanā un akreditācijas procesā ir jāizvērtē to saturs un mērķi, kā arī īstenošanas atbilstība EKI/LKI, t.sk., vai izglītības iestādē tiek izvirzītas atbilstošas prasības saturam, rezultātiem un mācību procesam. Izglītības kvalitātes novērtēšanu vispārējā un profesionālajā izglītībā (izņemot augstāko izglītību) nodrošina Izglītības kvalitātes valsts dienests (IKVD). Kopš 2013.gada IKVD koordinē Eiropas kvalitātes nodrošināšanas ietvarstruktūras profesionālajā izglītībā un profesionālajā tālākizglītībā (EQAVET) un vienoto profesionālās izglītības kvalitātes novērtēšanas rādītāju ieviešanu profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanā IKVD funkcijas pašlaik ietver arī izglītības iestāžu (izņemot AII) vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas nodrošināšanu un organizēšanu⁶⁸.

2016.gadā apstiprināti jauni MK noteikumi „Izglītības iestāžu, eksaminācijas centru, citu Izglītības likumā noteiktu institūciju, vispārējās un profesionālās izglītības programmu akreditācijas un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība” (spēkā no 23.12.2016., jaunais nosaukums spēkā no 21.09.2018.)⁶⁹, kuri pamatā saglabā iepriekšējo izglītības iestāžu, eksaminācijas centru un izglītības programmu akreditācijas kārtību, tomēr paredz vairākas izmaiņas:

- Izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācija notiks ar ekspertu komisijas veikto ārējo vērtēšanu, izņemot, ja tiek akreditēta izglītības programma, kas pēc klasifikācijas pieder izglītības programmu kopai, kurai atbilstošu akreditētu izglītības programmu jau izglītības iestāde īsteno;
- leviesta izglītības iestāžu vadītāju novērtēšana;
- lekljauti astoņi EQAVET indikatori un ietvertas normas OECD rekomendāciju izpildei;
- leviestas IKVD tiesības ierosināt ārkārtas akreditāciju un ārkārtas izglītības iestādes vadītāja novērtēšanu pēc izglītības iestādes dibinātāja vai IZM ierosinājuma;
- Pastiprināta izglītības iestādes dibinātāja (visbiežāk pašvaldības) loma izglītības kvalitātes nodrošināšanā, t.i., dibinātājam regulāri jāpārbauda un jāsniedz atbalsts izglītības iestādei akreditācijas ekspertu ieteikumu ieviešanā. Ja izglītības programma akreditēta tikai uz diviem gadiem, jāizstrādā rīcības plāns akreditācijas ekspertu komisijas ziņojumā norādīto nepilnību novēršanai un ieteikumu ieviešanai. Šī plāna nepildīšanas gadījumā varēs ierosināt ārkārtas akreditācijas procesu;

⁶⁸ MK noteikumi Nr.225 „Izglītības kvalitātes valsts dienesta nolikums” (spēkā no 01.05.2013., pēdējie grozījumi spēkā no 01.09.2017), <https://likumi.lv/doc.php?id=256415>.

⁶⁹ MK noteikumi Nr. 831 „Kārtība, kādā akreditē izglītības iestādes, eksaminācijas centrus un citas Izglītības likumā noteiktās institūcijas, vispārējās un profesionālās izglītības programmas un novērtē valsts augstskolu vidējās izglītības iestāžu, valsts un pašvaldību izglītības iestāžu vadītāju profesionālo darbību” (spēkā no 23.12.2016.), <https://likumi.lv/ta/id/287602>. No 21.09.2018. spēkā ir MK noteikumu jaunais nosaukums.

- Paaugstinātas prasības lēmuma pieņemšanai par izglītības iestādes vai izglītības programmas akreditāciju, paplašināts kritēriju skaits, kuros saņemot vērtējumu „nepietiekami”, tiek atteikta akreditācija;
- Izglītības iestāde katru gadu aktualizē savu pašnovērtējuma ziņojuma aktualizāciju un nodrošina tā pieejamību savā vai dibinātāja tīmekļa vietnē;
- Izglītības iestāde katru gadu iesniedz informāciju par ekspertu komisijas ziņojumā norādīto ieteikumu ieviešanu.

Lai pilnveidotu regulāru izglītības iestāžu, kas īsteno izglītības programmas vidējā pakāpē, darbības kvalitātes vērtēšanu, atcelta iespēja veikt atkārtotu akreditāciju uz sešiem gadiem, nepiesaistot akreditācijas ekspertu komisiju. Tāpat noteikta NEP, arodbiedrību un citu biedrību vai nodibinājumu kompetence deleģēt nozares ekspertus dalībai profesionālās izglītības iestāžu, eksaminācijas centru un profesionālās izglītības programmu licencēšanā un akreditācijā un profesionālās kvalifikācijas eksāmenos, sniegt atzinumus lēmumu pieņemšanai par profesionālās izglītības programmu licencēšanu un akreditāciju.

Pašreizējā akreditācijas kārtība, salīdzinot ar 2011.gadu

Izglītības kvalitātes novērtēšanas process ietver gan starptautisko (dalība starptautiskos izglītības pētījumos OECD PISA, OECD TALIS, u.c.), gan valsts (akreditācija un licencēšana, centralizētie eksāmeni, pārbaudes un diagnosticējošie darbi, nacionālie pētījumi par izglītības politikas jautājumiem, skolotāju novērtēšana, pārvaldība un uzraudzība), gan skolu līmeni (pašvērtēšana un skolu darba kvalitātes nodrošināšana, elektroniskās skolvadības sistēmas, piemēram, e-klase u.c.).

Izglītības kvalitātes nodrošināšanas un novērtēšanas sistēma ietver izglītības iestādes darbības un izglītības programmu iekšējo un ārējo novērtēšanu, kā arī izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanu.

Iekšējās vērtēšanas ietvaros izglītības iestādei ir obligāti jāsaņem pašnovērtējuma ziņojums. Akreditācijas iesniegums un pašnovērtējuma ziņojums, ko jāsaņem ar dibinātāju, tiek izmantoti akreditācijas procesā. Lai nodrošinātu interesētājam pusēm iespējas iegūt informāciju par skolu darba kvalitāti, noteikts, ka pašnovērtējuma ziņojumu publisko iestādes vai tās dibinātāja tīmekļa vietnē un tam ir jābūt pieejamam līdz akreditācijas termiņa beigām.

Ārējā vērtēšana ietver ekspertu novērtējumu izglītības iestādē, kura laikā akreditācijas ekspertu komisija apmeklē izglītības iestādi, veic pārrunas ar skolas personālu, dibinātājiem, skolēniem, vecākiem, skolas pašpārvaldes institūcijām un sociālajiem partneriem, kā arī nodrošina metodisku atbalstu izglītības iestādei pašnovērtējumam un sniedz ārējo skatījumu par izglītības iestādes darbu, veicinot nepārtrauktu pilnveides procesu. Izglītības iestāžu un programmu akreditācija balstās uz ekspertu komisijas ziņojumu par akreditāciju vai tās atteikumu.

Akreditācijas ekspertu komisiju izveido IKVD, un tā ir neatkarīga no izglītības iestādes. Akreditācijas ekspertu komisijas sastāvā ir dažādu institūciju pārstāvji, piemēram, var iekļaut IZM, VISC vai IKVD pārstāvjus, pašvaldību izglītības speciālistus un citu institūciju pārstāvjus, t.sk. citu ministriju, pašvaldību, nevalstisko organizāciju, darba devēju, amata meistarū un arodbiedrību, kā arī citu izglītības iestāžu pārstāvjus, kas ir apguvuši profesionālās kompetences pilnveides (A) programmu par izglītības iestāžu darbības un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanu. Profesionālās izglītības akreditācijas ekspertu komisijās jāiekļauj atbilstošo nozaru darba devēju un darba ņēmēju

organizāciju – asociāciju, apvienību, arodbiedrību, Amatniecības kameras un nozaru sertifikācijas un uzraudzības institūciju (ja tādas pastāv) deleģētie pārstāvji, nodrošinot to sagatavošanu un sistemātisku un obligātu līdzdalību.

Periodā no iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojuma (2011) sagatavošanas līdz šim ir panākts progress vispārējās izglītības un profesionālās izglītības kvalitātes novērtēšanā, uzlabojot akreditācijas ekspertu kompetenci kvalitātes vērtēšanā, akreditācijas ekspertu komisiju darbu, ekspertu komisiju ziņojumu kvalitāti, kā arī izpratni izglītības iestādēs par izglītības kvalitātes nodrošināšanas procesu, tā nozīmi un pašvērtējumu kā attīstības un pilnveides instrumentu, tādējādi nodrošinot pamata apstākļus kvalitātes kultūrai skolu sistēmā.

Izglītības kvalitātes novērtēšanas kritēriji

Salīdzinot izglītības iestādes darbības jomas un izglītības iestādes darbības vai izglītības programmas īstenošanas kvalitātes kritērijus 2011. un 2018.gadā, var secināt, ka tie ir mainījušies tikai nedaudz – atdalīts 4.1 un 4.2 kritērijs un papildināts 5.2. kritērijs (skat. 5. tabulu).

5. tabula. Akreditācijā vērtējamās izglītības iestādes darbības jomas un kvalitātes kritēriji⁷⁰

Izglītības iestādes darbības jomas	Kvalitātes kritēriji
1. joma. Mācību saturs (iestādes īstenotās izglītības programmas)	-
2. joma. Mācīšana un mācīšanās	2.1. mācīšanas kvalitāte
	2.2. mācīšanās kvalitāte
	2.3. vērtēšana kā mācību procesa sastāvdaļa
3. joma. Skolēnu sasniegumi	3.1. skolēnu sasniegumi ikdienas darbā
	3.2. skolēnu sasniegumi valsts pārbaudes darbos
4. joma. Atbalsts skolēniem	4.1. psiholoģiskais atbalsts, sociālpedagoģiskais atbalsts
	4.2 skolēnu drošības garantēšana (drošība un darba aizsardzība)
	4.3. atbalsts personības veidošanā
	4.4. atbalsts karjeras izglītībā
	4.5. atbalsts mācību darba diferenciacijai
	4.6. atbalsts skolēniem ar speciālām vajadzībām
	4.7. sadarbība ar skolēnu ģimeni
5. joma. Iestādes vide	5.1. mikroklimats
	5.2. fiziskā vide un vides pieejamība
6. joma. Iestādes resursi	6.1. iekārtas un materiāltehniskie resursi
	6.2. personālrresursi
7. joma. Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana	7.1. iestādes darba pašvērtēšana un attīstības plānošana
	7.2. iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība
	7.3. iestādes sadarbība ar citām institūcijām

⁷⁰ MK noteikumi Nr. 831 „Kārtība, kādā akreditē izglītības iestādes, eksaminācijas centrus un citas Izglītības likumā noteiktās institūcijas, vispārējās un profesionālās izglītības programmas un novērtē valsts augstskolu vidējās izglītības iestāžu, valsts un pašvaldību izglītības iestāžu vadītāju profesionālo darbību”, 22. punkts (spēkā no 23.12.2016.), <https://likumi.lv/ta/id/287602>.

Papildus šiem kvalitātes kritērijiem, profesionālās izglītības kvalitātes novērtēšanā tika iekļauti arī astoņi EQAVET kvalitātes indikatori. MK noteikumu 25. pants:

„25. Profesionālās izglītības iestāde vai izglītības iestāde, kura īsteno profesionālās izglītības programmu (izņemot izglītības iestādi, kura īsteno profesionālās ievirzes izglītības programmu), pašnovērtējuma ziņojumā šo noteikumu 22. punktā minēto kritēriju aprakstos attiecīgi iekļauj informāciju par izglītības kvalitātes indikatoriem:

- 25.1. pedagogu dalība profesionālās kompetences pilnveidē;
- 25.2. izglītojamo dalība profesionālās izglītības programmās;
- 25.3. profesionālo izglītību ieguvušie;
- 25.4. izglītību ieguvušo nodarbinātība;
- 25.5. apgūto prasmju izmantošana darba vietā;
- 25.6. riska grupu iekļaušanās profesionālajā izglītībā;
- 25.7. profesionālās izglītības programmu pieprasījuma apzināšana darba tirgū;
- 25.8. profesionālās izglītības programmu pieejamības veicināšana.”

Tādējādi tiek veicināta profesionālās izglītības kvalitātes novērtēšana saskaņā ar EQAVET principiem, īpaši nozīmīgs jaunievedums ir absolventu nodarbinātības apsekošanas sistēmu attīstība.

3.2. Augstākā izglītība

Salīdzinot ar 2011.gadu, notikušas ievērojamas izmaiņas kvalitātes novērtēšanā augstākajā izglītībā. Kopumā viens no galvenajiem reformu mērķiem ir iedzīvināt Eiropas asociācijas kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (ENQA), Eiropas Studentu apvienība (ESU), Eiropas Universitāšu asociācija (EUA), Eiropas Augstākās izglītības institūciju asociācija (EURASHE) izstrādāto dokumentu „Standarti un vadlīnijas kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā”⁷¹ (ESG). Saskaņā ar to augstākās izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijas aģentūrām jābūt neatkarīgām institūcijām. Secīgi 2014.gadā tika apstiprināti grozījumi Augstskolu likumā (1995) – no 2015.gada kvalitātes novērtēšanas funkciju nodot Akadēmiskās informācijas centram, tā ietvaros izveidojot Augstākās izglītības kvalitātes aģentūru (AIKA). Iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojuma (2011) sagatavošanas laikā augstskolu un koledžu (augstākās izglītības iestādes, All) un izglītības programmu akreditāciju veica Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs (1995-2013). Savukārt, no 2013. līdz 2015.gadam akreditāciju organizēja Izglītības un zinātnes ministrija.

Lai iekļautu normatīvajos aktos ESG standartus un institucionālās izmaiņas, tika veiktas izmaiņas Augstskolu likumā (1995), kā arī izstrādāti un apstiprināti virkne MK noteikumu, kā arī izstrādātas metodikas studiju programmu licencēšanas organizēšanai, studiju virzienu novērtēšanai un All novērtēšanai.

LKI izveidošana ir palīdzējusi definēt konkrētus plānotos mācīšanās rezultātus, atbilstoši kuriem tiek veidots studiju kursu saturs un vērtēšanas kritēriji (skatīt ziņojuma 2. nodaļu). Mācīšanās rezultātu atbilstība tiek analizēta, izvērtējot studiju virzienus un augstākās izglītības iestādes. Saskaņā ar MK noteikumiem „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi”⁷² (spēkā no 30.07.2015.), viens no vērtējamajiem iekšējās

⁷¹ Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) (2015). Brussels, Belgium. <http://www.aika.lv/wp-content/uploads/2017/11/ESG-2015-latviski.pdf>

⁷² MK noteikumi Nr. 407 „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi” (spēkā no 30.07.2015., pēdējie grozījumi spēkā no 28.07.2017.), <https://likumi.lv/ta/id/275560-augstskolu-koledzu-un-studiju-virzienu-akreditācijas-noteikumi>.

kvalitātes nodrošināšanas sistēmas aspektiem bija studiju programmu atbilstība šādai prasībai:

„Programmas jāizstrādā tā, lai tās atbilstu uzstādītajiem mērķiem, tajā skaitā arī plānotajiem mācīšanās rezultātiem. Studiju programmā iegūtajai kvalifikācijai jābūt skaidri noteiktai un izskaidrotai, un tai jāattiecas uz pareizo nacionālās augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni un tāpat arī uz Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūru” (redakcija spēkā līdz 27.07.2017).

LKI attīstība dažādos veidos atvieglo Latvijas augstākās izglītības internacionalizāciju, iegūto kvalifikāciju atzīšanu ārzemēs un mobilitāti, kas savukārt veicina arī augstākās izglītības kvalitatīvu izaugsmi.

Par augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanu ir **atbildīgas sekojošas institūcijas:**

Akadēmiskās informācijas centrs – Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra (AIKA)⁷³ nodrošina studiju programmu licencēšanu, augstākās izglītības institūciju un studiju virzienu akreditāciju, kvalitātes monitoringu un pilnveidi. AIC ir pilntiesīgs biedrs Starptautiskajā augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas institūciju tīklā (*International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education*, INQA/AHE) (no 2015.gada oktobra) un Centrālās un Austrumeiropas Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas aģentūru tīklā (*Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education*, CEENQA) (no 2016.gada maija), Eiropas akreditācijas konsorcijs (*European Consortium for Accreditation*, ECA) (no 2017.gada jūnija), CHEA Starptautiskajā kvalitātes grupā (CHEA (*Council for Higher Education Accreditation in the United States*) *International Quality Group*, CIQG) (no 2018.gada janvāra) un ENQA (no 2018.gada 21. jūnija). ENQA novērtējuma rezultātā 2018.gada nogalē AIC tika iekļauts Eiropas augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas reģistrā (*European Quality Assurance Register for Higher Education*, EQAR).

Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas padome stratēģiski vada un plāno studiju programmu licencēšanas, All un studiju virzienu akreditācijas organizēšanu AIC. Padomes priekšsēdētāju uz pieciem gadiem ievēlē padome. Padomes sastāvā ir IZM valsts sekretārs, AIC direktors, AIP priekšsēdētājs, Rektoru padomes priekšsēdētājs, Latvijas Koledžu asociācijas priekšsēdētājs, Latvijas Darba devēju konfederācijas ģenerāldirektors, Latvijas Studentu apvienības prezidents, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības priekšsēdētājs, Latvijas Mākslas augstskolu asociācijas pārstāvis, Latvijas Zinātnes padomes priekšsēdētājs, Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes valdes priekšsēdētājs, Tautsaimniecības padomes pārstāvis, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras padomes priekšsēdētājs, Latvijas Ārstu biedrības prezidents, EQAR reģistrētas ārvalstu akreditācijas aģentūras pārstāvis. Padomes sekretariāta funkcijas veic AIC.

Izglītības un zinātnes ministrija (IZM)⁷⁴ studiju programmas licencēšanas vai studiju virziena akreditācijas procesā pēc AIC pieprasījuma sniedz datus par All, kas ir iekļautas valsts un IZM reģistros. Pēc studiju akreditācijas vai licencēšanas komisijas lēmuma kopijas saņemšanas izsniedz AIC izglītības un zinātnes ministra parakstītu studiju programmas licenci vai studiju virziena akreditācijas lapu.

Augstākās izglītības padome (AIP)⁷⁵ izskata augstākās izglītības iestādes iesniegumu par tās akreditāciju, pieņem lēmumu par All akreditāciju vai par atteikumu

⁷³ AIKA tīmekļa vietne, <http://www.aika.lv>.

⁷⁴ IZM tīmekļa vietne, <http://izm.gov.lv>.

⁷⁵ AIP tīmekļa vietne, <http://www.aip.lv>.

akreditēt All un iesniedz to IZM apstiprināšanai, kā arī apstiprina AIC izstrādāto All novērtēšanas metodiku un publicē to savā tīmekļa vietnē. AIP arī ir tiesības „iepazīties ar jebkuras augstskolas studiju virziena novērtējuma un akreditācijas materiāliem” un „pieprasīt ārpuskārtas akreditāciju jebkurai augstskolai vai tās studiju virzienam”⁷⁶. AIP ir patstāvīga organizācija, kuras 12 locekļus apstiprina Saeima uz četriem gadiem. AIP sastāvā ir izglītības un zinātnes ministrs (*ex-officio*) un pa vienam deleģētam pārstāvim no Latvijas Zinātņu akadēmijas, Mākslas augstskolu asociācijas, Latvijas Izglītības vadītāju asociācijas, Tirdzniecības un rūpniecības kameras, Latvijas Koledžu asociācijas, Rektoru padomes, Latvijas Augstskolu profesoru asociācijas, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības, Latvijas Studentu apvienības pārstāvis, kā arī pašvaldību un citu juridisko un fizisko personu dibināto All deleģēts pārstāvis.

Latvijas Zinātnes padome pēc AIC lūguma sniedz atzinumu par licencēšanai iesniegto doktora studiju programmu saskaņā ar Zinātniskas darbības likuma⁷⁷ (2005) 16.panta 7.punktā noteikto.

Ārējā kvalitātes novērtēšana

Studiju programmu licencēšana

Atbilstoši Augstskolu likumam (1995) studiju programmas licencēšana ir „tiesību piešķiršana augstskolai, koledžai vai to filiālēm īstenot noteiktu studiju programmu”⁷⁸. Licencēšanas kārtību nosaka MK noteikumi „Studiju programmu licencēšanas noteikumi”⁷⁹. Licence nepieciešama ikvienas studiju programmas īstenošanai, pēc tās saņemšanas gada laikā sāk īstenot attiecīgo studiju programmu.

Iesniegumu par licencēšanu All iesniedz AIC saskaņā ar Studiju programmu licencēšanas organizēšanas metodiku⁸⁰. Studiju programmas novērtēšanu veic trīs AIC apstiprināti nozares eksperti, kuri dodas vizītē uz All un sagatavo kopīgu atzinumu. Pamatojoties uz šo atzinumu, Studiju programmu licencēšanas komisija pieņem lēmumu par licencēšanu vai atteikumu piešķirt licenci. Saskaņā ar Augstskolu likuma 55.² pantu apstiprinoša lēmuma gadījumā All saņem izglītības un zinātnes ministra parakstītu licenci. Savukārt atteikuma gadījumā All ir tiesīga iesniegt iesniegumu par attiecīgajam studiju virzienam atbilstošas studiju programmas licencēšanu ne agrāk kā pēc sešiem mēnešiem. Savukārt no 2019.gada 1. janvāra stāsies spēkā Augstskolu likuma (1995) grozījumi (pieņemti 21.06.2018.), kas paredz, ka atteikuma gadījumā All „ir tiesīga iesniegt iesniegumu par attiecīgajam studiju virzienam atbilstošas studiju programmas licencēšanu tikai pēc tam, kad ir novērsusi Studiju kvalitātes komisijas konstatētos trūkumus”.

Lai saņemtu licenci studiju programmas īstenošanai jaunā studiju virzienā, All pirms tam jāiesniedz iesniegums IZM par jauna studiju virziena atvēršanu. Šo lēmumu pieņem Ministru kabinets, izvērtējot All resursus, kā arī studiju virziena atbilstību valsts attīstības prioritātēm. No 2019.gada 1. janvāra, kad stāsies spēkā Augstskolu likuma (1995) grozījumi (pieņemti 21.06.2018.), lēmumu par jauna studiju virziena atvēršanu attiecīgajā All pieņems dibinātājs, izvērtējot All resursus, attiecībā uz valsts dibinātām All – arī atbilstību valsts attīstības prioritātēm.

⁷⁶ Augstskolu likums, 71. panta 1. un 2. punkts (spēkā no 1.12.1995., pēdējie grozījumi stājās spēkā 1.04.2018.), <https://likumi.lv/doc.php?id=37967>

⁷⁷ Zinātniskās darbības likums (spēkā no 19.05.2005., pēdējie grozījumi stājās spēkā 1.11.2017.), <https://likumi.lv/doc.php?id=107337>.

⁷⁸ Augstskolu likums, 1. pants (spēkā no 1.12.1995., pēdējie grozījumi stājās spēkā 1.04.2018.), <http://likumi.lv/doc.php?id=37967>.

⁷⁹ MK noteikumi Nr. 408 „Studiju programmu licencēšanas noteikumi” (spēkā no 30.07.2015., pēdējie grozījumi spēkā no 1.06.2018.), <http://likumi.lv/ta/id/275563-studiju-programmu-licencesanas-noteikumi>.

⁸⁰ AIC tīmekļa vietne. Studiju programmu licencēšanas organizēšanas metodika, <http://www.aic.lv/portal/aikna/normativie-dokumenti>

Studiju virziena akreditācija

Saskaņā ar Augstskolu likumu (1995) studiju virziena akreditācija ir „pārbaude nolūkā noteikt augstskolas vai koledžas resursu kvalitāti un spēju atbilstoši normatīvo aktu prasībām īstenot noteiktam studiju virzienam atbilstošu studiju programmu. All studiju virziena akreditācija dod tiesības All izsniegt valsts atzītu augstākās izglītības diplomu par attiecīgajam studiju virzienam atbilstošas studiju programmas sekmīgu apguvi”. Studiju virzienu akreditācijas kārtību nosaka Augstskolu likuma (1995) 55.³ pants, MK noteikumi „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi”⁸¹ un Studiju virzienu novērtēšanas metodika⁸².

Studiju virziens akreditējams divu gadu laikā pēc pirmās šim studiju virzienam atbilstošas studiju programmas īstenošanas uzsākšanas (Augstskolu likuma 55.³ panta 1.punkts). Lai uzsāktu studiju virziena akreditāciju, All sagatavo iesniegumu, kuram pievieno informāciju par All un studiju virzienam atbilstošajām studiju programmām, kā arī studiju virziena pašnovērtējuma ziņojumu. Piecu ekspertu grupa pēc iepazīšanās ar dokumentāciju un novērtēšanas vizītes All sagatavo kopīgu atzinumu, uz kā pamata Studiju akreditācijas komisija pieņem lēmumu par akreditāciju (vai akreditācijas atteikumu) un tās ilgumu. Studiju virzienu akreditē:

- Uz sešiem gadiem;
- Uz diviem gadiem – ja studiju virziena akreditācijas procesā konstatēta All resursu un spēju neatbilstība normatīvo aktu prasībām, kas ir novēršama studiju virziena akreditācijas termiņa ietvaros. Šajā periodā All jānovērš konstatētie trūkumi, kā arī jāsniedz ziņojums par to novēršanu.

Studiju akreditācijas komisija var arī ierosināt All slēgt atsevišķu šim studiju virzienam atbilstošu studiju programmu. Pēc lēmuma pieņemšanas All tiek izsniegta izglītības un zinātnes ministra parakstīta studiju virziena akreditācijas lapa.

Augstskolu un koledžu akreditācija

Augstskolu likums (1995) nosaka, ka All akreditācija ir „augstskolas vai koledžas darba organizācijas un resursu kvalitātes pārbaude, kuras rezultātā tai piešķir valsts atzītas augstskolas vai koledžas statusu”. All ir tiesīga izsniegt valsts atzītus diplomus par attiecīgas studiju programmas apguvi, ja izpildīti šādi nosacījumi:

1. Attiecīgā All ir akreditēta;
2. Attiecīgā studiju programma ir akreditēta;
3. Augstskolas satversme vai koledžas nolikums apstiprināts Saeimā vai attiecīgi Ministru kabinetā.

Akreditācijas kārtību nosaka MK noteikumi „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi” un Augstskolu un koledžu novērtēšanas metodika⁸³. Līdzīgi kā studiju virzienu akreditācijas gadījumā, vispirms All sagatavo iesniegumu. Septiņu ekspertu grupa izvērtē iesniegto informāciju un pēc novērtēšanas vizītes sagatavo kopīgu atzinumu. Augstākās izglītības padome (AIP) pieņem lēmumu par All akreditāciju vai atteikt All akreditāciju.

Pēc AIP lēmuma saņemšanas par akreditāciju, All izsniedz izglītības un zinātnes ministra parakstītu akreditācijas dokumentu. Ja All nenodrošina akreditācijā norādīto studiju bāzi, informatīvo bāzi, studiju kvalitāti atbilstoši Augstskolu likuma 55.panta pirmajā daļā

⁸¹ MK noteikumi Nr. 407 „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi” (spēkā no 30.07.2015., pēdējie grozījumi spēkā no 28.07.2017), <https://likumi.lv/ta/id/275560-augstskolu-koledzu-un-studiju-virzienu-akreditācijas-noteikumi>.

⁸² AIC tīmekļa vietne. Studiju virzienu novērtēšanas metodika, <http://www.aic.lv/portal/aikna/normativie-dokumenti>

⁸³ AIC tīmekļa vietne. Augstskolu un koledžu novērtēšanas metodika, <http://www.aic.lv/portal/aikna/normativie-dokumenti>

(1995) minētajām prasībām vai All darbībā ir konstatēti būtiski normatīvo aktu pārkāpumi, izglītības un zinātnes ministram ir tiesības izdot rīkojumu par All ārkārtas akreditāciju, akreditācijas laiku, akreditācijas atcelšanu vai anulēšanu. Pirms rīkojuma izdošanas Augstākās izglītības padome sniedz argumentētu atzinumu⁸⁴.

Salīdzinot ar 2011.gadu, notikušas ievērojamas izmaiņas ārējās kvalitātes novērtēšanas kārtībā:

- Pāreja no studiju programmu akreditācijas uz studiju virzienu akreditāciju kopš 2012.gada saskaņā ar MK noteikumiem Nr.668 „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi” (spēkā no 19.10.2012. līdz 30.07.2015.). Visas Latvijas studiju programmas ir sadalītas 29 studiju virzienos⁸⁵.
- No 2015.gada 1. jūlija licencēšanu un akreditāciju organizē Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra (AIKA), kas tika izveidota AIC ietvaros. Līdz tam kvalitātes novērtēšanu veica IZM, kas šo funkciju 2013.gada aprīlī pārņēma no Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centra (organizēja akreditāciju no 1994.gada). Viens no galvenajiem mērķiem jaunas institūcijas izveidei bija panākt akreditācijas aģentūras neatkarību saskaņā ar ESG prasībām.
- Studiju akreditācijas un studiju programmu licencēšanas komisijas locekļi tiek atlasīti konkursa kārtībā atbilstoši iepriekš izstrādātiem kritērijiem (iepriekš tie bija noteiktu organizāciju deleģēti pārstāvji). Arī ekspertu atlase notiek atbilstoši iepriekš definētiem nosacījumiem un tos atlasa un apstiprina AIKA.
- Ekspertu grupa pēc novērtēšanas sagatavo kopīgu atzinumu, nevis individuālus atzinumus.
- Kopumā visas licencēšanas un akreditācijas procedūras un iesaistīto personu un institūciju funkcijas un tiesības ir definētas daudz detalizētāk, tādējādi padarot novērtēšanas procesu skaidrāku un objektīvāku⁸⁶.

Iekšējā kvalitātes novērtēšana

Ārējā un iekšējā kvalitātes novērtēšana ir cieši saistīta, jo pašnovērtējuma ziņojumi tiek analizēti, akreditējot studiju virzienus un izglītības iestādes. Atbilstoši Augstskolu likumam (1995)⁸⁷ All izveido savas iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas, kuru ietvaros tiek veiktas šādas darbības:

1. Izveido politiku un procedūras augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanai;
2. Izstrādā mehānismus savu studiju programmu veidošanai, iekšējai apstiprināšanai, to darbības uzraudzīšanai un periodiskai pārbaudei;
3. Izveido un publisko tādus studējošo sekmju vērtēšanas kritērijus, nosacījumus un procedūras, kas ļauj pārliecināties par paredzēto mācīšanās rezultātu sasniegšanu;
4. Izveido iekšējo kārtību un mehānismus akadēmiskā personāla kvalifikācijas un darba kvalitātes nodrošināšanai;
5. Nodrošina, ka tiek vākta un analizēta informācija par studējošo sekmēm,

⁸⁴ Augstskolu likums, 9. panta 3.punkts (spēkā no 1.12.1995., pēdējie grozījumi stājās spēkā 1.04.2018.), <http://likumi.lv/doc.php?id=37967>.

⁸⁵ Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP (2013). Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai. Situācijas izvērtējums, 12.-15. lpp., http://www.nki-latvija.lv/content/files/LKI_situācijas_izvertējums_2013.pdf

⁸⁶ Silka, J. (2015). Izmaiņas Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēmas regulējumā. Informatīvais seminārs augstākās izglītības iestādēm, http://www.aic.lv/portal/content/files/All_14102015_Jolanta.pdf

⁸⁷ Augstskolu likums, 5.pants, 21.punkts (spēkā no 1.12.1995., pēdējie grozījumi stājās spēkā 1.04.2018.), <http://likumi.lv/doc.php?id=37967>.

absolventu nodarbinātību, studējošo apmierinātību ar studiju programmu, par akadēmiskā personāla darba efektivitāti, pieejamiem studiju līdzekļiem un to izmaksām, augstskolas darbības būtiskiem rādītājiem.

Pašnovērtējuma ziņojuma saturam un struktūrai ir jāatbilst prasībām, kuras regulē MK noteikumi⁸⁸, kā arī tam jābūt sagatavotam saskaņā ar AIC vadlīnijām.

Izglītības kvalitātes novērtēšanas kritēriji, salīdzinot ar 2011.gadu

Studiju programmu licencēšana

Pieņemot jaunus MK noteikumus „Studiju programmu licencēšanas noteikumi” (spēkā no 30.07.2015.), lielākoties pārņemti iepriekšējos MK noteikumos definētie studiju programmu vērtēšanas kritēriji (skatīt Ziņojuma 8. pielikumu). Kā nozīmīgākās izmaiņas var minēt prasību katram akadēmiskā personāla pārstāvim sagatavot trīs publikācijas recenzējamos izdevumos nevis piecu, bet sešu gadu laikā, kā arī to, ka vismaz trim no doktora studiju programmas īstenošanā iesaistītajiem zinātnju doktoriem ir jābūt Latvijas Zinātnes padomes apstiprinātiem ekspertiem attiecīgajā nozarē.

Augstskolu un koledžu akreditācija

MK noteikumu 3.pielikumā⁸⁹ ir minēti All vērtēšanas kritēriji. Salīdzinājumu ar iepriekšējo Pašvērtējuma ziņojumu (2012) skatīt šī ziņojuma 9. pielikumā. Kopumā jaunie noteikumi ir detalizētāki, tajos precīzāk noteiktas prasības materiāltehniskajai bāzei un All personālam, kā arī ietverti ESG standarti iekšējās kvalitātes nodrošināšanai⁹⁰.

Studiju virzienu akreditācija

MK noteikumu 9.pielikumā⁹¹ minēti studiju virziena vērtēšanas kritēriji. Salīdzinājumu ar līdz tam spēkā esošajiem MK noteikumiem skatīt Ziņojuma 10. pielikumā. Līdzīgi kā All vērtēšanā arī jaunie studiju virzienu vērtēšanas kritēriji ir detalizētāki par iepriekšējiem un tajos ietverti izvērtēti ESG standarti iekšējās kvalitātes nodrošināšanai.

⁸⁸ MK noteikumi Nr. 407 „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi”, 2.5.punkts (spēkā no 30.07.2015., pēdējie grozījumi spēkā no 28.07.2017.), <https://likumi.lv/ta/id/275560-augstskolu-koledzu-un-studiju-virzienu-akreditācijas-noteikumi>.

⁸⁹ MK noteikumi Nr. 407 „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi”, 2.5.punkts (spēkā no 30.07.2015., pēdējie grozījumi spēkā no 28.07.2017.), <https://likumi.lv/ta/id/275560-augstskolu-koledzu-un-studiju-virzienu-akreditācijas-noteikumi>.

⁹⁰ Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) (2015). Brussels, Belgium. https://enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf

⁹¹ MK noteikumi Nr. 407 „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi”, 2.5.punkts (spēkā no 30.07.2015., pēdējie grozījumi spēkā no 28.07.2017.), <https://likumi.lv/ta/id/275560-augstskolu-koledzu-un-studiju-virzienu-akreditācijas-noteikumi>.

4. Neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšana

Eiropas Padomes ieteikums par neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanu⁹² (20.12.2012.) nosaka, ka dalībvalstīm ne vēlāk kā 2018.gadā ir jāievieš pasākumi neformālās mācīšanās atzīšanai, kas nodrošina apgūto zināšanu, prasmju, kompetenču atzīšanu, tādējādi iegūstot kvalifikāciju vai tās daļu. Izglītības iestādēm ir jāatvieglo piekļuve formālai izglītībai un mācībām, kā arī pamatojoties uz mācīšanās rezultātiem, kas sasniegti neformālajā un ikdienas mācīšanās ceļā, jānodrošina to atzīšana atbilstoši formālās izglītības sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem, un jāpiešķir atbilstošs kredītpunktu skaits.

Saskaņā ar ieteikumu par neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanu (2012) procedūrai ir jāietver četri soļi:

1. Mācīšanās rezultātu noteikšana – dialogā ar pretendentu tiek izpētīta iepriekšējā pieredze;
2. Mācīšanās rezultātu dokumentēšana – pretendenta pieredze tiek aprakstīta, lai to padarītu uzskatāmu;
3. Mācīšanās rezultātu novērtēšana – pretendenta sasniegtie mācīšanās rezultāti tiek oficiāli izskatīti un analizēti;
4. Mācīšanās rezultātu apstiprināšana – novērtējuma rezultāti tiek apliecināti ar dokumentu (kvalifikācija vai kredītpunkti), uz kā pamata var iegūt kvalifikāciju vai kvalifikācijas daļu.

Viens no principiem, kas valstīm ir jāievēro, veidojot neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanas procesu, ir jānodrošina tā atbilstība nacionālajai kvalifikāciju sistēmai un Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai (EKI).

4.1. Profesionālā izglītība

Iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojumā (2012) jau tika īsumā aprakstīta procedūra, kā tiek veikta ārpus formālās izglītības sistēmas sasniegto mācīšanās rezultātu novērtēšana profesionālajām kvalifikācijām, kas atbilst LKI 2.-4. līmenim. Procedūra bija izveidota iepriekšējā gadā, tāpēc iesaistītajām pusēm nebija uzkrāta pieredze, kā arī nebija pietiekami daudz datu, lai izvērtētu procedūras efektivitāti. Šajā Pašvērtējuma ziņojumā sasniegto mācīšanās rezultātu novērtēšanas procedūra raksturota (skatīt 1. attēlu), vadoties pēc Eiropas Padomes ieteikuma par neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanu (2012).

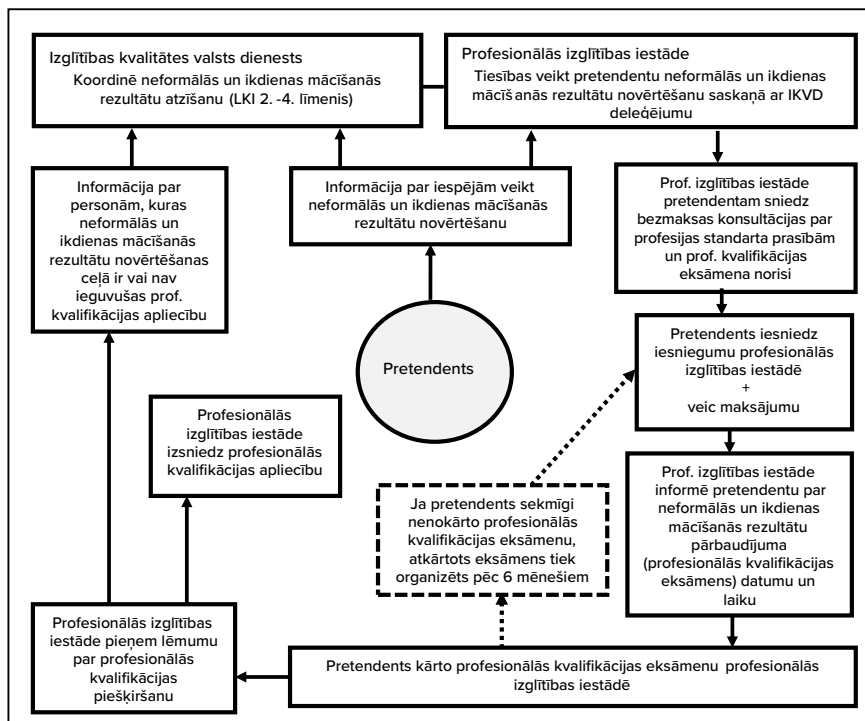
2011.gada 22. februārī tika apstiprināti MK noteikumi „Kārtība, kādā novērtē ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo kompetenci” (spēkā no 9.03.2011.)⁹³. Profesionālās kompetences novērtēšana ir iespēja personai apliecināt dzīves laikā sasniegtos mācīšanās rezultātus un, nokārtojot profesionālās kvalifikācijas eksāmenu, iegūt valsts atzītu profesionālo kvalifikāciju apliecinājošu dokumentu (LKI 2.-4. līmenis). Personai ir iespēja iegūt kvalifikācijas apliecinājumu (profesionālās kvalifikācijas apliecību), bet šis dokuments nav saistīts ar attiecīgas formālās profesionālās izglītības programmas satura apguves apliecinājumu, piemēram, diplomu par profesionālo vidējo izglītību. Šie MK noteikumi neattiecas uz profesijām, kurās sasniegto mācīšanās rezultātu novērtēšanu regulē speciālie normatīvie akti, piemēram, likums „Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu”⁹⁴ (2001).

⁹² Eiropas Padomes ieteikums par neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanu (20.12.2012., 2012/C 398/01), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222\(01\)&from=LV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222(01)&from=LV)

⁹³ MK noteikumi Nr. 146 „Kārtība, kādā novērtē ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo kompetenci” (spēkā no 9.03.2011., grozījumi spēkā no 1.09.2011.), <https://m.likumi.lv/doc.php?id=226788>.

⁹⁴ Likums „Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu” (spēkā no 20.07.2001., pēdējie grozījumi spēkā no 1.01.2018.), <https://likumi.lv/doc.php?id=26021>.

1. attēls. Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas procedūra (LKI 2.-4. līmenis)

Ārpus formālās izglītības sistēmas sasniegto mācīšanās rezultātu novērtēšanas procedūra tiešā veidā neparedz pretendenta mācīšanās rezultātu noteikšanu, un pretendents nav pienākums dokumentāli apliecināt savus iepriekš sasniegtos mācīšanās rezultātus. Personas profesionālā pieredze tiek konstatēta bezmaksas konsultācijās par profesijas standarta prasībām un profesionālās kvalifikācijas eksāmena norisi. Izglītības iestādē, kas saņēmusi Izglītības kvalitātes valsts dienesta (IKVD) deleģējumu sasniegto mācīšanās rezultātu novērtēšanai⁹⁵, to nodrošina kompetents konsultants.

Konsultantam jāsaņem pretendentu novērtēšanas procesam, informējot par novērtēšanas procedūru, saturu, vērtētājiem un vērtēšanas kritērijiem. Bezmaksas konsultāciju laikā pretendenta sasniegto mācīšanās rezultātu noteikšanai iespējams izmantot debates un interviju. Izmantojot deklarātīvo metodi, kas ir balstīta uz paša pretendenta prasmju noteikšanu un pierakstīšanu, konsultants pārrunās ar pretendentu konstatē, kā sasniegtie mācīšanās rezultāti tiek pielietoti darba vidē. Lai konstatētu pretendenta profesionālo kompetenču pielietojuma intensitāti darba vidē un mācīšanās rezultātu sasniegšanas veidu, ir iespēja veikt pretendenta „prasmju auditu” pašvērtējuma veidā. Personas pieredzes dokumentēšana tiek veikta individuāli vai ar konsultanta palīdzību. Izmantojot pretendenta pašvērtējuma anketu, tiek noteikti darbā un personiskajā pieredzē sasniegtie mācīšanās rezultāti atbilstoši attiecīgajam profesijas standartam.

Personas neformālās un ikdienas mācīšanās rezultāti tiek novērtēti par maksu profesionālās kvalifikācijas eksāmenā, kura saturu izstrādā un norisi organizē profesionālās izglītības iestādē, kura saņēmusi IKVD deleģējumu. Veiksmīgi nokārtojot eksāmenu, tiek

⁹⁵ Profesionālās kompetences novērtēšanas institūciju un profesionālo kvalifikāciju saraksti ir pieejami IKVD tīmekļa vietnē: <https://ikvd.gov.lv/arpus-formala-izglitiba/profesionalas-kompetences-novertesana/>

izsniegta valsts atzīta kvalifikācija – profesionālās kvalifikācijas apliecība (LKI 2.-4. līmenis), kas nodrošina iespēju tikt nodarbinātam atbilstošā profesijā. Novērtēšanas process tiek organizēts līdzīgi kā formālās izglītības programmu audzēkņiem. Eksāmena komisijas sastāvu no attiecīgās nozares darba devēju pārstāvjiem izveido profesionālās izglītības iestāde. Profesionālās kvalifikācijas eksāmena komisijas objektīva un profesionāla pieeja pretendentu novērtēšanas procesam var būt izšķirošs faktors mācīšanās rezultātu novērtēšanas rezultātu kvalitātei un uzticamībai. Katrā vērtēšanas procesā tiek nodrošināta individuāla pieeja pretendenta sasniegto mācīšanās rezultātu novērtēšanā.

Laika posmā no 2011.gada līdz 2017.gadam neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu novērtēšanas ceļā profesionālās kvalifikācijas apliecību ieguvušas 5543 personas. No tām 2316 personas ieguvušas LKI 3. līmeņa kvalifikāciju, bet 3227 personas – LKI 4. līmeņa kvalifikāciju. Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanu ir veikta 77 profesionālajās kvalifikācijās, kas aptuveni ir puse no izglītības iestāžu piedāvātajām iespējām. LKI 2. līmeņa profesionālās kvalifikācijas darba tirgū nav plaši pieprasītas, tāpēc neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšana minētā kvalifikācijas līmeņa profesijās nav veikta.

Analizējot atzīšanas statistiku, var secināt, ka sabiedrības pieprasījumu konkrētas profesionālās kvalifikācijas iegūšanai nosaka:

1. Normatīvo aktu prasības attiecībā uz nozarē strādājošo personu kvalifikāciju (47% šajā ceļā iegūtajām kvalifikācijām (LKI 3.-4. līmenis));
2. Darba devēju ieinteresētība kvalificētu speciālistu nodarbināšanā;
3. Valsts institūciju darbinieku izglītības atbilstība profesionālās kvalifikācijas prasībām;
4. Personu interese par darba tirgū pieprasītām profesijām.

No 2010.gada līdz 2015.gadam VIAA īstenotā ESF projekta „Nozaru kvalifikāciju sistēmas izveide un profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana” ietvaros atmaksāja izdevumus par profesionālās kompetences novērtēšanu 80 personām, kas nokārtoja profesionālās kvalifikācijas eksāmenu. Kopš 2017.gada rudens VIAA sadarbībā ar pašvaldībām, izglītības iestādēm un Nodarbinātības valsts aģentūru (NVA) īsteno ESF projektu „Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide”⁹⁶ (1.01.2017.-31.12.2022.), kura ietvaros iedzīvotājiem (vismaz 25 gadus veciem) ir nodrošināta iespēja neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas (LKI 2.-4. līmenis) izmaksu kompensēšanai (90% apmērā, trūcīgām vai maznodrošinātām personām – 100% apmērā). Līdz 2018.gada jūnijam izdevumi tika kompensēti 92 personām, bet atteikumu saņēmušas 14 personas.

4.2. Augstākā izglītība

Iepriekšējā izglītībā un profesionālā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšana augstākajā izglītībā Latvijā ir uzsākta kopš 2012.gada, tā balstās uz Eiropas Padomes ieteikumu par neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanu (2012) un šādiem Latvijas normatīvajiem aktiem:

- Augstskolu likums (1995);
- MK noteikumi „Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju

⁹⁶ ESF projekts „Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide” (Nr. 8.41.0/16/I/001), http://viaa.gov.lv/lat/pieauguso_izglitiba/par_projektu/

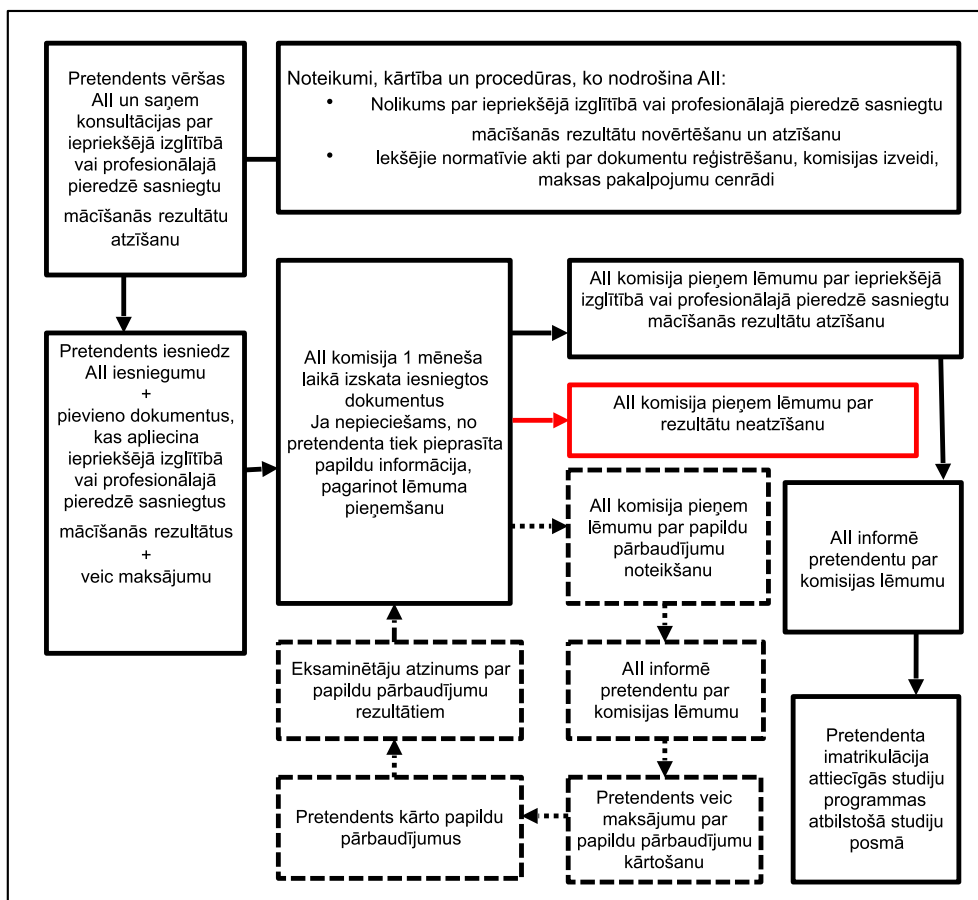
⁹⁷ MK noteikumi Nr. 36 „Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi” (spēkā no 13.01.2012., grozījumi spēkā no 28.07.2017.), <https://likumi.lv/doc.php?id=242653>.

rezultātu atzīšanas noteikumi”⁹⁷ (spēkā no 13.01.2012., grozījumi spēkā no 28.07.2017).

Iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojumā (2012) tika ieskicētas iepriekš minēto normatīvo aktu definētās procedūras neformālās un ikdienas mācīšanās ceļā sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšanai augstākajā izglītībā. Tolaik augstākās izglītības iestādes vēl nebija uzkrājušas pietiekamu pieredzi, kā arī nebija pietiekami daudz informācijas, lai objektīvi izvērtētu procedūru efektivitāti.

MK noteikumi, iekļaujot visus četrus atzīšanas posmus (noteikšana – dokumentēšana – novērtēšana – apstiprināšana), nosaka kārtību, kādā novērtē un atzīst iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtus mācīšanās rezultātus (augstākajā izglītībā) un atzīšanas kritērijus. Procedūra ir atspoguļota 2. attēlā.

2. attēls. Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas procedūra (LKI 2.-4. līmenis)

Procedūra paredz, ka All izveidotai komisijai viena mēneša laikā ir jāizvērtē personas iesniegtie dokumenti par iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtiem mācīšanās rezultātiem un, ja tie atbilst attiecīgās studiju programmas prasībām, tie jāatzīst, kā arī jāpiešķir atbilstošs kredītpunktu skaits. Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas procesā ir jānodrošina vienlīdzīga pieeja tiesību piemērošanā un nevienam pretendentam nevar atteikt izmantot savas tiesības. Laika posmā no 2011.gada 1. augusta

līdz 2018.gada 1. janvārim profesionālajā pieredzē sasniegtus mācīšanās rezultātus drīkstēja atzīt studiju programmās, piešķirot maksimums 30% no studiju programmas ietvaros iegūstamajiem kredītpunktiem. 2018.gada 1. janvārī stājās spēkā Augstskolu likuma (1995) grozījumi, ar kuriem tika atcelts minētais ierobežojums.

Lēmumu par personas iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atbilstību All attiecīgās studiju programmas sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem pieņem komisija. Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtos un atzītos mācīšanās rezultātus nevar ieskaitīt kā attiecīgās studiju programmas gala pārbaudījumu, valsts pārbaudījumu, noslēguma pārbaudījumu – kvalifikācijas eksāmenu vai promocijas darbu.

Profesionālajā pieredzē iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences var atzīt attiecīgās studiju programmas daļā, kuru veido prakse. Turklāt šiem mācīšanās rezultātiem jābūt atbilstošiem studiju kursā vai studiju modulī noteiktajiem mācīšanās rezultātiem, kuri apliecina iegūtās praktiskās zināšanas.

Neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātā iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences var atzīt, ja tās atbilst augstākās izglītības pakāpei un ir sasniegti:

- tālākizglītības programmā, profesionālās pilnveides izglītības programmā vai citā izglītības programmā (izņemot pamatizglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības pakāpes izglītības programmu), kurā iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences atbilst studiju programmas studiju kursā vai studiju modulī sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem;
- citos neformālās un ikdienas mācīšanās veidos (piemēram, pašizglītība) apgūtas zināšanas, prasmes un kompetences var atzīt arī studiju programmās, kurās sagatavo speciālistus reglamentētajās profesijās. Šādos gadījumos var atzīt tikai tādus studiju programmas studiju kursā vai studiju modulī sasniedzamos mācīšanās rezultātus, kuri apliecina apgūtas teorētiskās zināšanas.

Augstākās izglītības līmenī nav izstrādāts vienots maksas cenrādis par neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanu. Maksa par neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanu, kā arī maksa par komisijas noteiktajiem papildus pārbaudījumiem katrā All ir noteikta atšķirīgi. Piemēram, All nosaka atsevišķu neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzīšanas cenrādi, bet maksa par komisijas noteiktajiem papildu pārbaudījumiem tiek piemērota saskaņā ar studiju procesa maksas pakalpojumu izcenojumu konkrētajā akadēmiskajā gadā.

Kandidāts, kurš nestudē konkrētajā studiju programmā, pēc mācīšanās rezultātu atzīšanas var tikt imatrikulēts minētās studiju programmas attiecīgajā studiju posmā, ja nepieciešams, individuāli nosakot papildus apgūstamo studiju kursu vai studiju moduļu apjomu un attiecīgos pārbaudījumus.

Lai uzlabotu All zināšanas par iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegtu mācīšanās rezultātu atzīšanas piemērošanu augstskolā, Izglītības un zinātnes ministrija 2015.-2016.gadā realizēja projektu „Iepriekš iegūtās izglītības pielīdzināšana” (Erasmus+ KA3 projekts). Lai noskaidrotu faktisko situāciju, tika veikta All aptauja. Aptaujas rezultāti parādīja, ka ne visas All ir uzsākušas iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē iegūtu mācīšanās rezultātu atzīšanu, kā arī ir dažāda izpratne un pieredze atzīšanas procedūrās.

Projekta laikā sagatavoti ieteikumi augstskolām iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegtu mācīšanās rezultātu atzīšanā, kā arī sagatavoti grozījumi normatīvajos aktos, lai procedūras atbilstu Eiropas Padomes ieteikumam par neformālās

un ikdienas mācīšanās atzišanu (2012).

Savukārt mācīšanās rezultātus, kas sasniegti, apgūstot studiju programmu, tiek atzīti saskaņā ar MK noteikumiem „Studiju uzsākšanas kārtība vēlākos studiju posmos” (spēkā no 24.11.2004., pēdējie grozījumi spēkā no 14.08.2018.)⁹⁸.

⁹⁸ MK noteikumi Nr. 932 „Studiju uzsākšanas kārtība vēlākos studiju posmos” (spēkā no 24.11.2004., pēdējie grozījumi spēkā no 14.08.2018.), <https://likumi.lv/doc.php?id=96800>

II. DAĻA

**LKI pielīdzināšana EKI un EAIT
kvalifikāciju ietvarstruktūrai**

5. Pielīdzināšanas procesa atbilstība EKI kritērijiem

1. kritērijs. Kompetentās iestādes skaidri nosaka un publicē visu attiecīgo pielīdzināšanas procesā iesaistīto nacionālo iestāžu pienākumus un/vai juridisko kompetenci⁹⁹

Galvenā kompetentā iestāde ir **Izglītības un zinātnes ministrija** (IZM), kas ir vadošā valsts pārvaldes iestāde izglītības un zinātnes nozarē, īsteno vienotu valsts politiku un attīstības stratēģiju izglītībā, kā arī izstrādā politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu projektus izglītības jomā (Izglītības likums, 1998). Informācija par IZM pienākumiem un kompetenci, kas ir noteikta normatīvajā regulējumā, ir publicēta ministrijas tīmekļa vietnē: <http://izm.gov.lv>.

2008.gadā IZM deleģēja nodibinājumam „**Akadēmiskās informācijas centrs**” Nacionālā koordinācijas punkta nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras pielīdzināšanai EKI funkcijas. AIC dibināja 1994.gadā IZM un Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūts. AIC funkcijas un darba uzdevumus nosaka deleģējuma līgums ar IZM, šīs funkcijas ir publicētas AIC tīmekļa vietnē: <http://www.aic.lv>.

Latvijas nacionālā koordinācijas punkta EKI uzdevumi sākotnēji tika noteikti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumu par EKI izveidošanu mūžizglītībai (23.04.2008.). Laika gaitā šie uzdevumi ir pielāgoti izglītības sistēmas attīstībai un tie ir publiski pieejami Latvijas NKP tīmekļa vietnē: <http://www.nki-latvija.lv>. Saite uz Latvijas NKP tīmekļa vietni ir ievietota gan IZM, gan AIC tīmekļa vietnēs.

2. kritērijs. Pastāv skaidra un pierādāma saikne starp nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru vai nacionālo kvalifikāciju sistēmu kvalifikāciju līmeņiem un EKI līmeņu aprakstiem

Kā tika minēts iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojumā (2012), Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras (LKI) līmeņu apraksti 2009. un 2010.gadā tika izstrādāti saskaņā ar EKI līmeņu aprakstiem. 2010.gadā IZM izveidotā darba grupa apstiprināja astoņu līmeņu aprakstus, kas tā paša gada oktobrī tika iekļauti normatīvajā regulējumā ar grozījumiem MK noteikumos „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”. Pašlaik LKI līmeņu aprakstus regulē MK noteikumu „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” 1. pielikums (spēkā no 16.06.2017.), kā arī Izglītības likuma 8¹. pants (ar grozījumiem, kas spēkā no 16.07.2015.).

Laika posmā no iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojuma (2012) ir organizēti vairāki pasākumi, rosinot diskusiju par LKI līmeņu aprakstiem, kā arī 2013.gadā tika veikts pētījums „Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai”, kurā tika iekļauti arī priekšlikumi izmaiņām LKI 1.-4. līmeņa aprakstos, pielāgojot tos sociālekonomiskām prasībām.

Diskusiju un pētījuma rezultāti tika ņemti vērā, 2015.gadā gatavojot Grozījumus Profesionālās izglītības likumā, kuri paredzēja Latvijas profesionālās līmeņus pielīdzināt LKI līmeņiem (skatīt 1.1. nodaļu). Minētā pētījuma rezultāti sniedza atbalstu, 2017.gadā pārskatot LKI līmeņu aprakstus, kurus iekļāva jaunos MK noteikumos „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” (spēkā no 16.06.2017.). Precizējumi LKI līmeņu aprakstos tika veikti tā, lai saglabātos skaidri redzama saikne starp LKI un EKI līmeņu aprakstiem. Skatīt 11. pielikumu.

⁹⁹ Kritērijus nosaka Eiropas Padomes ieteikums par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru mūžizglītībai un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 23. aprīļa ieteikumu par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai (22.05.2017.), III. pielikums, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)&from=LV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017H0615(01)&from=LV)

3. kritērijs. Nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras vai nacionālās kvalifikāciju sistēmas un to kvalifikācijas balstās uz mācīšanās rezultātu principu un mērķi un ir saistītas ar neformālās un ikdienas mācīšanās atzišanas kārtību un, attiecīgos gadījumos, ar kredītpunktu sistēmām

LKI izveidošanas process bija spēcīgs stimuls pārejai uz mācīšanās rezultātiem, lai arī mācīšanās rezultātu definēšana normatīvo aktu līmenī Latvijā iezīmēja Izglītības likums, kas stājās spēkā 1999.gada 1. jūnijā. Iesaistīto pušu izpratni par mācīšanās rezultātiem kā apgalvojumiem, ko izglītības guvējs zina, saprot un spēj veikt, pabeidzot kādu mācīšanās posmu, nostiprināja darbs pie LKI izstrādes. Tā kā LKI izveide rosināja iesaistīto pušu diskusijas par mācīšanās rezultātu nozīmi izglītībā, tika ieviestas izmaiņas normatīvajā regulējumā. Mācīšanās rezultātu pieejas un LKI attīstību savstarpējo saistību parāda arī 18.06.2015. grozījumi Izglītības likumā (stājās spēkā 16.07.2015.), kuros tiek definēta LKI un to raksturojošie mācīšanās rezultāti.

Mācīšanās rezultātu izmantošanu izglītībā nodrošina valsts izglītības un profesiju standarti vai profesionālās kvalifikācijas prasības, valsts eksāmenu sistēma, kā arī izglītības iestāžu un programmu akreditācija.

Salīdzinot ar iepriekšējo Pašvērtējuma ziņojumu (2012), vispārējās izglītības valsts standartos nav veiktas ievērojamas izmaiņas saistībā ar mācīšanās rezultātu pieejas ieviešanu. Vienlaicīgi ir jāņem vērā tas, ka valsts izglītības standartos definētie vispārējās izglītības programmu mērķi ir diezgan vispārīgi, iezīmējot būtiskākās sabiedrības vērtības un galvenos virzienus, kādos izglītības iestādēm un skolotājiem ir jāstrādā, īstenojot izglītības programmas. Līdz ar to šos mērķus nav iespējams bieži vai radikāli mainīt, lai nodrošinātu izglītības ilgtspējību un pēctecību, tomēr, ieviešot mācīšanās rezultātu pieeju, tas ir jāatspoguļo izglītības saturu regulējošos dokumentos. Pašlaik (2018) viena no vispārējās izglītības politikas prioritātēm ir pārveidot vispārējās izglītības saturu, balstot to uz kompetencēm.

Valsts profesionālās izglītības standartā pieņemti vairāki grozījumi 2016.gada 8. martā¹⁰⁰ un 2017.gada 19. septembrī¹⁰¹ attiecībā uz mācīšanās rezultātu ieviešanu profesionālajā izglītībā. Piemēram, tika papildināts profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmu stratēģiskais mērķis, t.i., izglītības programmu apguves rezultātā izglītības guvēji iegūst kompetences, kas ietver zināšanas, prasmes, attieksmes, kuras nosaka attiecīgie profesiju standarti vai profesionālo kvalifikāciju prasības. Profesiju standartu saturu un izstrādes procedūras nosaka jauni MK noteikumi¹⁰² (spēkā no 30.09.2016.), kuri ievieša arī profesionālās kvalifikācijas prasības un nodrošina nozares kvalifikāciju struktūru izveides regulējumu. Pēc būtības profesijas standartos nemainīgi tiek definētas zināšanas, prasmes, kompetences un attieksmes, kuras nepieciešamas profesionālās darbības īstenošanai. Līdz ar grozījumiem Profesionālās izglītības likumā¹⁰³ (spēkā no 6.07.2017.) ir mainījušies galvenie profesionālās izglītības programmu elementi – programmās ir jānorāda sasniedzamie rezultāti, kā arī tika ieviesti moduļi un moduļu programmas. Likumā termina „modulis” skaidrots kā profesionālās kvalifikācijas sastāvdaļa, kura pamatā ir sasniedzamie mācīšanās rezultāti kā novērtējams un pierādāms zināšanu, prasmju un kompetenču kopums.

¹⁰⁰ Ministru kabineta noteikumi Nr. 144 „Grozījumi Ministru kabineta 2000.gada 27. jūnija noteikumos Nr. 211 „Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu”” (spēkā no 1.09.2016.), <https://likumi.lv/ta/id/280842-grozijumi-ministru-kabineta-2000-gada-27-junija-noteikumos-nr-211-noteikumi-par-valsts-profesionalas-videjas-izglitiba-standar...>

¹⁰¹ MK noteikumi Nr. 564 „Grozījumi Ministru kabineta 2000.gada 27. jūnija noteikumos Nr. 211 „Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu”” (spēkā no 22.09.2017.), <https://likumi.lv/ta/id/293661-grozijumi-ministru-kabineta-2000-gada-27-junija-noteikumos-nr-211-noteikumi-par-valsts-profesionalas-videjas-izglitiba-standar...>

¹⁰² MK noteikumi Nr. 633 „Profesijas standarta, profesionālās kvalifikācijas prasību (ja profesijai neapstiprina profesijas standartu) un nozares kvalifikāciju struktūras izstrādes kārtība” (spēkā no 30.09.2016.), <http://likumi.lv/doc.php?id=285032>.

¹⁰³ Grozījumi Profesionālās izglītības likumā (spēkā no 6.07.2017.), <https://likumi.lv/ta/id/292030-grozijumi-profesionalas-izglitiba-likuma>

Augstākajā izglītībā mācīšanās rezultāti ir obligāta augstākās izglītības studiju programmu daļa kopš 2011.gada. Salīdzinot ar iepriekšējo Pašvērtējuma ziņojumu (2012), Augstskolu likumā¹⁰⁴ (1995) ir veikti virkne grozījumu, ieviešot jēdzienu „studiju rezultāti”, t.i., „studiju programmas, studiju moduļa vai studiju kursa noslēgumā iegūstamais zināšanu, prasmju un kompetences kopums” (ar grozījumiem, kas stājās spēkā 1.08.2011.) un papildinot studiju programmu, kursu un moduļu struktūras elementus. Tādēļ tika apstiprināti grozījumi esošajos vai izstrādāti jauni MK noteikumi, lai nostiprinātu mācīšanās rezultātu izmantošanu studiju procesā. Piemēram, tika ieviestas izmaiņas Diploma pielikuma saturā¹⁰⁵ (spēkā no 19.04.2013.), norādot atsauci uz mācīšanās rezultātiem. Saskaņā ar jauno otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu¹⁰⁶ (spēkā no 12.09.2014.) mācīšanās rezultātu sasniegšana ir viens no galvenajiem studiju programmu uzdevumiem, mācīšanās rezultāti ir ietverti programmu saturā, praksē un vērtēšanas principos. Vairāk par mācīšanās rezultātiem skatīt 2. ziņojuma nodaļā.

Mācīšanās rezultātu kontekstā valsts izglītības un profesiju standarti ir būtiski, jo saskaņā ar to prasībām 2009. un 2010.gadā tika izstrādāti LKI līmeņu apraksti, kuri tika iekļauti MK noteikumos 2010.gada oktobrī. Līdzīgi kā minēts iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojumā (2012), MK noteikumos „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” (spēkā no 13.06.2017) mācīšanās rezultāti katram LKI līmenim tiek aprakstīti sekojoši:

- Zināšanas (zināšanas un izpratne);
- Prasmes (spēja lietot zināšanas, komunikācija, vispārējās prasmes);
- Kompetence (analīze, sintēze un novērtēšana).

Salīdzinot ar iepriekšējo Pašvērtējuma ziņojumu (2012), neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzišanas procedūrās nav ieviestas ievērojamas izmaiņas, vienīgi laika gaitā profesionālajā un augstākajā izglītībā iesaistītas puses ir uzkrājušas pieredzi un attīstījušas praksi. Sākot no 2011.gada marta¹⁰⁷, visiem, kas vēlas, ir iespēja apliecināt ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās zināšanas, prasmes un kompetenci un iegūt LKI 2.-4. līmeņa profesionālo kvalifikāciju. Augstākajā izglītībā (LKI 5.-8. līmenis) iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu mācīšanās rezultātu atzišanas procedūras¹⁰⁸ tika normatīvi apstiprinātas 2012.gada janvārī. Tādēļ visās augstskolās tika izstrādāti iekšējie noteikumi un procedūras iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu mācīšanās rezultātu atzišanas veikšanai. Vairāk par neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātu atzišanu skatīt 4. ziņojuma nodaļā.

Attiecībā uz kredītsistēmām normatīvo aktu un izglītības sistēmas līmenī kopš 2012. gada nav ieviestas būtiskas izmaiņas, t.i., kredītpunkti tiek lietoti tikai augstākajā izglītībā. Tomēr laika gaitā veikti virkne pasākumu, kas rada atbalstu kredītsistēmas izveidei arī profesionālajā izglītībā. Augstākās izglītības kredītpunkti Latvijā definēti kā vienas nedēļas pilna laika studiju darba apjoms, līdz ar to viens studiju gads pilna laika studijās ir 40 kredītpunkti. Pārreķinot ECTS kredītpunktus, Latvijas kredītpunktu skaits jāreizina ar 1,5. Profesionālajā izglītībā ir uzsākta ECVET principu ieviešana, īpaši starptautiskajā mobilitātē. Vairāk par kredītsistēmām lasīt 1.6. ziņojuma nodaļā.

¹⁰⁴ Augstskolu likums (spēkā no 11.12.1995., pēdējie grozījumi stājās spēkā 1.04.2018.), <http://likumi.lv/doc.php?id=37967>.

¹⁰⁵ MK noteikumi Nr. 202 „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecināšus dokumentus” (spēkā no 19.04.2013.), <https://likumi.lv/doc.php?id=256157>.

¹⁰⁶ MK noteikumi Nr.512 „Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu” (spēkā no 12.09.2014.), <https://likumi.lv/doc.php?id=268761>.

¹⁰⁷ MK noteikumi Nr. 146 „Kārtība, kādā novērtē ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo kompetenci” (spēkā no 9.03.2011., grozījumi spēkā no 1.09.2011.), <https://m.likumi.lv/doc.php?id=226788>.

¹⁰⁸ MK noteikumi Nr. 36 „Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzišanas noteikumi” (spēkā no 13.01.2012., grozījumi spēkā no 28.07.2017.), <https://likumi.lv/doc.php?id=242653>.

4. kritērijs. Procedūras, saskaņā ar kurām kvalifikācijas iekļauj nacionālajā kvalifikāciju ietvarstruktūrā vai kvalifikāciju vietu apraksta nacionālajā kvalifikāciju sistēmā, ir caurskatāmas

Latvijas izglītības sistēmas pielīdzināšana EKI mūžizglītībai un EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūrai tika uzsākta 2009.gadā, process bija caurspīdīgs, iesaistot diskusijās visas galvenās ieinteresētās puses.

Pielīdzināšanas procesa rezultātā tika izveidota astoņu līmeņu LKI un visas Latvijas formālās izglītības kvalifikācijas no vispārējās, profesionālās un augstākās izglītības sektoriem tika piesaistītas LKI/EKI. Šis process bija caurskatāms, jo tika iesaistītas visas ieinteresētās puses vai nu LKI veidošanā vai arī konsultāciju procesā par LKI ieviešanu. Taču, ņemot vērā to, ka kvalifikāciju ietvarstruktūra veicināja dažādu procesu ilgtermiņa pilnveides uzsākšanu, ko nebija iespējams veikt EKI 2008.gada rekomendācijas laika plānā, tika nolemts pielīdzināšanas procesu organizēt divās fāzēs. Pirmais Pašvērtējuma ziņojums 2012.gadā aprakstīja formālo nacionālo izglītības kvalifikāciju piesaistīšanu LKI un LKI pielīdzināšanu EKI, tā noslēdzot 1. fāzi (2009-2011).

Iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojumā (2012) bija paredzēts, ka 2. fāze notiks no 2013. līdz 2015.gadam, taču izglītības sektora attīstības gaita ieviesa korekcijas. 2013.gadā AIC veica situācijas analīzi, aprakstot pētījuma rezultātus ziņojumā „Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai”¹⁰⁹. Šis ziņojums arī sniedza ieguldījumu LKI normatīvā regulējuma nostiprināšanā.

Līdz ar to 2. pielīdzināšanas procesa fāze (2013-2018) aptvēra plašāku kvalifikāciju ietvarstruktūras pilnveides risināmo jautājumu loku. LKI ļāva veidot ne tikai visaptverošu kvalifikāciju struktūru, bet arī kvalifikāciju struktūras 15 nozarēs, kuras aptver visu profesionālās izglītības piedāvājumu. Latvijas Darba devēju konfederācija sadarbībā ar Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību veido Nozaru ekspertu padomes, kuru sastāvā ir pārstāvji no visām profesionālajām asociācijām un nozaru amatniecības biedrībām. Nozaru ekspertu padomes izstrādā nozaru kvalifikāciju struktūras atbilstoši LKI. Tika turpināts darbs pie LKI nostiprināšanas normatīvajos aktos, ietverot LKI Izglītības likumā, Profesionālās izglītības likumā un Augstskolu likumā nepieciešamās definīcijas, kā arī nosakot profesionālo kvalifikāciju līmeņu un kvalifikācijas ietvarstruktūras līmeņu savietojamību.

Neraugoties uz izmaiņām LKI un izglītības sistēmā kopš 2011.gada, procedūras, kuras tika izmantotas kvalifikāciju iekļaušanai LKI, joprojām ir saglabājušas caurskatāmību un ir saprotamas visām iesaistītajām pusēm.

5. kritērijs. Nacionālā(-ās) izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēma(-as) ietver atsauces uz nacionālajām kvalifikāciju ietvarstruktūrām vai nacionālajām kvalifikāciju sistēmām un ir saskaņīga(-as) ar šā ieteikuma IV pielikumā izklāstītajiem kvalitātes nodrošināšanas principiem

Līdzīgi kā iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojuma (2012) izstrādes laikā, arī pašlaik (2018) Latvijā visām kvalifikācijām, kuras ir iekļautas LKI, tiek veikta kvalitātes vērtēšana. Izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēma attiecas uz visu formālo izglītības sistēmu. Akadēmiskās informācijas centrs kā Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra (AIKA), Augstākās izglītības padome (AIP) un Izglītības kvalitātes valsts dienests (IKVD) savā darbībā balstās uz Eiropas principiem un vadlīnijām, kuras minētas arī Eiropas Padomes ieteikums par Eiropas

¹⁰⁹ Akadēmiskās informācijas centrs – Latvijas NKP (2013). Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai. Situācijas izvērtējums, 12.-15. lpp., http://www.nki-latvija.lv/content/files/LKI_situācijas_izvertejums_2013.pdf

kvalifikāciju ietvarstruktūru mūžizglītībai un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 23. aprīļa lēmumu par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai (22.05.2017.) IV. pielikumā.

AIC organizē kvalitātes vērtēšanu augstākajā izglītībā. AIP pārrauga augstākās izglītības kvalitāti. IKVD koordinē kvalitātes novērtēšanu pamata un vidējā izglītības pakāpē, kā arī nodrošina valsts uzraudzību izglītībā.

Kā aprakstīts šī ziņojuma 3. nodaļā, Latvijas izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēma pēc būtības atbilst ieteikuma par EKI IV. pielikuma kvalitātes nodrošināšanas principiem.

6. kritērijs. Pielīdzināšanas process ietver attiecīgo kvalitātes nodrošināšanas struktūru skaidru apstiprinājumu, ka pielīdzināšanas ziņojums ir saskaņā ar attiecīgajiem valstu kvalitātes nodrošināšanas pasākumiem, noteikumiem un praksi

Izglītības kvalitātes nodrošināšanas iestādes un citas institūcijas, kuras tika iesaistītas pielīdzināšanas procesa I fāzē, jau ir piekrikušas 2010.gada oktobrī apstiprinātajiem grozījumiem MK noteikumos „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” (2008), kuri noteica Latvijas izglītības kvalifikāciju izvietošanu pa LKI līmeņiem. Kvalitātes nodrošināšanas aģentūru pārstāvji ne tikai piedalījās konsultāciju procesā, kad tika izstrādāts un apstiprināts iepriekšējais Pašvērtējuma ziņojums (2012), bet arī sniedza ieguldījumu tā veidošanā. Līdzīgi arī Atjaunotā pašvērtējuma ziņojuma (2018) izstrādē ir iesaistītas izglītības kvalitātes nodrošināšanas iestādes – AIC un IKVD.

Jāuzsver, ka izglītības kvalitātes nodrošināšanas iestādēm abās pielīdzināšanas procesa fāzēs ir bijusi būtiska loma nacionālā līmeņa diskusijās un veiktajos pētījumos, lai ņemtu vērā un precīzi atspoguļotu izglītības kvalitātes nodrošināšanas jautājumus. Turklāt gadu gaitā šī sadarbība ir tikai nostiprinājusies.

7. kritērijs. Pielīdzināšanas procesā iesaistās starptautiskie eksperti

Veidojot šo Pašvērtējuma ziņojumu, tika iesaistīti citi starptautiski eksperti nekā iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojuma (2012) izstrādes procesā, taču eksperti tika izvēlēti pēc līdzīgiem principiem. Trīs eksperti pārstāvēja dažādas valstis: kaimiņvalsti; valsti ar līdzīgu pieredzi; valsti, kas nav kaimiņu valsts. Ekspertu pieredze aptvēra EKI, NKI izveidošanu un ieviešanu, izglītības jomu kopumā un Latvijas izglītības sistēmu, kā arī profesionālo un augstāko izglītību. 2017.gadā starptautiskie eksperti tika iesaistīti konsultāciju procesā, prezentējot savas valsts pieredzi kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidē, kā arī piedalījās ziņojuma melnraksts apspriešanā un komentēšanā.

Trīs starptautiskie eksperti:

- Jurajs Vantučs (*Juraj Vantuch*), Slovērijas Nacionālā observatorija profesionālajai izglītībai;
- Kulli Alla (*Kulli All*), Igaunijas Izglītības un zinātnes ministrija;
- Karolina Pjetkevica (*Karolina Pietkiewitz*), augstākās izglītības eksperte; Eiropas Studentu apvienības projektu vadītāja līdz 2017.gada jūnijam.

8. kritērijs. Kompetentā iestāde vai iestādes apliecina nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru vai nacionālo kvalifikāciju sistēmu pielīdzināšanu EKI

Šo Atjaunoto pašvērtējuma ziņojumu izstrādāja Akadēmiskās informācijas centrs kā Latvijas NKP, sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju, sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām pusēm. Tādējādi visas iesaistītās puses atbalsta ziņojumā sniegto informāciju. Ziņojums tiks publicēts un būs pieejams elektroniski IZM tīmekļa vietnē (www.izm.gov.lv), Latvijas NKP tīmekļa vietnē (<http://nki-latvija.lv>), PLOTEUS/EKI portālā, Latvijas

ENIC/NARIC tīmekļa vietnē (www.aic.lv), kā arī EAIT tīmekļa vietnē (www.ehea.info).

Kā minēts iepriekš, LKI oficiālu pielīdzināšanu EKI 2010.gadā nodrošināja MK noteikumi „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”, kurus 2017.gadā nomainīja MK noteikumi ar tādu pašu nosaukumu. Normatīvo pamatu LKI nodrošināja Grozījumi Izglītības likumā (spēkā no 16.07.2015.), kuri definēja LKI un tās līmeņus. Tā kā normatīvie akti ir saistoši visām izglītībā iesaistītajām pusēm, LKI pielīdzināšanu EKI pilnībā atbalsta kompetentās iestādes.

9. kritērijs. Dalībvalstis un citas iesaistītās valstis sešu mēnešu laikā pēc pielīdzināšanas ziņojuma vai tā atjauninājuma apstiprināšanas publicē pielīdzināšanas ziņojumu un sniedz attiecīgu informāciju salīdzināšanas vajadzībām attiecīgajā Eiropas portālā.

Latvijas NKP ir izveidojis tīmekļa vietni (<http://nki-latvija.lv> vai <http://nqf-latvia.lv>), kurā ievietota informācija par pielīdzināšanas procesu un publicētas gan iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojuma (2011,2012) elektroniskās versijas, gan arī tiks publicēts šis ziņojums. Ziņojums tiks publicēts arī PLOTEUS/EKI portālā <https://ec.europa.eu/ploteus/lv>, Latvijas ENIC/NARIC tīmekļa vietnē (www.aic.lv), kā arī EAIT tīmekļa vietnē (www.ehea.info).

10. kritērijs. Pēc pielīdzināšanas procesa visos jaunizdotajos dokumentos saistībā ar kvalifikācijām, kas ir nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru vai nacionālo kvalifikāciju sistēmu daļa (piemēram, apliecībās, diplomos, apliecību pielikumos, diplomu pielikumos), un/vai kompetento iestāžu izsniegto kvalifikāciju reģistros ar nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru vai nacionālo kvalifikāciju sistēmu starpniecību būtu jāietver skaidra atsauce uz attiecīgo EKI līmeni

Latvijā no 2013.gada augstākās izglītības dokumentos un no 2017.gada profesionālās izglītības un profesionālo kvalifikāciju apliecināšanas dokumentos ir ietverta atsauce uz attiecīgo kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni. Savukārt vispārējā izglītībā līdz šim nav notikušas diskusijas par šo jautājumu.

Augstākajā izglītībā 2013.gada aprīlī tika apstiprināti jauni MK noteikumi¹¹⁰, papildinot ar regulējumu par EKI/LKI noteikumu 7. pielikumu, kurā ir noteikts diploma pielikuma paraugs. Pateicoties papildinājumiem MK noteikumos, augstākās izglītības diploma pielikums sniedz izsmeļošu skaidrojumu par augstākās izglītības kvalifikāciju atbilstību EKI un LKI līmeņiem. Jāuzsver, ka saskaņā ar šiem MK noteikumiem augstākās izglītības diplomu pielikumos ir jāiekļauj atsauce uz „Eiropas/Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni vai EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni”. Vairāk par šiem MK noteikumiem skatīt šī ziņojuma 6. pielikumā.

2015.gada aprīlī tika pieņemti LKI kontekstā būtiski Grozījumi Profesionālās izglītības likumā¹¹¹ (2015), kuri paredzēja arī atsauces uz LKI ieviešanu jaunos profesionālās izglītības dokumentos, sākot no 2017.gada 1. janvāra. Atbilstoši veiktajiem grozījumiem Profesionālās izglītības likumā (1998), tika pārskatīti arī MK noteikumi „Kārtība, kādā izsniedzami valsts atzīti profesionālo izglītību un profesionālo kvalifikāciju apliecinājoši dokumenti un akreditētas profesionālās izglītības programmas daļas apguvi apliecinājoši dokumenti”¹¹² (spēkā no 2.07.2005., grozījumi spēkā no 8.04.2016.). MK noteikumu 1.-4. pielikumi reglamentē profesionālās izglītības un kvalifikāciju apliecinājošu dokumentu paraugus, un tajos pēc profesionālās kvalifikācijas līmeņa ir iekļauta atsauce uz attiecīgo

¹¹⁰ MK noteikumi Nr.202 „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinājošus dokumentus” (spēkā no 19.04.2013.), <https://likumi.lv/doc.php?id=256157>.

¹¹¹ Grozījumi Profesionālās izglītības likumā (pieņemti 23.04.2015., spēkā no 15.05.2015.), <https://likumi.lv/ta/id/273942-grozijumi-profionalas-izglitibas-likuma>.

¹¹² MK noteikumi Nr.451 „Kārtība, kādā izsniedzami valsts atzīti profesionālo izglītību un profesionālo kvalifikāciju apliecinājoši dokumenti un akreditētas profesionālās izglītības programmas daļas apguvi apliecinājoši dokumenti” (spēkā no 2.07.2005., grozījumi spēkā no 8.04.2016.), <https://likumi.lv/doc.php?id=11580>.

LKI līmeni. Vairāk par atsaucēm uz EKI/LKI līmeņiem izglītības dokumentos skatīt šī ziņojuma 1.2. nodaļā.

MK 2017.gada noteikumos „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” (spēkā no 13.06.2017.) ir iekļauts pirmais un otrais klasifikācijas līmenis un tā salīdzinājums ar LKI, EKI un Starptautisko standartizēto izglītības klasifikāciju (ISCED-2011). Visas iestādes, kas izdod izglītības dokumentus Latvijā, izmanto šos noteikumus, lai precīzi atspoguļotu atbilstošo LKI/EKI līmeni.

6. Pašvērtējuma procesa atbilstība EAIT kritērijiem un procedūrām

Latvijas augstākās izglītības sistēmā kopš 1999.gada ir veiktas reformas Boloņas procesa kontekstā. Bakalaura un maģistra grādi tika ieviesti jau 1993.gadā un atbilstoši Boloņas kritērijiem tie ieviesti kopš 2000.gada, kad tika ieviesta arī īsā cikla augstākā izglītība. Vienpakāpes doktora grāds ir ieviests kopš 1998.gada. Līdz ar Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras (LKI) izveidi 2010.gadā, tika apstiprināta Latvijas augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūra, kura atbilst LKI 5.-8. līmenim. Laika posmā kopš 2012.gada ir veikta virkne grozījumu esošajos normatīvajos aktos, kā arī izdoti jauni MK noteikumi, kuri regulē Latvijas augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūru un tās caurskatāmību (skatīt šī ziņojuma 1. daļu).

Augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūrā ir iekļauti trīs studiju cikli:

1. Pirmā cikla studijas (pamatstudijas), kuras noslēdzas ar bakalaura grādu (LKI 6. līmenis);
2. Otrā cikla studijas, kuras noslēdzas ar maģistra grādu (LKI 7. līmenis);
3. Trešā cikla studijas, kuras noslēdzas ar zinātniskā doktora grādu vai profesionālā doktora grādu mākslās (LKI 8. līmenis).

Īsā cikla studijas (LKI 5. līmenis) ir daļa no pirmā cikla. Latvijā pastāv garās studiju programmas ārsta, zobārsta, farmaceita un veterinārārsta kvalifikācijas iegūšanai, kuru absolventiem tiek piešķirts otrā cikla noslēguma grāds.

Kritēriji LKI atbilstībai EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūrai¹¹³

1. Valsts ministrija, kas atbild par augstāko izglītību, nosaka nacionālo ietvarstruktūru augstākās izglītības kvalifikācijām un nosaka iestādi vai iestādes, kas atbildīgas par tās attīstību

LKI ietver pamatizglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības pakāpes kvalifikācijas. Gan iepriekšējais Pašvērtējuma ziņojums (2012), gan Atjaunotais pašvērtējuma ziņojums (2018) raksturo pielīdzināšanas procesu EKI un EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūrai, tāpēc šis kritērijs atbilst EKI 1. kritērijam (skatīt 5. nodaļu). Laika posmā no 2012.gada nav vērojamas izmaiņas attiecībā par kompetento iestāžu atbildību Latvijas augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūras kontekstā.

Latvijā ir viena ministrija, kas ir vadošā valsts pārvaldes iestāde visā izglītības un zinātnes nozarē, – **Izglītības un zinātnes ministrija**, kura atbild par Boloņas procesa reformu ieviešanu Latvijā.

Saskaņā ar IZM deleģējumu kopš 2008.gada **Akadēmiskās informācijas centrs** īsteno Nacionālā koordinācijas punkta nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras pielīdzināšanai EKI funkcijas.

2. Pastāv skaidra un pierādāma saikne starp izglītības kvalifikācijām nacionālajā ietvarstruktūrā un ciklu kvalifikāciju deskriptoriem EAIT ietvarstruktūrā

Latvijas augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūrā ir iekļauti visi trīs Boloņas procesa cikli – bakalaura (ietver arī īso ciklu), maģistrs un doktors. 2009.-2010.gadā veidojot līmeņu aprakstus augstākajā izglītībā, tika izmantoti tā saucamie Dublinas deskriptori (2002-2004), Blūma taksonomija (*Bloom*, 1956), kā arī EKI līmeņu apraksti (2008),

¹¹³ Boloņas kvalifikāciju ietvarstruktūras darba grupas 2005.gadā izstrādātie septiņi kritēriji. Bologna Working Group on Qualifications Frameworks (2005). A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area 2005, http://www.ehea.info/media.ehea.info/file/WG_Frameworks_qualification/71/0/050218_QF_EHEA_580710.pdf

izstrādājot vispārīgas mācīšanās rezultātu definīcijas, atbilstoši izglītības kvalifikācijai, kura tiek piešķirta katra Boloņas cikla noslēgumā. Ņemot vērā to, ka, 2017.gadā precizējot LKI līmeņu aprakstus, netika veiktas ievērojamas izmaiņas, joprojām pastāv skaidra saikne starp Latvijas līmeņu aprakstiem un EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņu aprakstiem (skatīt 12. pielikumu).

3. Nacionālā ietvarstruktūra un tās izglītības kvalifikācijas acīmredzami balstās uz mācīšanās rezultātiem, un izglītības kvalifikācijas ir izteiktas ECTS kredītpunktos vai ar ECTS kredītpunktiem salīdzināmiem kredītpunktiem

Latvijas augstākās izglītības ietvarstruktūras ciklu noslēguma prasību apraksti ir balstīti uz mācīšanās rezultātiem – apgalvojumiem, ko mācību noslēgumā zina, saprot un spēj veikt izglītības guvējs. Aplūkojot Latvijas līmeņu aprakstu struktūru un saturu (skatīt 1. pielikumu), var secināt, ka apraksti ir veidoti apgalvojumu veidā, atspoguļojot zināšanas, prasmes un kompetences, kuras izglītības guvējam būtu jāparāda, iegūstot attiecīgā līmeņa kvalifikāciju.

Salīdzinot ar iepriekšējo Pašvērtējuma ziņojumu (2012), augstākās izglītības kredītpunktu kontekstā nav notikušas būtiskas izmaiņas. Latvijā augstākajā izglītībā tiek lietoti kredītpunkti, kas tiek pielīdzināti ECTS. Kredītpunkts Latvijā ir definēts kā vienas nedēļas pilna laika studiju darba apjoms. Vienam studiju gadam paredzētais apjoms pilna laika studijās ir 40 kredītpunktu. Pārreķinot ECTS kredītpunktus, Latvijas kredītpunktu skaits jāreizina ar 1,5. Saskaņā ar MK noteikumiem „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecināšus dokumentus”¹¹⁴ (spēkā no 19.04.2013.), absolventiem izsniegtajos Diplomu pielikumos augstākās izglītības iestādēm ir jānorāda gan studentu iegūtais kredītpunktu skaits katram studiju kursam vai modulim, gan arī jāiekļauj studiju programmas mācīšanās rezultāti.

4. Procedūras izglītības kvalifikāciju iekļaušanai nacionālajā ietvarstruktūrā ir caurskatāmas

Kvalifikāciju ietvarstruktūras izveide Latvijas augstākajā izglītībā sākās 2004.gadā un noslēdzās 2010.gadā, kad augstākās izglītības kvalifikācijas un to ciklu noslēguma prasību apraksti tika integrēti LKI. Lai nodrošinātu pielīdzināšanas procesa caurskatāmību, tajā piedalījās visas augstākajā izglītībā ieinteresētās puses – Izglītības un zinātnes ministrija, Augstākās izglītības padome, Rektoru padome, Latvijas studentu apvienība, atbildīgā iestāde par augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanu, Akadēmiskās informācijas centrs. No 2006. līdz 2010.gadam norisinājās konsultāciju process, ietverot virkni konferences un seminārus, nodrošinot aktīvu viedokļu apmaiņu.

Kopš iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojuma (2012) augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūrā nav ieviestas būtiskas izmaiņas – nav mainīti esošo kvalifikāciju līmeņi. 2018.gadā ir iekļauta jauna kvalifikācija – profesionālā doktora grāds mākslās.

Iepriekš iegūtas izglītības atzīšana un neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšana ir svarīga Boloņas procesa reformu sastāvdaļa, un Latvija ir būtiski uzlabojusi šo procesu kopš iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojuma (2012).

Iepriekšējā izglītībā un profesionālā pieredzē sasniegto mācīšanās rezultātu atzīšana augstākajā izglītībā Latvijā ir uzsākta kopš 2012.gada, tā balstās uz Eiropas Padomes ieteikumu par neformālās un ikdienas mācīšanās atzīšanu (2012), kā arī uz Augstskolu likumu (1995, grozījumi spēkā no 1.08.2011.) un MK noteikumiem „Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi”¹¹⁵

¹¹⁴ MK noteikumi Nr. 202 „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecināšus dokumentus” (spēkā no 19.04.2013.), <https://likumi.lv/doc.php?id=256157>.

¹¹⁵ MK noteikumi Nr. 36 „Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi” (spēkā no 13.01.2012., grozījumi spēkā no 28.07.2017.), <https://likumi.lv/doc.php?id=242653>.

(spēkā no 13.01.2012., grozījumi spēkā no 28.07.2017.). Lai uzlabotu augstskolu zināšanas par iepriekšējā izglītībā un profesionālajā pieredzē sasniegtu mācīšanas rezultātu atzišanas piemērošanu AII, IZM 2015.-2016.gadā realizēja Erasmus+ programmas projektu „Iepriekš iegūtās izglītības pielīdzināšana”. Skatīt sīkāk 4.2. apakšnodaļā.

Kopš 2012.gada pirms Boloņas kvalifikācijas tiek pielīdzinātas EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūrai, kad tika pieņemti MK noteikumi „Grādu un profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšanas kārtība”¹¹⁶ (spēkā no 2.03.2012.), kas nosaka kārtību, kādā iegūtie augstākās izglītības grādi un profesionālās kvalifikācijas tiek pielīdzinātas Augstskolu likumā noteiktajiem grādiem un profesionālajām kvalifikācijām. Noteikumi attiecas uz grādiem un profesionālajām kvalifikācijām, kas izdotas gan padomju laikā, gan neatkarīgajā Latvijā 1990-tajos gados, ja studiju programmas uzsāktas īstenot pirms 2000.gada 26. decembra, kad stājās spēkā pašreizējais grādu un profesionālo kvalifikāciju tiesiskais regulējums.

5. Nacionālā augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēma atsaucas uz nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru un ir saskaņā ar Berlīnes komunikē un citiem secīgiem komunikē, par kuriem Boloņas procesā ir vienojušies ministri

Šis kritērijs ir līdzīgs 5. EKI pielīdzināšanas kritērijam (skatīt 5. nodaļu).

Līdzīgi kā iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojuma (2012) izstrādes laikā, arī pašlaik (2018) augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēma atsaucas uz LKI. Izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēma attiecas uz visu formālo izglītības sistēmu – lai izglītības iestāde būtu tiesīga izsniegt LKI iekļautu un valsts atzītu kvalifikāciju, gan izdevējīstādei, gan attiecīgajai izglītības programmai ir jābūt licencētai un akreditētai (vairāk par kvalitātes novērtēšanu augstākajā izglītībā skatīt 3.2. apakšnodaļā).

AIC struktūrvienība – Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra (AICA) un Augstākās izglītības padome (AIP) savā darbībā balstās uz Eiropas standartiem un vadlīnijām. AIP pārrauga augstākās izglītības kvalitāti. AICA organizē kvalitātes vērtēšanu augstākajā izglītībā. Kopš 2015.gada AICA ir INQAAHE biedrs, no 2016.gada – CEENQA biedrs, no 2018.gada jūnija – pilntiesīgs ENQA biedrs.

Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēma tiek patstāvīgi pilnveidota, un tā ir saskaņā ar Berlīnes komunikē (2003) un Standartiem un vadlīnijām kvalitātes nodrošināšanai (ESG) Eiropas augstākās izglītības telpā (2015) – ir noteikta iesaistīto iestāžu un organizāciju atbildība kvalitātes novērtēšanā, tiek veikta programmu un iestāžu novērtēšana, t.sk. iekšējā vērtēšana, ārējā vērtēšana, studentu piedalīšanās un rezultātu publicēšana, akreditācijas sistēma, izglītību apliecinošo dokumentu piešķiršana vai pielīdzināšanas procedūras, starptautisku ekspertu dalība, sadarbība un tīklu veidošana. Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas procesos tiek vērtēta formulēto mācīšanās rezultātu atbilstība programmai un iegūstamajai kvalifikācijai.

6. Nacionālā augstākās izglītības ietvarstruktūra un tās atbilstība EAIT ietvarstruktūrai ir atspoguļota visos diploma pielikumos

Kopš 2004.gada Latvijā visām augstākās izglītības kvalifikācijām tiek pievienots arī diploma pielikums (latviešu un angļu valodā), kas izstrādāts atbilstoši Eiropas Komisijas, Eiropas Padomes un Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (UNESCO/CEPES) izveidotajam paraugam.

Salīdzinot ar 2012.gadu, diplomu pielikumos ir iekļauta arī informācija par kvalifikāciju ietvarstruktūru. 2013.gada aprīlī tika apstiprināti jauni MK noteikumi¹¹⁷, papildinot

¹¹⁶ MK noteikumi Nr.142 „Grādu un profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšanas kārtība” (spēkā no 2.03.2012.), <https://likumi.lv/doc.php?id=244724>

¹¹⁷ MK noteikumi Nr.202 „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinošus dokumentus” (spēkā no 19.04.2013.), <https://likumi.lv/doc.php?id=256157>

noteikumu 7. pielikumu, kurā ir noteikts diploma pielikuma paraugs, ar regulējumu par EKI/LKI. Pateicoties šiem MK noteikumu grozījumiem, augstākās izglītības diploma pielikums sniedz izsmeļošu skaidrojumu par augstākās izglītības kvalifikāciju atbilstību EKI un LKI līmeņiem. Saskaņā ar šiem MK noteikumiem augstākās izglītības diplomu pielikumos ir jāiekļauj atsauce uz „Eiropas/Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni vai EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni”. Vairāk informācijas skatīt šī ziņojuma 1.3. apakšnodaļā un 6. pielikumā.

7. Augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūrā iesaistīto pušu atbildība ir skaidri definēta un publicēta

Augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūrā iesaistīto pušu atbildība ir skaidri noteikta, jo to regulē publiski pieejami normatīvie akti. Visas minētās iestādes piedalījās Pašvērtējuma ziņojuma (2018) apspriešanās.

Izglītības un zinātnes ministrija (IZM), kas ir vadošā valsts pārvaldes iestāde izglītības un zinātnes nozarē, īsteno vienotu valsts politiku un attīstības stratēģiju izglītībā, kā arī izstrādā politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu projektus izglītības jomā, t.sk. augstākajā izglītībā (Izglītības likums, 1998). Informācija par IZM pienākumiem un kompetenci ir publicēta ministrijas tīmekļa vietnē: <http://izm.gov.lv>.

Augstākās izglītības padome (AIP) ir iestāde, kas izstrādā augstākās izglītības stratēģiju valstī, īsteno augstskolu, valsts institūciju un sabiedrības sadarbību augstākās izglītības attīstīšanā, pārrauga augstākās izglītības kvalitāti, nodrošina kvalitatīvu lēmumu par augstāko izglītību pieņemšanu. AIP uzdevumi un funkcijas ir publicētas tās tīmekļa vietnē: <http://www.aip.lv>.

Akadēmiskās informācijas centrs (AIC) ir atbildīgā iestāde ārzemēs iegūtu izglītību apliecinājošu dokumentu vērtības formālajā atzīšana attiecībā uz tiesībām piedalīties izglītībā un/vai īstenot profesionālu darbību (Lisabonas konvencija, 1997). Visas funkcijas ir publicētas AIC tīmekļa vietnē: <http://www.aic.lv>. Kopš 2008.gada AIC ir **Nacionālais koordinācijas punkts EKI**, kas nodrošina atbalstu un, sadarbībā ar citām iestādēm un organizācijām, organizē nacionālo izglītības kvalifikāciju pielīdzināšanu EKI. Latvijas NKP uzdevumi ir publiski pieejami tīmekļa vietnē: <http://www.nki-latvija.lv>. Kopš 2015.gada AIC struktūrvienība ir Latvijas augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas aģentūra. Aģentūras funkcijas ir publiski pieejamas tās tīmekļa vietnē: <https://www.aika.lv>

Latvijas Studentu apvienība (LSA) pārstāv visu Latvijā studējošo intereses nacionālā un starptautiskā mērogā. Organizācija ir nozīmīgs augstākās izglītības politikas veidotāju partneris jautājumos, kas skar studējošos, īpašu uzmanību pievēršot augstākās izglītības kvalitātes pilnveidei. Apvienības uzdevumi ir publicēti tās tīmekļa vietnē: <http://www.lsa.lv>.

Rektoru Padome (RP), kurā pārstāvēti visu valsts akreditēto augstskolu rektori, ir koleģiāla konsultatīva institūcija, kas koordinē augstskolu sadarbību un organizē nepieciešamos kopējos pasākumus.

Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) ir ietekmīgākā darba devēju pārstāvošā organizācija Latvijā. Viena no LDDK darbības prioritātēm 2014.-2020.gadam izvirzīto stratēģisko mērķu sasniegšanai, lai panāktu uzņēmējdarbību un uzņēmumu konkurētspēju atbalstošas politikas izstrādi Latvijas tautsaimniecības ilgtspējai, ir nepieciešamība uzlabot izglītības sistēmas kvalitāti. LDDK mērķi un uzdevumi ir publiski pieejami konfederācijas tīmekļa vietnē: <http://www.lddk.lv>.

Procedūras LKI atbilstības EAIT ietvarstruktūrai apliecināšanai¹¹⁸

1. Atbildīgā valsts iestāde/iestādes apliecina nacionālās ietvarstruktūras atbilstību EAIT ietvarstruktūrai

Pielīdzināšanas procesa abās fāzēs (2009-2018) tika iesaistītas visas augstākajā izglītībā ieinteresētās puses, tādējādi tika nodrošināta viedokļu dažādība, kā arī tieša saikne starp LKI un EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūru.

Kvalifikāciju ietvarstruktūras izveide Latvijas augstākajā izglītībā tika uzsākta 2004.gadā, tādēļ, kad 2009.gadā sākās pielīdzināšanas process LKI, augstākās izglītības sektoram bija skaidrāka vīzija par topošo nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru. Darba grupu, kurās tika pārstāvētas visas augstākajā ieinteresētās institūcijas, izstrādātās ciklu noslēgumu prasības un tām atbilstošās augstākās izglītības kvalifikācijas tika integrētas LKI.

Pateicoties pielīdzināšanas procesā iesaistīto ieinteresēto pušu atbalstam, izglītības un zinātnes ministrija (IZM) kā atbildīgā valsts iestāde 2010.gadā sagatavoja grozījumus MK noteikumiem „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” (grozījumi spēkā no 9.10.2010.), tādējādi apliecinot LKI atbilstību EAIT ietvarstruktūrai. 2017.gadā atbilstoši izglītības nozares attīstības tendencēm IZM izstrādāja jaunus MK noteikumus „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”¹¹⁹ (spēkā no 16.06.2017.), kuri pašlaik regulē LKI, t.sk. arī augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūru.

2. Pašvērtēšanas process ietver vienošanos ar kvalitātes nodrošināšanas iestādēm, kas ir atzītas Boloņas procesā

Jau no pielīdzināšanas procesa sākuma 2009.gadā tajā tika iesaistītas visas kvalitātes nodrošināšanas iestādes, kuras aktīvi piedalījās LKI izveidē un joprojām piedalās LKI attīstībā:

- Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs – nodibinājums, kas organizēja kvalitātes vērtēšanu augstākajā izglītībā līdz 2013.gada aprīlim, kad šo funkciju pārņēma IZM. No 2015.gada 15. jūlija kvalitātes novērtēšanu augstākajā izglītībā organizē AIC struktūrvienība – Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra (AIKA). Viens no galvenajiem mērķiem jaunas institūcijas izveidei bija panākt Latvijas kvalitātes novērtēšanas sistēmas atbilstību Eiropas standartiem un vadlīnijām;
- Augstākās izglītības padome (AIP) – iestāde, kas pārrauga augstākās izglītības kvalitāti;
- Izglītības kvalitātes valsts dienests (IKVD) – iestāde, kas pārrauga pamata, vidējās un profesionālās izglītības kvalitāti, kā arī nodrošina valsts uzraudzību izglītībā.

Kvalitātes nodrošināšanas iestāžu pārstāvji aktīvi piedalījās darba grupās, kuras izstrādāja kvalifikāciju ietvarstruktūru aprakstus, apsprieda kvalifikāciju izvietojumu pa līmeņiem, kā arī atbalstīja priekšlikumus sākotnējiem grozījumiem MK noteikumos, lai 2010.gadā apstiprinātu LKI. Šīs iestādes arī iesaistījās konsultāciju procesā 2010.-2011. gadā, izsakot savu viedokli un piekrītot konsultācijas procesa rezultātiem. Kvalitātes nodrošināšanas iestāžu pārstāvji piedalījās pasākumos un diskusijās, kas ir saistīti ar LKI tālāko attīstību 2. pielīdzināšanas procesa fāzē 2013.-2018.gadā.

Turklāt kvalitātes nodrošināšanas iestāžu pārstāvji sniedza ieguldījumu, veidojot

¹¹⁸ Bologna Working Group on Qualifications Frameworks (2005). A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area 2005, http://www.ehea.info/media/ehea.info/file/WG_Frameworks_qualification/71/0/050218_QF_EHEA_580710.pdf.

¹¹⁹ MK noteikumi Nr.322 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”, 1. pielikums (spēkā no 16.06.2017.), <https://likumi.lv/doc.php?id=291524>

gan iepriekšējo Pašvērtējuma ziņojumu (2011, 2012), gan atjaunoto Pašvērtējuma ziņojumu (2018). Tādējādi šo iestāžu pārstāvji vienmēr ir bijuši tieši iesaistīti pasākumos, kas saistīti ar LKI izveidi un tālāko attīstību.

Kvalitātes nodrošināšanas iestādes un citas institūcijas, kuras tika iesaistītas pielīdzināšanas procesā, jau ir formāli piekritušas 2010.gada oktobrī apstiprinātajiem grozījumiem MK noteikumos „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” (2008), līdz 2017. gadā tika apstiprināti jauni MK noteikumi „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”¹²⁰ (spēkā no 16.06.2017.), kuri pašlaik regulē LKI, t.sk. arī augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūru. 12. pielikums atspoguļo kvalitātes novērtēšanas aģentūras viedokli.

3. Pašvērtēšanas procesā ir jāiesaista starptautiskie eksperti

Abās pašvērtēšanas procesā fāzēs, sākot no 2009.gada līdz 2018.gadam, virknē aktivitāšu tika iesaistīti starptautiskie eksperti. Starptautiskie eksperti dalījās ar savu pieredzi par NKI attīstību savās valstīs Latvijas NKP rīkotajos konferencēs un semināros.

2018.gadā Atjaunoto pašvērtējuma ziņojumu izskatīja:

- Jurajs Vantučs (*Juraj Vantuch*), Slovērijas Nacionālā observatorija profesionālajai izglītībai;
- Kulli Alla (*Kulli All*), Igaunijas Izglītības un zinātnes ministrija;

Atlasot ekspertus tika ņemta vērā gan to pārstāvētās valsts ģeogrāfiskais novietojums, gan arī viņu pieredze izglītībā, lai nodrošinātu viedokļu dažādību un aptvertu pēc iespējas plašāku jautājumu loku.

Tā kā starptautiskie eksperti tika uzaicināti jau no pielīdzināšanas procesa sākumā, ekspertu pieredze un komentāri tika ņemti vērā, veidojot abus Pašvērtējuma ziņojumus. Ekspertu atzinumus skatīt 13. pielikumā.

4. Pašvērtējuma ziņojums ir publicēts, un tajā atsevišķi apskatīts katrs no kritērijiem

Gan sākotnējais Pašvērtējuma ziņojums (2011, 2012), gan Atjaunotais pašvērtējuma ziņojums (2018) tika publicēts un pieejams elektroniski IZM tīmekļa vietnē (www.izm.gov.lv), Latvijas NKP tīmekļa vietnē (<http://nki-latvija.lv>), PLOTEUS/EKI portālā, Latvijas ENIC/NARIC tīmekļa vietnē (www.aic.lv), kā arī EAIT tīmekļa vietnē (www.ehea.info).

Abos ziņojumos atsevišķi tiek aplūkots katrs no Boloņas procesā izveidotajiem septiņiem kritērijiem un sešām procedūrām.

5. ENIC un NARIC tīkls uztur valstu sarakstu, kuras ir apstiprinājušas, ka tās ir pabeigušas pašvērtēšanas procesu

Sākotnējais Pašvērtējuma ziņojums (2011, 2012) un Atjaunotais pašvērtējuma ziņojums (2018) ir publicēti elektroniski Latvijas ENIC/NARIC tīmekļa vietnē (www.aic.lv).

6. Pēc pašvērtēšanas procesa pabeigšanas attiecīgais kvalifikācijas līmenis jānorāda diploma pielikumā, parādot saikni starp nacionālo ietvarstruktūru un EAIT ietvarstruktūru

Augstākajā izglītībā diploma pielikumos jāiekļauj atsauce uz kvalifikāciju ietvarstruktūru, sākot no 2013.gada, kad tika apstiprināti jauni MK noteikumi „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinājošus dokumentus”¹²¹ (spēkā no 19.04.2013.). Lai uzsvērtu saikni starp LKI un EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūru, saskaņā ar šiem MK noteikumiem (MK noteikumu 7. pielikums) augstākās izglītības diplomu pielikumos ir jāiekļauj atsauce uz „Eiropas/Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni vai

¹²⁰ Ministru kabineta noteikumi Nr.322 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”, 1. pielikums (spēkā no 16.06.2017.), <https://likumi.lv/doc.php?id=291524>

EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni”. Vairāk informācijas skatīt 1.3. apakšnodaļā un 6. pielikumā.

¹²¹ MK noteikumi Nr.202 „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinājošus dokumentus” (spēkā no 19.04.2013.), <https://likumi.lv/doc.php?id=256157>.

PIELIKUMI

1. pielikums. Kvalifikāciju līmeņu apraksti 2018.gadā
2. pielikums. Latvijas Republikas formālās izglītības sistēma
3. pielikums. Latvijas izglītības klasifikācija saskaņā ar ISCED un LKI
4. pielikums. Citas izmaiņas normatīvajos aktos kopš 2011.gada
5. pielikums. LKI 1.-4. līmeņa aprakstu izvērtēšana un priekšlikumi pilnveidei (2013)
6. pielikums. Informācija par LKI augstākās izglītības diplomu pielikumos
7. pielikums. Pirms Boloņas kvalifikāciju un Boloņas kvalifikāciju salīdzinājums
8. pielikums. Studiju programmu vērtēšanas kritēriju salīdzinājums 2013., 2016.gadā un 2017.gadā
9. pielikums. Augstskolas un koledžas vērtēšanas kritēriji 2012., 2016. un 2017.gadā
10. pielikums. Studiju virziena vērtēšanas kritēriji 2012., 2016. un 2017.gadā
11. pielikums. EKI un LKI līmeņu aprakstu salīdzinājums
12. pielikums. EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūras un LKI līmeņu aprakstu salīdzinājums
13. pielikums. Kvalitātes novērtēšanas aģentūras atzinums
14. pielikums. Starptautisko ekspertu atzinumi

1. pielikums. Kvalifikāciju līmeņu apraksti 2018.gadā

MK noteikumi Nr.322 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”,

1. pielikums

Spēkā no 16.06.2017., pēdējie grozījumi spēkā no 5.10.2018.

2. tabula

Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras (LKI) līmenim atbilstošo zināšanu, prasmju un kompetenču apraksti

Treknrakstā atzīmētas atšķirības salīdzinājumā ar kvalifikāciju līmeņu aprakstiem MK noteikumos Nr.990 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” (spēkā no 9.10.2010.)

LKI līmenis	Zināšanas (zināšanas un izpratne)	Prasmes (spēja pielietot zināšanas, komunikācija, vispārējās prasmes)	Kompetence (analīze, sintēze un novērtēšana)
1.	Spēj parādīt elementāras zināšanas, kuras izpaužas atpazīstot vai atceroties	Spēj izmantot elementāras praktiskas un kognitīvas iemaņas, kuras var izpildīt tiešā uzraudzībā, izmantojot vienkāršus instrumentus Spēj veikt vienkāršus uzdevumus, kas saturiski atkārtojas un ir paredzami	Spēj veikt vienkāršus uzdevumus strukturētā vidē, darboties ierobežotā kontekstā Pēc parauga spēj izpildīt elementārus uzdevumus, apgūt pašapkalpošanās iemaņu pamatus
2.	Spēj parādīt darba vai konkrētas mācību priekšmetu programmās noteiktās pamatzināšanas apgūstamajā profesionālās darbības vai mācību jomā	Spēj izmantot pamata kognitīvās un praktiskās prasmes, kas nepieciešamas, lai, izmantojot attiecīgu informāciju, veiktu uzdevumus un, izmantojot pamata noteikumus un līdzekļus, risinātu ikdienas problēmas Spēj izprast savas darbības sekas attiecībā uz sevi un citiem	Spēj veikt uzdevumus speciālista pārraudzībā, dotos uzdevumus pildot individuāli vai darba grupā, vai daļēji patstāvīgi Spēj piedalīties atsevišķu mācību vai darba uzdevumu mērķu izvirzīšanā un darbības procesa plānošanā
3.	Spēj parādīt faktu, principu, procesu un vispārējo jēdzienu zināšanas un izmanto tās mācību un profesionālās darbības jomā Spēj izprast dažādu veidu informāciju par materiāliem, aprīkojumu, tehnoloģijām atbilstošā mācību jomā vai noteiktā profesijā	Spēj izmantot dažādas kognitīvās un praktiskās prasmes, kas nepieciešamas, lai veiktu uzdevumus un risinātu problēmas, izvēloties piemērotas darba pamatmetodes , līdzekļus, materiālus, informāciju un tehnoloģijas	Spēj apzināties un uzņemties atbildību par darba vai mācību uzdevumu veikšanu Risinot uzdevumus, spēj pielāgot savu rīcību apstākļiem un atbildēt par darba rezultātu

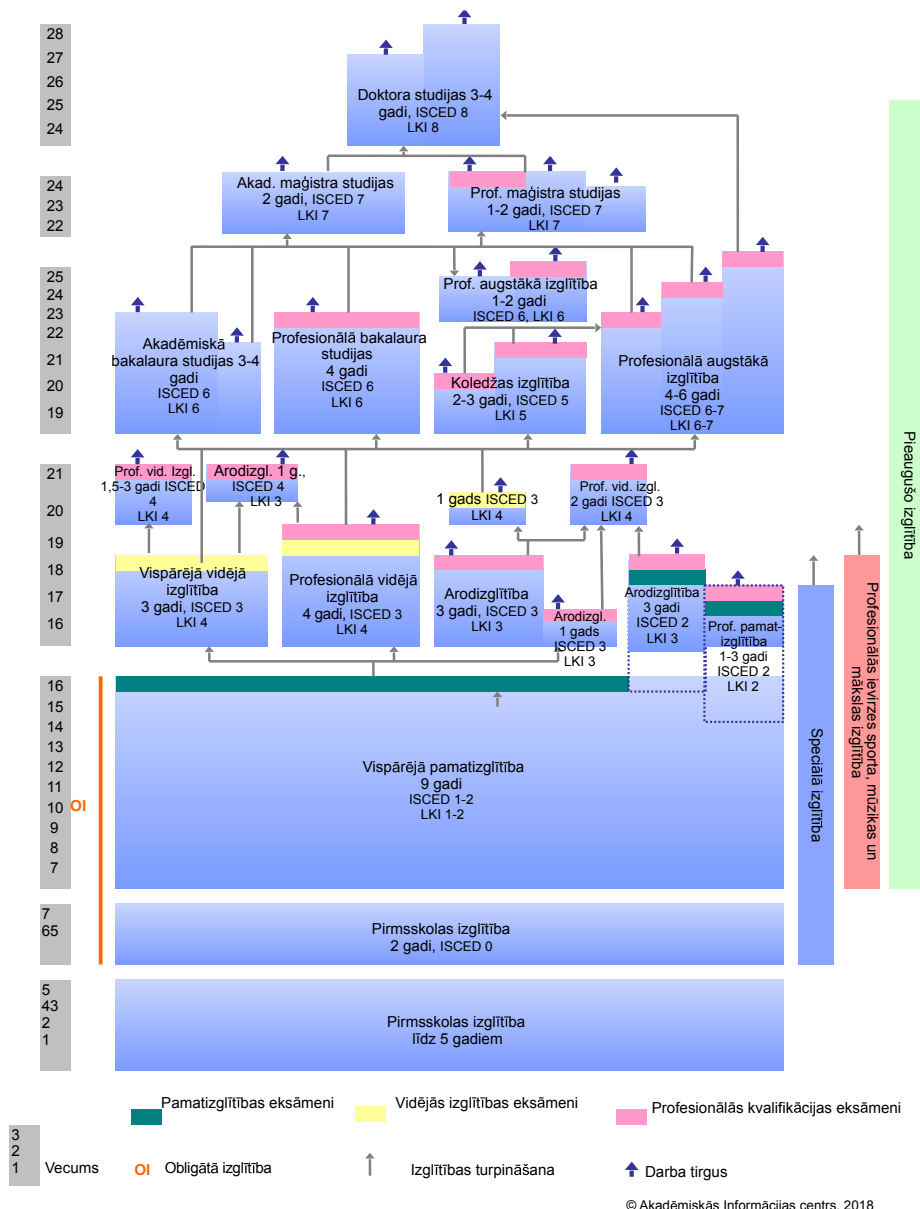
4.	<p>Spēj parādīt vispusīgas faktu, teoriju un likumsakarību zināšanas, kas ir nepieciešamas personiskai izaugsmei un attīstībai, pilsoniskai līdzdalībai, sociālajai integrācijai un izglītības turpināšanai</p> <p>Spēj detalizēti izprast un parādīt daudzveidīgu specifisku faktu, principu, procesu un jēdzienu zināšanas noteiktā mācību vai profesionālās darbības jomā standarta un nestandarta situācijās</p> <p>Pārziņa tehnoloģijas un metodes mācību uzdevumu vai darba uzdevumu veikšanai profesijā</p>	<p>Spēj plānot un organizēt darbu, izmantot dažādas metodes, tehnoloģijas (tai skaitā informācijas un komunikācijas tehnoloģijas), ierīces, instrumentus un materiālus uzdevumu veikšanai</p> <p>Spēj atrast, izvērtēt un radoši izmantot informāciju mācību vai profesionālā darba uzdevumu izpildei un problēmu risinājumiem</p> <p>Spēj sazināties vismaz divās valodās rakstiski un mutiski gan pazīstamā, gan nepazīstamā kontekstā</p> <p>Spēj patstāvīgi strādāt profesijā, mācīties un pilnveidoties</p> <p>Spēj sadarboties</p>	<p>Ir motivēts turpmākās karjeras veidošanai, izglītības turpināšanai, mūžizglītībai uz zināšanām orientētā demokrātiskā, daudzvalodu un daudz kultūru sabiedrībā Eiropā un pasaulē</p> <p>Spēj plānot un veikt mācību vai darba uzdevumus profesijā individuāli, komandā vai vadot komandas darbu</p> <p>Spēj uzņemties atbildību par mācību vai profesionālās darbības rezultātu kvalitāti un kvantitāti</p>
5.	<p>Spēj parādīt vispusīgas un specializētas attiecīgajai profesionālajai jomai atbilstošas faktu, teoriju, likumsakarību un tehnoloģiju zināšanas un izpratni</p>	<p>Spēj, balstoties uz analītisku pieeju, veikt praktiskus uzdevumus attiecīgajā profesijā, parādīt prasmes, kas profesionālajām problēmām ļauj rast radošus risinājumus, pārrunāt un argumentēti apspriest praktiskus jautājumus un risinājumus attiecīgajā profesijā ar kolēģiem, klientiem un vadību, ar attiecīgu patstāvības pakāpi mācīties tālāk, pilnveidojot savas kompetences</p> <p>Spēj izvērtēt un pilnveidot savu un citu cilvēku darbību, strādāt sadarbībā ar citiem, plānot un organizēt darbu, lai veiktu konkrētus uzdevumus savā profesijā, veikt vai pārraudzīt tādas darba aktivitātes, kurās iespējamas neprognozējamas izmaiņas</p>	<p>Spēj formulēt, aprakstīt un analizēt praktiskas problēmas savā profesijā, atlasīt nepieciešamo informāciju un izmantot to skaidri definētu problēmu risināšanai, piedalīties attiecīgās profesionālās jomas attīstībā, parādīt, ka izprot attiecīgās profesijas vietu plašākā sociālā kontekstā</p>
6.	<p>Spēj parādīt attiecīgajai zinātnes nozarei vai profesijai raksturīgās pamata un specializētas zināšanas un šo zināšanu kritisku izpratni, turklāt daļa zināšanu atbilst attiecīgās zinātnes nozares vai profesijas augstāko sasniegumu līmenim</p> <p>Spēj parādīt attiecīgās zinātnes nozares vai profesionālās jomas svarīgāko jēdzienu un likumsakarību izpratni</p>	<p>Spēj, izmantojot apgūtos teorētiskos pamatus un prasmes, veikt profesionālu, māksliniecisku, inovatīvu vai pētniecisku darbību, formulēt un analītiski aprakstīt informāciju, problēmas un risinājumus savā zinātnes nozarē vai profesijā, tos izskaidrot un argumentēti diskutēt par tiem gan ar speciālistiem, gan ar nespeciālistiem</p> <p>Spēj patstāvīgi strukturēt savu mācīšanos, virzīt savu un padoto tālāku mācīšanos un profesionālo pilnveidi, parādīt zinātnisku pieeju problēmu risināšanā, uzņemties atbildību un iniciatīvu, veicot darbu individuāli, komandā vai vadot citu cilvēku darbu, pieņemt lēmumus un rast radošus risinājumus mainīgos vai neskaidros apstākļos</p>	<p>Spēj patstāvīgi iegūt, atlasīt un analizēt informāciju un to izmantot, pieņemt lēmumus un risināt problēmas attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesijā, parādīt, ka izprot profesionālo ētiku, izvērtēt savas profesionālās darbības ietekmi uz vidi un sabiedrību un piedalīties attiecīgās profesionālās jomas attīstībā</p>

7.	<p>Spēj parādīt padziļinātas vai paplašinātas zināšanas un izpratni, no kurām daļa atbilst attiecīgās zinātnes nozares vai profesionālās jomas jaunākajiem atklājumiem un kuras nodrošina pamatu radošai domāšanai vai pētniecībai, tajā skaitā darbojoties dažādu jomu saskarē</p>	<p>Spēj patstāvīgi izmantot teoriju, metodes un problēmu risināšanas prasmes, lai veiktu pētniecisku vai māksliniecisku darbību, vai augsti kvalificētas profesionālas funkcijas</p> <p>Spēj argumentēti izskaidrot un diskutēt par sarežģītiem vai sistēmiskiem attiecīgās zinātnes nozares vai profesionālās jomas aspektiem gan ar speciālistiem, gan ar nespeciālistiem</p> <p>Spēj patstāvīgi virzīt savu kompetenču pilnveidi un specializāciju, uzņemties atbildību par personāla grupu darba rezultātiem un to analīzi, veikt uzņēmējdarbību, inovācijas attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesijā, veikt darbu, pētniecību vai tālāku mācīšanos sarežģītos un neprognozējamos apstākļos un, ja nepieciešams, tos pārveidot, lietojot jaunas pieejas</p>	<p>Spēj patstāvīgi formulēt un kritiski analizēt sarežģītas zinātniskas un profesionālas problēmas, pamatot lēmumus, un, ja nepieciešams, veikt papildu analīzi</p> <p>Spēj integrēt dažādu jomu zināšanas, dot ieguldījumu jaunu zināšanu radīšanā, pētniecības vai profesionālās darbības metožu attīstībā, parādīt izpratni un ētisko atbildību par zinātnes rezultātu vai profesionālās darbības iespējamo ietekmi uz vidi un sabiedrību</p>
8.	<p>Spēj parādīt, ka pārzina un izprot aktuālākās zinātniskās teorijas un atziņas, pārvalda pētniecības metodoloģiju un mūsdienu pētniecības metodes attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesionālajā jomā un dažādu jomu saskarē</p>	<p>Spēj patstāvīgi izvērtēt un izvēlēties zinātniskiem pētījumiem vai mākslinieciskai jaunradei atbilstošas metodes, ir veicis ieguldījumu zināšanu robežu paplašināšanā vai devis jaunu izpratni esošām zināšanām un to lietošanai praksē, īstenojot mākslinieciskās jaunrades darbu mākslinieciskās darbības jomās vai būtiska apjoma oriģinālu pētījumu, no kura daļa ir starptautiski citējama publikāciju līmenī</p> <p>Spēj gan mutiski, gan rakstiski komunicēt par savu zinātniskās darbības jomu (savu nozari) ar plašām zinātniskām aprindām un sabiedrību kopumā</p> <p>Spēj īstenot starptautiskas nozīmes mākslinieciskās jaunrades projektus</p> <p>Spēj patstāvīgi paaugstināt savu zinātnisko kvalifikāciju, īstenojot zinātniskus projektus, gūstot zinātnes nozares starptautiskiem kritērijiem atbilstošus sasniegumus, vadīt pētnieciskus vai attīstības uzdevumus uzņēmumos, iestādēs un organizācijās, kur nepieciešamas plašas pētnieciskas zināšanas un prasmes</p> <p>Spēj patstāvīgi paaugstināt mākslinieciski augstvērtīgu darbu veidošanas prasmes un attīstīt praktiskās iemaņas unikālu starptautiska līmeņa ideju un mākslinieciskās jaunrades darba īstenošanā</p>	<p>Spēj, veicot patstāvīgu, kritisku analīzi, sintēzi un izvērtēšanu, risināt nozīmīgus pētnieciskus vai inovāciju vai mākslinieciskās jaunrades uzdevumus mākslinieciskās darbības jomās, patstāvīgi izvairīt pētījuma ideju, plānot, strukturēt un vadīt liela apjoma zinātniskus vai mākslinieciskās jaunrades projektus, tai skaitā starptautiskus</p>

Piezīme. Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras nākamajā līmenī ir ietvertas iepriekšējam līmenim noteiktās zināšanas, prasmes un kompetences.

2. pielikums. Latvijas Republikas izglītības sistēma

LKI līmeņi Latvijas Republikas izglītības sistēmā (2018)

Vairāk informācijas par Latvijas izglītības sistēmu skatīt iepriekšējā Pašvērtējuma ziņojumā (2012)¹²².

¹²² Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrija (2012). Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai. Pašvērtējuma ziņojums. 2. versija. Rīga: Akadēmiskās informācijas centrs un Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas koordinācijas departaments, http://www.nki-latvija.lv/content/files/Latvijas-pasvertejuma-zinojums-2-versija_maijs-2012.pdf

3. pielikums. Latvijas izglītības klasifikācija saskaņā ar ISCED un LKI

MK noteikumi Nr.322 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”,

1. pielikums

Spēkā no 16.06.2017., pēdējie grozījumi spēkā no 5.10.2018.

1. tabula

Pirmais un otrais klasifikācijas līmenis un tā salīdzinājums ar Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūru (LKI), Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru (EKI) un Starptautisko standartizēto izglītības klasifikāciju (ISCED-2011)

Pirmais klasifikācijas līmenis		Otrais klasifikācijas līmenis		LKI/ EKI	ISCED–2011 (trīs ciparu kodējumā)	
pirmais koda cipars	izglītības pakāpe	pirmais un otrais koda cipars (ar burtu/bez burta)	izglītības programmas veids		ISCED-P (izglītības programmas)	ISCED-A (izglītības kvalifikācijas)
1	2	3	4	5	6	7
0	Pirmsskolas izglītība	01	Pirmsskolas izglītības programmas		010 ¹	020 ¹
					020 ²	020 ²
1	Pamatizglītības pirmais posms	11	Vispārējā izglītība, pamatzglītības pirmā posma (1.–6. klase) programmas		100	100
		10V	Profesionālās ievirzes izglītība, īstenojama līdztekus pamatzglītības pirmā posma programmai		100	030
		10T	Profesionālā tālākizglītība (pirmā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama bez iepriekšējās izglītības ierobežojuma. Mācību ilgums vismaz 480 stundu	2	251	100
2	Pamatizglītības otrais posms	21	Vispārējā izglītība, pamatzglītības (1.–9. klase) programmas	1-2	100 ³	100 ³
					244 ⁴	244 ⁴
					243 ⁵	243 ⁵
		23	Vispārējā izglītība, pamatzglītības otrā posma (7.–9. klase) programmas	2	244	244
22	Profesionālā pamatzglītība, īstenojama bez iepriekšējās izglītības ierobežojuma (pirmā līmeņa profesionālā kvalifikācija). Mācību ilgums viens–trīs gadi	2	254	254		

		20T	Profesionālā tālākizglītība (otrā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc pilnīgas vai daļējas pamatizglītības programmas apguves. Mācību ilgums 480, 640 vai vairāk stundu	3	351	254
		20P	Profesionālā pilnveide, īstenojama pēc pilnīgas vai daļējas pamatizglītības programmas apguves	2	351	254
		20V	Profesionālās ievirzes izglītība, īstenojama līdztekus vispārējās pamatizglītības (1.–9. klase) programmai	2	251	100
3	Vidējās izglītības pakāpe	31	Vispārējā vidējā izglītība, īstenojama pēc pamatizglītības ieguves. Mācību ilgums trīs gadi	4	344	344
		32	Arodizglītība (otrā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc pamatizglītības ieguves. Mācību ilgums trīs gadi	3	353	353
		32a	Arodizglītība (otrā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc pamatizglītības ieguves. Mācību ilgums viens gads	3	351	254
		32b	Arodizglītība (otrā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc daļējas pamatizglītības programmas apguves. Mācību ilgums trīs gadi	3	254	254
		33	Profesionālā vidējā izglītība (trešā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc pamatizglītības ieguves. Mācību ilgums četri gadi	4	354	354
		35a	Arodizglītība (otrā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Mācību ilgums viens gads	3	453	453

		35b	Profesionālā vidējā izglītība (trešā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vidējās izglītības ieguves. Mācību ilgums 1,5–trīs gadi	4	453	453
		36	Vispārējā vidējā izglītība, turpinājums izglītības programmai ar kodu 32. Mācību ilgums viens gads	4	344	344
		37	Profesionālā vidējā izglītība (trešā līmeņa profesionālā kvalifikācija), turpinājums izglītības programmai ar pirmo un otro koda ciparu 32. Mācību ilgums divi gadi	4	354	354
		30T	Profesionālā tālākizglītība (otrā vai trešā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Mācību ilgums 640, 960 vai vairāk stundu	3-4	453	453
		30P	Profesionālā pilnveide, īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves	4	451	354
		30V	Profesionālās ievirzes izglītība, īstenojama līdztekus vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguvei	4	351	254
4	Augstākās izglītības pakāpe	41	Pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība (ceturta līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās divi–trīs gadi	5	554	550

		42	Otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība (piektā līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā bakalaura grāds) vai otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība (piektā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās četri gadi	6	655	650
					656 ⁶	650 ⁶
		43	Akadēmiskā izglītība (bakalaura grāds), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās trīs–četri gadi	6	645	640
		44	Otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība (piektā līmeņa profesionālā kvalifikācija), turpinājums izglītības programmai ar kodu 41. Studiju ilgums pilna laika studijās vismaz viens–divi gadi. Kopējais pilna laika studiju ilgums vismaz četri gadi	6	655	650
		45	Akadēmiskā izglītība (maģistra grāds), īstenojama pēc bakalaura vai profesionālā bakalaura grāda ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās viens–divi gadi. Kopējais pilna laika studiju ilgums vismaz pieci gadi	7	747	740
		46	Otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība (piektā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc bakalaura, profesionālā bakalaura grāda vai piektā līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās vismaz viens gads. Kopējais pilna laika studiju ilgums vismaz četri gadi	6	657	650

		47	Otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība (profesionālā maģistra grāds vai piektā līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā maģistra grāds), īstenojama pēc bakalaura, profesionālā bakalaura grāda vai piektā līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās vismaz viens gads. Kopējais pilna laika studiju ilgums pieci gadi	7	757	750
		49	Otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība (piektā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās vismaz pieci gadi	7	756	750
5		51	Doktora studijas (doktora grāds), īstenojamas pēc maģistra vai profesionālā maģistra grāda ieguves vai kā turpinājums izglītības programmai ar kodu 49. Studiju ilgums pilna laika studijās trīs-četri gadi	8	864	860

Piezīmes.

- ¹ Pirmsskolas izglītības programmas, kuras apgūst izglītības guvēji līdz triju gadu vecumam.
- ² Pirmsskolas izglītības programmas, kuras apgūst izglītības guvēji pēc triju gadu vecuma.
- ³ Izglītības programmas, kuras apgūst izglītības guvēji 1.-6. klasē.
- ⁴ Izglītības programmas, kuras apgūst izglītības guvēji 7.-9. klasē.
- ⁵ Izglītības programmas ar piekto un sesto koda ciparu 58 vai 59, kuras apgūst izglītības guvēji 7-9. klasē.
- ⁶ Izglītības programmas, kuru ilgums pilna laika studijās ir vairāk nekā četri gadi.

4. pielikums. Citas izmaiņas normatīvajos aktos kopš 2011.gada

Tabulā ir apkopoti grozījumi normatīvajos aktos LKI kontekstā, kas nav minēti ziņojumā.

Normatīvais akts	Grozījumi
<p>Augstskolu likums (1995., ar 14.07.2011. grozījumiem, spēkā no 1.08.2011.)</p>	<p>3. panta sestajā daļā noteikta Latvijas izglītības klasifikācija, kura ietver arī Latvijas Republikā iegūto grādu un profesionālo kvalifikāciju salīdzinājumu ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru un Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūras līmenim atbilstošu zināšanu, prasmju un kompetences aprakstus katra līmeņa studiju programmu beidzējiem, ko nosaka Ministru kabinets.</p>
<p>MK noteikumi „Noteikumi par valsts akadēmiskās izglītības standartu” (spēkā no 16.05.2014.)</p>	<p>3. punktā noteikts, ka studiju programmu stratēģiskais mērķis ir nodrošināt studējošiem zinātņu teorētisko zināšanu un pētniecības iemaņu apguvi, sasniedzot studiju programmā noteiktos studiju rezultātus, kas atbilst Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajām Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūras (turpmāk – ietvarstruktūra) 6. vai 7. līmeņa zināšanām, prasmēm un kompetencei.</p> <p>4. punktā noteikts, ka bakalaura studiju programmas galvenais mērķis ir nodrošināt zināšanu, prasmju un kompetences kopumu atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajām ietvarstruktūras 6. līmeņa zināšanām, prasmēm un kompetencei.</p> <p>15. punktā noteikts, ka maģistra studiju programmas galvenais mērķis ir nodrošināt zināšanu, prasmju un kompetences kopumu atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajām ietvarstruktūras 7. līmeņa zināšanām, prasmēm un kompetencei.</p>
<p>MK noteikumi „Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu” (spēkā no 12.09.2014.)</p>	<p>Noteikumu 5.punkta „Programmu galvenie uzdevumi” 5.2.apakšpunktā noteikts, ka tie ir nodrošināt studiju rezultātu (zināšanu, prasmju un kompetences) sasniegšanu atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajām Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūras (turpmāk – ietvarstruktūra) 6. vai 7. līmeņa zināšanām, prasmēm un kompetencei.</p> <p>7. punktā noteikts, ka bakalaura programmas saturs nodrošina zināšanu, prasmju un kompetences kopumu atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajām ietvarstruktūras 6. līmeņa zināšanām, prasmēm un kompetencei.</p> <p>21. punktā noteikts, ka maģistra programmas saturs nodrošina zināšanu, prasmju un kompetences apguvi, kas nepieciešama profesionālās darbības veikšanai atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajām ietvarstruktūras 7. līmeņa zināšanām, prasmēm un kompetencei.</p>

Normatīvais akts	Grozījumi
<p>MK noteikumi „Profesijas standarta, profesionālās kvalifikācijas prasību (ja profesijai neapstiprina profesijas standartu) un nozares kvalifikāciju struktūras izstrādes kārtība” (spēkā no 30.09.2016.)</p>	<p>Noteikumu 5.1.apakšpunktā noteikts, ka Valsts izglītības satura centrs organizē profesijas standarta vai profesionālās kvalifikācijas prasību (ja profesijai neapstiprina profesijas standartu) izstrādi vai aktualizāciju atbilstoši Izglītības likumā noteiktajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras (turpmāk – ietvarstruktūra) 2.-5. līmenim.</p> <p>Noteikumu 6.punktā noteikts, ka Izglītības un zinātnes ministrija organizē profesiju standartu vai profesionālās kvalifikācijas prasību (ja profesijai neapstiprina profesijas standartu) izstrādi vai aktualizāciju atbilstoši ietvarstruktūras 6.-7. līmenim.</p> <p>1. pielikumā noteikts, ka profesijas standarta 1.punktā jāietver profesijas nosaukums, kvalifikācijas līmenis.</p> <p>2. pielikumā noteikts, ka profesionālās kvalifikācijas prasību 1. punktā jāietver specializācijas vai saistītās profesijas nosaukums, kvalifikācijas līmenis</p> <p>3. pielikumā noteikts, ka nozares kvalifikāciju struktūras 1. punktā jāietver nozares profesiju vispārīgs raksturojums, 1.1. apakšpunktā jānorāda kvalifikācijas līmenis un 1.2.apakšpunktā jāietver nozares profesiju kvalifikācijas līmeņa raksturojums (sasniedzamie mācīšanās rezultāti: zināšanas, prasmes, kompetence, autonomija un atbildība).</p>
<p>MK noteikumi „Noteikumi par profesionālās augstākās izglītības valsts standartu doktora grāda iegūšanai un kārtību, kādā piešķir profesionālo doktora grādu mākslās” (spēkā no 5.10.2018.),</p>	<p>4.3. apakšpunktā noteikts, ka viens no studiju programmas galvenajiem uzdevumiem ir nodrošināt studiju rezultātu (zināšanu, prasmju un kompetenču) sasniegšanu atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajam Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūras (turpmāk – ietvarstruktūra) astotajam līmenim.</p> <p>Noteikumu 8. punkts nosaka, ka studiju programmas saturs nodrošina zināšanu, prasmju un kompetenču apguvi, kas nepieciešamas profesionālas mākslinieciskās darbības veikšanai atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijā noteiktajām ietvarstruktūras astotā līmeņa zināšanām, prasmēm un kompetencei.</p>

5. pielikums. LKI 1.-4. līmeņu aprakstu izvērtēšana un priekšlikumi pilnveidei (2013)

Priekšlikumi tika izstrādāti pētījuma „Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai” ietvaros (2013)

Šobrīd profesionālajā izglītībā ir saistoši divi atšķirīgi līmeņu apraksti:

1. Profesionālās izglītības likuma 5.pantā noteiktais, kurā sniegti pieci profesionālās kvalifikācijas līmeņu apraksti¹²³;
2. Ministru kabineta 2008.gada 2.decembra noteikumu Nr.990 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” 2.tabulā ietvertie Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (turpmāk – EKI) līmeņi un to apraksti. Savukārt šo noteikumu 1.pielikuma 1.tabulā noteikta konkrēta EKI līmeņa atbilstība izglītības pakāpei un izglītības programmas veidam.

Izvērtējot Ministru kabineta 2010.gada 5. oktobra noteikumu „Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 2.decembra noteikumos „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”” 1.pielikuma, 1.tabulā ietverto klasifikāciju „Pirmais un otrais klasifikācijas līmenis un tā salīdzinājums ar Starptautisko standartizēto izglītības klasifikāciju (ISCED-97) un EKI” ierosinām veikt šādus grozījumus:

1. Sadaļā „Pamatizglītības 1.posms”; **10T Profesionālā tālākizglītība** (1.līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguve) iekļautā izglītība īstenojama pieaugušajiem bez iepriekšējās izglītības ierobežojuma. Šādas izglītības programmas tiek īstenotas ļoti vienkāršu kvalifikāciju apguvei (piem., būvstrādnieks, pavāra palīgs u.c.), apgūstot pamata zināšanas un prasmes iepriekš zināmu, vienkāršu uzdevumu veikšanai tiešā pārraudzībā. Ierosinām **noteikt** šādas izglītības atbilstību **EKI/LKI 2.līmenim**.
2. Sadaļā – „**Pamatizglītības 2.posms**” **21 Vispārējā izglītība, pamatizglītības** (1.-9.klase) programmas ierosinām **mainīt** atbilstību **EKI/LKI klasifikācijai no 1.-3.līmeņa uz 1.-2. līmeni**. Saskaņā ar MK 2006.gada 19.decembra noteikumos Nr.1027 „Noteikumi par valsts standartu pamatizglītībā un pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem” noteikto, pamatizglītības programmu galvenie mērķi ietver sabiedriskās un personiskās dzīves pamatzināšanu un pamatprasmju apguvi; pamata radīšanu izglītojamā turpmākajai izglītībai; izglītojamā harmonisku veidošanos un attīstību, kā arī izglītojamā atbildīgas attieksmes pret sevi, ģimeni, sabiedrību, apkārtējo vidi un valsti veidošanu. Savukārt uzdevumi ietver: priekšstatu un sapratnes veidošanu par galvenajiem procesiem, morāles un ētikas vērtībām; valodas un matemātikas pamatzināšanu un pamatprasmju apguvi; mācīšanās pamatprasmju un informāciju tehnoloģijas izmantošanas pamatiemaņu apguvi; pilsonisko zināšanu un demokrātijas vērtību apguvi; radošās darbības

¹²³ Profesionālās izglītības likums. 5.pants. Profesionālās kvalifikāciju līmeņi:

Latvijas izglītības sistēmā ir noteikti pieci profesionālās kvalifikācijas līmeņi (turpmāk – kvalifikācijas līmeņi):

- 1) pirmais kvalifikācijas līmenis – teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju veikt vienkāršus uzdevumus noteiktā praktiskās darbības sfērā;
- 2) otrais kvalifikācijas līmenis – teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju patstāvīgi veikt kvalificētu izpildītāja darbu;
- 3) trešais kvalifikācijas līmenis – paaugstināta teorētiskā sagatavotība un profesionālā meistarība, kas dod iespēju veikt noteiktus izpildītāja pienākumus, kuros ietilpst arī izpildāmā darba plānošana un organizēšana;
- 4) ceturtais kvalifikācijas līmenis – teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju veikt sarežģītu izpildītāja darbu, kā arī organizēt un vadīt citu speciālistu darbu;
- 5) piektais kvalifikācijas līmenis – noteiktas nozares speciālista augstākā kvalifikācija, kas dod iespēju plānot un veikt arī zinātniskās pētniecības darbu attiecīgajā nozarē.

pieredzi; pamatpriekšstatu apguvi par Latvijas, Eiropas un pasaules kultūras mantojumu, kā arī saskarsmes un sadarbības spēju izkopšanu. Veicot salīdzināšanu ar Eiropas mācīšanās rezultātos balstītajiem līmeņu aprakstiem (skatīt izdevuma „Latvijas izglītības sistēmas piesaiste Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai” otrās versijas 56 lpp.), secināms, ka mācību jomas pamatfaktu zināšanas, dažādas pamata prasmes, kas vajadzīgas, lai izmantotu informāciju, pildītu uzdevumus un risinātu kārtējās problēmas, kā arī kompetence, kas nodrošina darbu vai mācības, ko veic pārraudzībā ar zināmu autonomiju, nodrošina personas iegūto zināšanu, prasmju un kompetences maksimālo atbilstību EKI 2. līmenim. EKI 3.līmeņa raksturošanā Eiropas mācīšanās rezultātos balstītajiem līmeņu aprakstā ietvertas augstākas prasības, kas ietver jau faktu, principu un vispārējo jēdzienu zināšanas. Vienlaikus Latvijai jāņem vērā arī citu valstu nacionālo kvalifikācijas ietvarstruktūru veidošanas rezultāti šai izglītībai, kā arī starptautisko izglītības pētījumu rezultāti (piem., OECD PISA 2009), kas norāda uz to, ka 15 gadīgiem jauniešiem matemātikā Latvijas rādītāji ir zem vidējā ES dalībvalstu līmeņa, taču lasītprasme un dabaszinībās atbilst tikai ES vidējam līmenim¹²⁴. Ievērojot iepriekš minēto, Latvijai nav pamata pamatizglītībā iegūtos zināšanu, prasmju un kompetences rezultātus klasificēt EKI/LKI 3.līmenī, kas ir augstāk par citu ES dalībvalstu klasifikāciju.

3. Sadaļā – „Pamatizglītības 2.posms”; **22 Profesionālā pamatizglītība**, īstenojama bez iepriekšējās izglītības ierobežojuma, ierosinām mainīt atbilstību **EKI/LKI klasifikācijai no 3. līmeņa uz 2. līmeni**, jo lielākā daļa profesionālās pamatizglītības programmu tiek īstenotas speciālās izglītības iestādēs (no 2012. gadā licencētajām profesionālās pamatizglītības programmām 60% licencēti īstenošanai speciālās izglītības iestādēs, personām ar īpašām vajadzībām), t.sk. pēc speciālās pamatizglītības programmu apguves izglītojamiem ar garīgās veselības traucējumiem, garīgās attīstības traucējumiem, vairākiem garīgās attīstības traucējumiem u.tml. Šajās profesionālās pamatizglītības programmās tiek apgūtas vienkāršas zināšanas un prasmes nozarē, tiek iegūta pati zemākā kvalifikācija nozarē un iegūtās zināšanas, prasme un kompetence nesasniedz EKI/LKI 3. līmeņa aprakstā noteikto.
4. Sadaļā – „Vidējās izglītības pakāpe” **32 Arodizglītība** (2.līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguve), ierosinām izteikt pēdējo frāzi šādā redakcijā „Arodizglītība (2.līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguve, **īstenojama pēc daļējas vai pilnas pamatizglītības ieguves**)” un noteikt atbilstību **2.-3. EKI/LKI līmenim**, atbilstoši konkrētās arodizglītības programmas īstenošanas ilgumam un uzņemšanas noteikumiem, jo:
 - Kā liecina 14 nozaru apraksti un kvalifikāciju struktūras, tad zināšanu, prasmju un kompetences atšķirības starp 2.profesionālās kvalifikācijas līmeni, ko nodrošina arodizglītība un 3. profesionālās kvalifikācijas līmeni, ko nodrošina profesionālā vidējā izglītība, ir būtiskas, līdz ar to nav iespējams arodizglītības kompetenci klasificēt vienā līmenī ar profesionālā vidējā izglītībā apgūto kompetenci¹²⁵;
 - Profesionālās izglītības likuma 27.panta pirmajā daļā uzņemšana noteikta līdzvērtīga ar profesionālo pamatizglītību, proti, profesionālās pamatizglītības un arodizglītības programmās persona tiek uzņemta bez iepriekšējas izglītības

¹²⁴ Skatīt http://www.izglitiba-kultura.lv/system/application/uploads/file/LU_petijums_pdf.pdf

¹²⁵ Skatīt <http://www.viaa.gov.lv/lat/strukturfondi/12111/>.

ierobežojuma un ne agrāk kā tajā kalendārajā gadā, kurā tai apir 15 gadi. Ņemot vērā to, ka likumam ir augstāks juridiskais spēks par MK noteikumiem, tad Latvija var saskarties ar praksi arodizglītības programmu sagatavošanā, kurās plānots uzņemt personas bez iepriekš iegūtas pamatzglītības. Šādas izglītības programmas būtu klasificējamas **EKI/LKI 2.līmenī**;

- **EKI/LKI 3. līmenī** klasificēt vienīgi arodizglītību, kas īstenota atbilstoši MK 2000.gada noteikumu Nr.211 „Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu” 3.pielikuma 1.tabulas 1.rindā noteiktajam apjomam – programmas, kuras izglītojamais uzsāk pēc pamatzglītības ieguves ar īstenošanas ilgumu 3 gadi.
- 5. Sadaļā – „**Vidējās izglītības pakāpe**” **35a Arodizglītība** (2.līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguve), īstenojama pēc vispārējās vidējās izglītības ieguves, nav pamata noteikt šīs izglītības atbilstību EKI/LKI 4.līmenim, jo nozaru kvalifikāciju struktūras neatsedz pieeju, ka vienai kvalifikācijai (piemēram, šuvējs, galdnieks, pavārs u.t.t.) var noteikt atšķirīgus zināšanu, prasmju un kompetences līmeņus. Līdz ar to šeit nosakāms **EKI/LKI 3. līmenis**;
- 6. Sadaļā – „**Vidējās izglītības pakāpe**” **30T**, izteikt 4.kolonnas tekstu šādā redakcijā:

„Profesionālā tālākizglītība (3.līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguve), īstenojama pēc arodizglītības vai vidējās izglītības ieguves”, jo:

- Profesionālās izglītības likuma 27.panta septītajā daļā noteikts, ka profesionālās tālākizglītības programmās, kuru apguve dod iespēju iegūt trešo profesionālās kvalifikācijas līmeni, persona tiek uzņemta pēc arodizglītības vai vidējās izglītības ieguves;
- Atbilstoši nozaru kvalifikāciju struktūrām, zināšanas, prasmes un kompetenci 2.profesionālās kvalifikācijas līmeņa (piem., šuvējs, pavārs, frizieris u.c.) un 3.profesionālās kvalifikācijas līmeņa (piem., arhitektūras tehniķis, inženierkomunikāciju tehniķis u.c.) kvalifikācijas, ņemot vērā būtiskās atšķirības zināšanu, prasmju un kompetences līmeņu aprakstos, nav iespējams 2. un 3. profesionālās kvalifikācijas līmeņa profesijas klasificēt vienā EKI/LKI līmenī. Līdz ar to, **tikai 3. profesionālās kvalifikācijas līmeņa profesijas var klasificēt atbilstoši EKI/LKI 4. līmenim.**

Izvērtējot Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveides un esošo formālās izglītības kvalifikāciju piesaistes EKI pirmā pielīdzināšanas posma rezultātos¹²⁶ sniegtos formālo izglītību apliecinājošo izglītības dokumentu atbilstību EKI/LKI līmeņiem, priekšlikumi dokumentu aprakstu formulējumiem sniegti 2.pielikumā, t.sk. ierosinām EKI/LKI 4. līmeņa aprakstā ietverto izglītības dokumentu – atestātu par arodizglītību pārcelt uz EKI/LKI 3. līmeni, jo 14 nozaru aprakstos un kvalifikāciju struktūrās ietvertās kvalifikācijas norāda uz būtiskām atšķirībām starp kvalifikācijām/profesijām, kuras apgūst arodizglītībā (2.profesionālās kvalifikācijas līmenis) un kvalifikācijām, kuras apgūst profesionālajā vidējā izglītībā (3.profesionālās kvalifikācijas līmenis). Vienlaikus ierosinām veikt papildu ierakstus par profesionālās kvalifikācijas apliecināšanu EKI/LKI 2., 3. un 4. līmeņu aprakstos, jo profesionālās tālākizglītības programmas tiek īstenotas profesiju/kvalifikāciju apguvei gan 1., gan 2., gan 3. profesionālās kvalifikācijas līmenī.

¹²⁶ Skatīt http://www.nki-latvija.lv/content/files/Latvijas-pasvertejuma-zinojums-2-versija_maijs-2012.pdf

6. pielikums. Informācija par LKI augstākās izglītības diplomu pielikumos

MK noteikumi Nr.202 „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinājošus dokumentus”

Spēkā no 19.04.2013., pēdējie grozījumi spēkā no 5.10.2018.

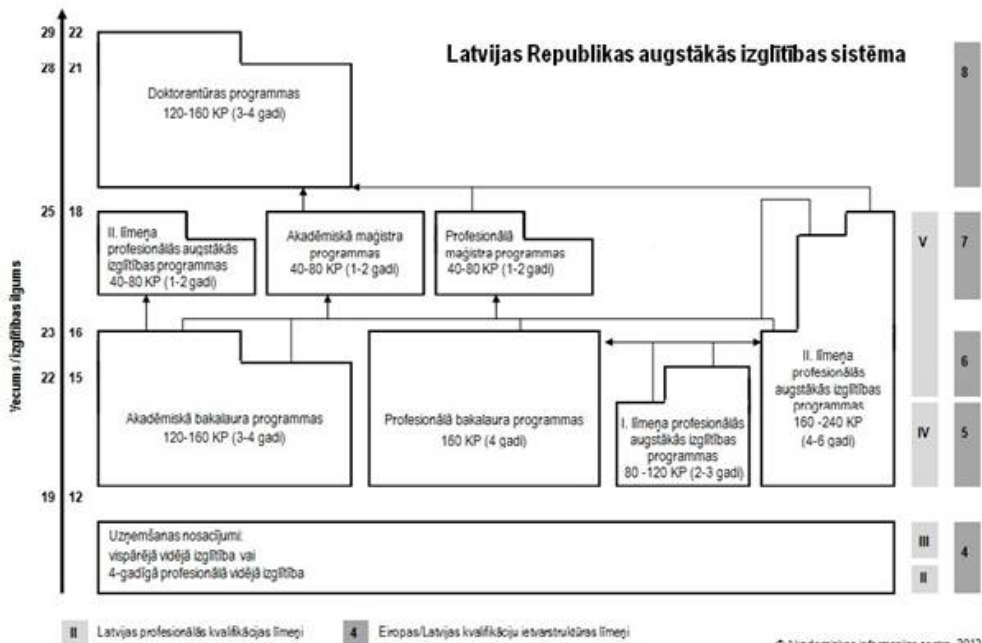
7. pielikums

[..]

3. Ziņas par kvalifikācijas līmeni:

3.1. kvalifikācijas līmenis.

Piezīme. Kvalifikācijas līmeni norāda saskaņā ar diploma pielikuma 8.nodaļā sniegto informāciju, precizējot Latvijas profesionālās kvalifikācijas līmeni, Eiropas/Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni vai EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni. Ja ir kopīgs diploms, kvalifikācijas līmeni norāda saskaņā ar vienošanos;

[..]

Saskaņā ar Latvijas normatīvajiem aktiem augstākās izglītības programmas ir iekļautas Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūrā (turpmāk – LKI) un atbilst Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (turpmāk – EKI) astoņiem līmeņiem.

Augstāko izglītību apliecināšu izglītības dokumentu izvietojums LKI un EKI

Augstāko izglītību apliecināši izglītības dokumenti	LKI un EKI līmenis
1. Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploms	5
1.1. Bakalaura diploms 1.2. Profesionālā bakalaura diploms 1.3. Profesionālās augstākās izglītības diploms, augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms (otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība, studiju ilgums pilna laika studijās – vismaz 4 gadi)	6
2. Maģistra diploms 2.1. Profesionālā maģistra diploms 2.2. Profesionālās augstākās izglītības diploms, augstākās profesionālās kvalifikācijas diploms (otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība, kopējais pilna laika studiju ilgums – vismaz 5 gadi)	7
3. Doktora diploms un profesionālā doktora diploms mākslās	8

[..]

7. pielikums. Pirms Boloņas kvalifikāciju pielīdzināšana Boloņas kvalifikācijām

Pirms Boloņas kvalifikācija	Studiju ilgums (pilna laika)	Izdevējiestāde	Izdošanas laika posms	Boloņas kvalifikācija
Kvalifikācija par augstāko izglītību		PSRS augstākās mācību iestādes	Pirms 1.07.1991.	Akadēmiskais maģistra grāds (LKI 7. līmenis)
Diploms par augstāko izglītību specialitātē		PSRS augstākās mācību iestādes	Pirms 1.07.1991.	Profesionālais maģistra grāds un Latvijas 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija (LKI 7. līmenis)
Zinātņu kandidāta vai zinātņu doktora grāds		PSRS Augstākās atestācijas komisija		Doktora zinātniskais grāds (LKI 8. līmenis)
Akadēmiskais bakalaura grāds		Latvijas augstākās izglītības iestādes	No 1.07.1991. līdz 1.12.1995.	Akadēmiskais bakalaura grāds (LKI 6. līmenis)
Akadēmiskais maģistra grāds		Latvijas augstākās izglītības iestādes	No 1.07.1991. līdz 1.12.1995.	Akadēmiskais maģistra grāds (LKI 7. līmenis)
Kvalifikācijas par augstāko profesionālo izglītību	4 gadi	Latvijas augstākās izglītības iestādes	No 1.07.1991. līdz 1.12.1995.	Profesionālais bakalaura grāds un Latvijas 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija (LKI 6. līmenis)
Kvalifikācijas par augstāko profesionālo izglītību	5 gadi	Latvijas augstākās izglītības iestādes	No 1.07.1991. līdz 1.12.1995.	Profesionālais maģistra grāds un Latvijas 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija (LKI 7. līmenis)
Kvalifikācijas par augstāko profesionālo izglītību	4 gadi	Latvijas augstākās izglītības iestādes	No 1.12.1995. līdz 26.12.2000.	Profesionālais bakalaura grāds un Latvijas 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija (LKI 6. līmenis)
Kvalifikācijas par augstāko profesionālo izglītību	5 gadi	Latvijas augstākās izglītības iestādes	No 1.12.1995. līdz 26.12.2000.	Profesionālais maģistra grāds un Latvijas 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija (LKI 7. līmenis)

8. pielikums. Studiju programmu vērtēšanas kritēriju salīdzinājums 2013., 2016. un 2017.gadā

Tabulā treknrakstā iezīmētas atšķirības starp studiju programmu vērtēšanas kritērijiem pa gadiem.

MK noteikumi „Studiju programmu licencēšanas noteikumi” (spēkā no 25.04.2013.), 18. punkts	MK noteikumi „Studiju programmu licencēšanas noteikumi” (spēkā no 30.07.2015.), 24. punkts	MK noteikumi „Studiju programmu licencēšanas noteikumi” (spēkā no 25.07.2017.), 24.punkts
<p>18.1. studiju programma atbilst augstskolas vai koledžas studiju virzienam;</p> <p>18.2. iesniegtie dokumenti atbilst normatīvo aktu prasībām izglītības jomā (tai skaitā par reglamentētajām profesijām);</p> <p>18.3. akadēmiskā personāla kvalifikācija atbilst studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un normatīvo aktu prasībām augstākās izglītības jomā;</p> <p>18.4. katram akadēmiskā personāla pārstāvim pēdējo piecu gadu laikā ir vismaz trīs publikācijas recenzējamās izdevumos, tai skaitā viena starptautiskā publikācija (ja nostrādāts īsāks laikposms, publikāciju skaits ir proporcionāls nostrādātajam laikam), vai mākslinieciskās jaunrades sasniegumi (piemēram, izstādes, filmas, teātra izrādes un koncertdarbība), vai piecu gadu praktiskā darba stāžs (izņemot studiju programmas īstenošanu) saskaņā ar Augstskolu likumu;</p> <p>18.5. akadēmiskā personāla valodas prasību līmenis atbilst vismaz B2 līmenim atbilstoši Eiropas Valodas prasmes novērtējuma līmeņiem (līmeņu sadalījums pieejams tīmekļa vietnē www.europass.lv), ja studiju programmu vai tās daļu paredzēts īstenot svešvalodā;</p> <p>18.6. doktora studiju programmas īstenošanā piedalās vismaz pieci zinātņu doktori studiju programmai atbilstoši vai radniecīgā zinātnes jomā, kuri ir ievēlēti attiecīgajā augstskolā;</p> <p>18.7. šo noteikumu 18.6.apakšpunktā minēto zinātņu doktoru zinātniskā un pedagoģiskā kvalifikācija atbilst normatīvajos aktos par profesora un asociēta profesora amata pretendenta zinātniskās un pedagoģiskās kvalifikācijas novērtēšanu noteiktajiem kritērijiem;</p> <p>18.8. studiju un informatīvā bāze (tai skaitā bibliotēka), kā arī finansiālā un materiāltehniskā bāze atbilst studiju programmas īstenošanas nosacījumiem;</p> <p>18.9. studiju programmas saturs un īstenošanas mehānisms izstrādāts atbilstoši normatīvajiem aktiem augstākās izglītības jomā;</p> <p>18.10. studiju programmas saturs atbilst studiju programmas mērķiem un uzdevumiem, kā arī definētiem studiju rezultātiem;</p> <p>18.11. studiju programmas saturs atbilst iegūstamajam grādam, grādam un profesionālajai kvalifikācijai vai profesionālajai kvalifikācijai;</p> <p>18.12. absolventiem būs nodarbinātības vai pašnodarbinātības iespējas atbilstoši iegūstamajam grādam vai profesionālajai kvalifikācijai;</p> <p>18.13. vismaz trīs attiecīgās nozares speciālisti (izņemot augstskolas vai koledžas akadēmisko personālu) tika iesaistīti studiju programmas izstrādē.</p>	<p>24.1. studiju programma atbilst augstskolas vai koledžas studiju virzienam;</p> <p>24.2. iesniegtie dokumenti atbilst normatīvo aktu prasībām izglītības jomā (tai skaitā par reglamentētajām profesijām);</p> <p>24.3. akadēmiskā personāla kvalifikācija atbilst studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un normatīvo aktu prasībām augstākās izglītības jomā;</p> <p>24.4. katram akadēmiskā personāla pārstāvim pēdējo sešu gadu laikā ir vismaz trīs publikācijas recenzējamās izdevumos, tai skaitā viena starptautiskā publikācija (ja nostrādāts īsāks laikposms, publikāciju skaits ir proporcionāls nostrādātajam laikam), vai mākslinieciskās jaunrades sasniegumi (piemēram, izstādes, filmas, teātra izrādes un koncertdarbība), vai piecu gadu praktiskā darba stāžs (izņemot studiju programmas īstenošanu) saskaņā ar Augstskolu likumu;</p> <p>24.5. akadēmiskā personāla svešvalodas prasību līmenis atbilst vismaz B2 līmenim atbilstoši Eiropas Valodas prasmes novērtējuma līmeņiem, ja studiju programmu vai tās daļu paredzēts īstenot svešvalodā;</p> <p>24.6. doktora studiju programmas īstenošanā piedalās vismaz pieci zinātņu doktori studiju programmai atbilstoši vai radniecīgā zinātnes nozarē, kuri ir ievēlēti attiecīgajā augstskolā un no kuriem vismaz trīs ir Latvijas Zinātnes padomes apstiprināti eksperti attiecīgajā nozarē;</p> <p>24.7. šo noteikumu 24.6. apakšpunktā minēto zinātņu doktoru zinātniskā un pedagoģiskā kvalifikācija atbilst normatīvajos aktos par profesora un asociēta profesora amata pretendenta zinātniskās un pedagoģiskās kvalifikācijas novērtēšanu noteiktajiem kritērijiem;</p> <p>24.8. studiju un informatīvā bāze (tai skaitā bibliotēka), kā arī finansiālā un materiāltehniskā bāze atbilst studiju programmas īstenošanas nosacījumiem;</p> <p>24.9. studiju programmas saturs un īstenošanas mehānisms izstrādāts atbilstoši normatīvajiem aktiem augstākās izglītības jomā;</p> <p>24.10. studiju programmas saturs atbilst studiju programmas mērķiem un uzdevumiem, kā arī definētajiem studiju rezultātiem;</p> <p>24.11. studiju programmas saturs atbilst iegūstamajam grādam, grādam un profesionālajai kvalifikācijai vai profesionālajai kvalifikācijai;</p> <p>24.12. absolventiem būs nodarbinātības vai pašnodarbinātības iespējas atbilstoši iegūstamajam grādam vai profesionālajai kvalifikācijai;</p> <p>24.13. vismaz trīs attiecīgās nozares speciālisti (izņemot augstskolas vai koledžas akadēmisko personālu) tika iesaistīti studiju programmas izstrādē.</p>	<p>24.1. studiju programmas atbilstība augstskolas vai koledžas studiju virzienam;</p> <p>24.2. studiju programmas pārvaldība;</p> <p>24.3. studiju programmas resursi un nodrošinājums;</p> <p>24.4. studiju programmas saturs un īstenošanas mehānisms;</p> <p>24.5. absolventu nodarbinātības perspektīvas.</p>

9. pielikums. Augstskolas un koledžas vērtēšanas kritēriji 2012., 2016. un 2017.gadā

Tabulā treknrakstā iezīmētas atšķirības starp augstskolas un koledžas vērtēšanas kritērijiem pa gadiem.

MK noteikumi „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi” (spēkā no 19.10.2012. līdz 30.07.2015.), 2. pielikums	MK noteikumi „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi” (spēkā no 30.07.2015.), 3. pielikums	MK noteikumi „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi” (spēkā no 25.07.2017.), 3. pielikums
<p>1. Augstskolas vai koledžas mērķi un uzdevumi, to skaidrība, sasniedzamība, saistība ar nacionālajiem uzdevumiem, zinātnes prasībām, augstskolas vai koledžas akadēmiskā personāla mērķiem un uzdevumiem, studējošo interesēm un vajadzībām.</p> <p>4. Augstskolas vai koledžas darbības vadība un nodrošinājums:</p> <p>4.2. augstākās izglītības īstenošanas prasībām atbilstošas informācijas sistēmas, kā arī materiāltehniskais nodrošinājums un nodrošinājums ar kvalificētu mācību palīgpersonālu;</p> <p>4.3. augstskolas vai koledžas uzdevumu izpildei un ilgtermiņa attīstības plānu īstenošanai nepieciešamo finanšu līdzekļu esība.</p> <p>3. Augstskolas vai koledžas akadēmiskais personāls:</p> <p>4.1. augstskolas vai koledžas autonomijas un demokrātijas principu īstenošana, studējošo iesaistīšana augstskolas vai koledžas dzīves organizēšanā, akadēmiskā personāla darba kvalitātes iekšējā kontroles sistēma, augstskolas vai koledžas personāla – akadēmiskā un vispārējā – ievēlēšanas un kvalifikācijas paaugstināšanas sistēma;</p> <p>3.1. augstskolas vai koledžas akadēmiskā personāla kvalifikācijas atbilstība normatīvajos aktos augstākās izglītības jomā noteiktajām prasībām un īstenojamajiem studiju kursiem;</p> <p>5. Kvalitātes nodrošināšana:</p> <p>5.1. iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas darbība augstskolā vai koledžā;</p> <p>5.2. iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas pilnveide, ilgtermiņa attīstības plānu regulāra veidošana un apspriešana;</p> <p>5.3. augstskolas vai koledžas absolventu perspektīvas darba tirgū;</p> <p>5.4. studiju turpināšanas iespējas un finansiālās garantijas, ja studiju programma tiek likvidēta, reorganizēta vai notiek citas izmaiņas.</p> <p>2. Studiju organizācija un vadība:</p> <p>2.2. studējošo zinātniskās pētniecības darbība kā studiju procesa sastāvdaļa,</p>	<p>1. Augstskolas vai koledžas mērķi un uzdevumi, to skaidrība, sasniedzamība, saistība ar zinātnes prasībām, augstskolas vai koledžas akadēmiskā personāla mērķiem un uzdevumiem, studējošo interesēm un vajadzībām. Pārvaldības struktūras atbilstība šajā punktā minētajam.</p> <p>2. Augstskolas vai koledžas un tās filiāļu materiāltehniskās bāzes kvantitātes un kvalitātes atbilstība studiju virzieniem augstskolā vai koledžā, tiem atbilstošajām īstenotajām studiju programmām un ar tiem saistītajai pētniecībai:</p> <p>2.1. studiju programmu īstenošanas apstākļi, telpas, infrastruktūra, laboratorijas, nepieciešamās iekārtas, kā arī cits materiāltehniskais nodrošinājums;</p> <p>2.2. studiju, atpūtas un sadzīves apstākļi, tai skaitā augstskolas vai koledžas nodrošinātas dienesta viesnīcas.</p> <p>3. Augstskolas vai koledžas un tās filiāļu resursu kvantitātes un kvalitātes atbilstība studiju virzienu un tiem atbilstošo studiju programmu īstenošanai un ar tiem saistītajai pētniecībai:</p> <p>3.1. informatīvie resursi: studiju programmu īstenošanai atbilstošā mācību un zinātniskā literatūra, datubāzes, tai skaitā lietošanai ārpus augstskolas vai koledžas telpām (vai tiek nodrošināta pieeja bibliotēkai, vai informatīvie resursi tiek aktualizēti, atjaunoti un iegādāta jaunākā literatūra);</p> <p>3.2. augstskolas vai koledžas uzdevumu izpildei un ilgtermiņa attīstības plānu īstenošanai nepieciešamie finanšu līdzekļi (vai finanšu līdzekļi ir pietiekami augstskolas vai koledžas darbības nodrošināšanai, vai tiek veikta finanšu plānošana un piesaistīts papildu finansējums, vai ir paredzēts piešķirt līdzekļus bibliotēkas resursu papildināšanai un elektronisko datubāzu abonēšanai).</p> <p>4. Augstskolas vai koledžas un tās filiāļu personāla kvantitātes un kvalitātes atbilstība studiju virzienu un tiem atbilstošo studiju programmu īstenošanai un ar tiem saistītajai pētniecībai:</p>	<p>1. Augstskolas vai koledžas mērķi un uzdevumi, to skaidrība, sasniedzamība, saistība ar zinātnes un, ja tiek īstenots studiju virziens „Mākslas”, arī mākslinieciskās jaunrades, augstskolas vai koledžas akadēmiskā personāla mērķiem un uzdevumiem, studējošo interesēm un vajadzībām. Pārvaldības struktūras atbilstība šajā punktā minētajam.</p> <p>2. Augstskolas vai koledžas un tās filiāļu (ja tādas ir) materiāltehniskās bāzes kvantitātes un kvalitātes atbilstība studiju virzieniem augstskolā vai koledžā, tiem atbilstošajām īstenotajām studiju programmām un ar tiem saistītajai pētniecībai un, ja tiek īstenots studiju virziens „Mākslas”, arī mākslinieciskajai jaunradei.</p> <p>3. Augstskolas vai koledžas un tās filiāļu (ja tādas ir) resursu kvantitātes un kvalitātes atbilstība studiju virzienu un tiem atbilstošo studiju programmu īstenošanai un ar tiem saistītajai pētniecībai un, ja tiek īstenots studiju virziens „Mākslas”, arī mākslinieciskajai jaunradei.</p> <p>4. Augstskolas vai koledžas un tās filiāļu (ja tādas ir) personāla kvantitātes un kvalitātes atbilstība studiju virzienu un tiem atbilstošo studiju programmu īstenošanai un ar tiem saistītajai pētniecībai un, ja tiek īstenots studiju virziens „Mākslas”, arī mākslinieciskajai jaunradei.</p> <p>5. Iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas augstskolā vai koledžā atbilstība augstskolas vai koledžas mērķu sasniegšanai, izvērtējot iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas aspektus.</p>

<p>studējošo zinātniskās biedrības, studējošo zinātnisko darbu konkursi, apbalvojumi, prēmijas, speciālās stipendijas;</p> <p>2.1. studiju, atpūtas un sadzīves apstākļi visiem imatrikulētajiem studējošajiem, palīdzība un konsultācijas studējošajiem, studēšanas motivācija, iespējas apgūt zināšanas un prasmes ārpus studiju programmas;</p> <p>3.2. zinātniskā darba tematikas aktualitāte, zinātniskā darba un radošo aktivitāšu koordinācija un sadarbība ar zinātniskajām institūcijām Latvijā un ārvalstīs, augstskolas vai koledžas zinātnisko darbinieku iesaistīšana studiju procesā.</p> <p>2.3. starptautiskā sadarbība, apmaiņas programmu un vieslektoru izmantošana, augstskolas vai koledžas akadēmiskā personāla un studējošo apmaiņas programmu ar citām augstskolām vai koledžām īstenošana, studējošo prakses iespējas Latvijā un ārvalstīs.</p>	<p>4.1. akadēmiskā personāla atlases un attīstības politikas īstenošana un tās ietekme uz augstskolas vai koledžas darbības mērķu sasniegšanu (vai izstrādāti kritēriji akadēmiskā personāla atlasei, vai tiek veicināta akadēmiskā personāla attīstība);</p> <p>4.2. akadēmiskā personāla kvalifikācijas atbilstība normatīvajos aktos augstākās izglītības jomā noteiktajām prasībām un īstenojamajiem studiju kursiem (vai tiek nodrošināta akadēmiskā personāla kvalifikācijas celšana, vai tiek veikta akadēmiskā personāla kvalifikācijas atbilstības regulāra novērtēšana);</p> <p>4.3. augstskolas vai koledžas administratīvā un mācību palīgpersonāla atbilstība augstskolas vai koledžas darbības mērķu un uzdevumu sasniegšanai (vai tiek nodrošināta administratīvā un mācību palīgpersonāla pieejamība).</p> <p>5. Iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas augstskolā vai koledžā atbilstība augstskolas vai koledžas mērķu sasniegšanai, izvērtējot šādus iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas aspektus:</p> <p>5.1. kvalitātes nodrošināšanas politika, tās izstrāde un publicitāte, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolām vai koledžām jāizveido politika kvalitātes nodrošināšanai, kas ir pieejama sabiedrībai un veido daļu no iestādes stratēģiskās vadības. Iekšējām ieinteresētajām pusēm šī politika jāizstrādā un jāievieš, izmantojot piemērotas struktūras un procesus un iesaistot ārējās ieinteresētās puses.”;</p> <p>5.2. studiju programmu izstrāde un apstiprināšana, nepārtraukta studiju programmu kvalitātes uzraudzība, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolai vai koledžai jāizveido mehānismi programmu izstrādei un apstiprināšanai. Programmas jāizstrādā tā, lai tās atbilstu uzstādītajiem mērķiem, tajā skaitā arī plānotajiem mācīšanas rezultātiem. Programmā iegūtajai kvalifikācijai jābūt skaidri noteiktai un izskaidrotai, un tai jāattiecas uz pareizo nacionālās augstākās izglītības kvalifikāciju arī uz Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūru.”;</p> <p>5.3. uz studējošo interesēm centrēta studiju procesa nodrošināšana, studējošo sekmju vērtēšana, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolai vai koledžai stenotas, iedrošinot studentus aktīvi piedalīties mācību procesa veidošanā, un studentu vērtējums atspoguļo šo pieeju”,</p>	<p>6. Studiju organizācijas un vadības atbilstība augstskolas vai koledžas studiju virzienu un tiem atbilstošo studiju programmu īstenošanai un ar tiem saistītajai pētniecībai un, ja tiek īstenots studiju virziens „Mākslas”, arī mākslinieciskajai jaunradei.</p> <p>7. Augstskolas vai koledžas darbība zinātnes, pētniecības un, ja tiek īstenots studiju virziens „Mākslas”, arī mākslinieciskās jaunrades jomā un tās atbilstība augstskolas vai koledžas studiju virzienu un tiem atbilstošo studiju programmu īstenošanai un ar tiem saistītajai pētniecībai un, ja tiek īstenots studiju virziens „Mākslas”, arī mākslinieciskajai jaunradei.</p> <p>8. Augstskolas vai koledžas darbība, lai nodrošinātu studiju, pētniecības, un, ja tiek īstenots studiju virziens „Mākslas”, arī mākslinieciskās jaunrades atbilstību darba tirgus prasībām.</p> <p>9. Starptautiskās sadarbības un internacionalizācijas atbilstība augstskolas vai koledžas mērķu sasniegšanai, studiju virzienu un tiem atbilstošo studiju programmu īstenošanai un ar tiem saistītajai pētniecībai, un, ja tiek īstenots studiju virziens „Mākslas”, arī mākslinieciskajai jaunradei.</p> <p>10. Studējošo pašpārvaldes darbība.</p> <p>11. Augstskolas vai koledžas studējošo atbalsta sistēma izglītības un karjeras attīstības jautājumos nodarbinātības sekmēšanai.</p>
--	--	--

	<p>5.4. studējošo uzņemšanas, studēšanas un studiju pabeigšanas noteikumi, procesi, to publicitāte un ievērošana, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolai vai koledžai konsekventi jāpiemēro iepriekš noteikti un publicēti noteikumi, kas attiecas uz visiem studentu „dzīves cikla” posmiem – studentu uzņemšanu, attīstību, atzīšanu un grāda piešķiršanu.”;</p> <p>5.5. akadēmiskā personāla pieņemšana darbā un profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanas mehānismi, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolai vai koledžai jāpārlicinās par savu pasniedzēju kompetenci. Personāla pieņemšanā un profesionālajā attīstībā jāizmanto godīgi un caurskatāmi mehānismi.”;</p> <p>5.6. studiju informācijas pārvaldība: datu iegūšana un izmantošana lēmumu pieņemšanā, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolai vai koledžai jānodrošina, ka tā vāc, analizē un izmanto informāciju, kas nepieciešama programmu un citu darbību efektīvai pārvaldībai.”;</p> <p>5.7. publiskā informācija: publikotā informācija par augstskolas vai koledžas aktivitātēm, informācijas saturs, tās izplatīšanas veidi un atgriezeniskā saite ar sabiedrību, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskola vai koledža publicē informāciju par savām aktivitātēm (arī studiju programmām). Informācijai jābūt skaidrai, precīzai, objektīvai, aktuālai un viegli pieejamai.”;</p> <p>5.8. periodiska ārējās kvalitātes nodrošināšana, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolai vai koledžai periodiski jāveic ārējā kvalitātes nodrošināšana”.</p> <p>6. Studiju organizācijas un vadības atbilstība augstskolas vai koledžas studiju virzienu un tiem atbilstošo studiju programmu īstenošanai un ar tiem saistītajai pētniecībai un/vai mākslinieciskajai jaunradei:</p> <p>6.1. studiju virzieni, studiju virzieniem atbilstošās studiju programmas;</p> <p>6.2. studējošo skaits un sastāvs, izmaiņas, studiju ilguma un studijas nepabeigušo (“atbiruma”) rādītāji;</p> <p>6.3. studējošo imatrikulācijas kritēriji, uzņemšana vēlākos studiju posmos un iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegto studiju rezultātu atzīšana;</p> <p>6.4. studējošo pašpārvaldes darbība;</p> <p>6.5. studiju, pētniecības un/vai mākslinieciskās jaunrades, sociālā, konsultatīvā darbība;</p> <p>6.6. studējošo zinātniskās pētniecības darbība un/vai mākslinieciskā jaunrade kā studiju</p>	
--	---	--

procesa sastāvdaļa, studējošo zinātniskās biedrības, studējošo zinātnisko un radošo darbu konkursi, apbalvojumi, prēmijas, speciālās stipendijas;

6.7. studiju, atpūtas un sadzīves apstākļi, palīdzība un konsultācijas studējošiem, studēšanas motivācija, iespējas apgūt zināšanas un prasmes ārpus studiju programmas.

7. Augstskolas vai koledžas darbība zinātnes un pētniecības vai mākslinieciskās jaunrades jomā un tās atbilstība augstskolas vai koledžas studiju virzienu un tiem atbilstošo studiju programmu īstenošanai un ar tiem saistītajai pētniecībai:

7.1. zinātniskās vai mākslinieciskās jaunrades darbības stratēģija un organizācija;

7.2. zinātniskie vai mākslinieciskās jaunrades rezultāti un sasniegumi;

7.3. pētniecības vai mākslinieciskās jaunrades un mācību darba sasaiste;

7.4. sadarbība ar Latvijas un starptautiskajiem partneriem zinātnē un pētniecībā vai mākslinieciskajā jaunradē.

8. Augstskolas vai koledžas darbība, lai nodrošinātu studiju un pētniecības atbilstību darba tirgus prasībām:

8.1. augstskolas vai koledžas absolventu perspektīvas darba tirgū un to prognoze nākamajiem sešiem gadiem;

8.2. sadarbība ar absolventu darba devējiem;

8.3. karjeras atbalsta sistēma augstskolā vai koledžā.

9. Starptautiskās sadarbības un internacionalizācijas atbilstība augstskolas vai koledžas mērķu sasniegšanai, studiju virzienu un tiem atbilstošo studiju programmu īstenošanai un ar tiem saistītajai pētniecībai:

9.1. augstskolas vai koledžas starptautiskās sadarbības un internacionalizācijas politika, tās īstenošana un ietekme uz studiju un pētniecības procesu;

9.2. studiju programmas vai institūcijas starptautiskie sertifikāti, akreditācijas u. tml.;

9.3. studējošo un akadēmiskā personāla starptautiskās apmaiņas kvantitatīvie rādītāji;

9.4. ārvalstīs apgūtas augstākās izglītības daļas, ārvalstīs iegūto kredītpunktu un izglītību apliecinošo dokumentu izvērtēšanas un atzišanas kritēriji un procedūras, kā arī to atbilstība Eiropas Padomes 1997. gada 11. aprīlī pieņemtajai Konvencijai par to kvalifikāciju atzišanu Eiropas reģionā, kuras attiecas uz augstāko izglītību.

10. pielikums. Studiju virziena vērtēšanas kritēriji 2012., 2016. un 2017.gadā

Tabulā treknrakstā iezīmētas atšķirības starp studiju programmu vērtēšanas kritērijiem pa gadiem.

MK noteikumi „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi” (spēkā no 19.10.2012. līdz 30.07.2015.), 6. pielikums	MK noteikumi „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi” (spēkā no 30.07.2015.), 9. pielikums	MK noteikumi „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi” (spēkā no 25.07.2017.), 9. pielikums
<p>1. Studiju virzienam atbilstošu studiju programmu mērķi un uzdevumi, to skaidrība, sasniedzamība un pārbaudāmība.</p> <p>2. Studiju virziena vadība:</p> <p>2.1. demokrātijas principu ievērošana studiju virziena un studiju programmu vadīšanā, skaidri noteiktas administratīvā personāla, akadēmiskā personāla un studējošo savstarpējās attiecības;</p> <p>6. Studiju virziena resursi un nodrošinājums:</p> <p>6.1. finanšu resursi studiju virzienam atbilstošu studiju programmu īstenošanas un studējošo pašpārvaldes darbības nodrošināšanai, kā arī akadēmiskā personāla pētnieciskās (radošās) darbības nodrošināšanai. Finanšu resursu izmantošanas kontrole;</p> <p>6.2. studiju virzienā iesaistītā augstskolas vai koledžas akadēmiskā personāla kvalifikācija un profesionalitāte, to atbilstība studiju virzienam atbilstošu studiju programmu īstenošanai;</p> <p>6.3. studiju virziena metodiskais, informatīvais (tai skaitā bibliotēkas resursu) un materiāltehniskais nodrošinājums, tā atbilstība attiecīgās profesijas reglamentējošo normatīvo aktu prasībām.</p> <p>2.2. sadarbība ar citām augstskolām vai koledžām, zinātniskajām institūcijām, starptautiskajām organizācijām, akadēmiskā personāla un studējošo apmaiņa ar citām augstskolām vai koledžām ārzemēs un Latvijā.</p> <p>5. Augstskolas vai koledžas akadēmiskā personāla un studējošo zinātniskās pētniecības (radošais) darbs:</p> <p>5.1. akadēmiskā personāla iesaistīšanās zinātniskās pētniecības (radošajā) darbā, zinātniskās pētniecības darbu tematikas aktualitāte un saistība ar studiju virziena un tam atbilstošu studiju programmu saturu, pētniecības darbu publicēšana starptautiski pieejamos un recenzējamos izdevumos (piemēram, izstādēs, skatēs, uzvedumos) vai praktiskā izmantošana, iekļaušanās inovatīvā darbībā. Doktora studiju programmu (ja tiek īstenotas) sasaiste ar atbilstošiem grantiem un (vai) projektiem;</p> <p>5.2. studējošo iesaistīšanās zinātniskās pētniecības (radošajā) darbā, zinātniskās pētniecības darbu tematikas saistība ar studiju mērķiem un sagaidāmajiem studiju rezultātiem, studējošo iesaistīšanās nacionālos un starptautiskos pētnieciskos un radošos (mākslinieciskos) projektos.</p> <p>7. Kvalitātes nodrošinājums un garantijas:</p> <p>7.1. ikgadēja studiju virziena un tam</p>	<p>1. Studiju virziena kā vienota veseluma un tam atbilstošu studiju programmu aktualitāte, mērķi un uzdevumi, to skaidrība, sasniedzamība, saskaņotība ar augstskolas vai koledžas kopējo stratēģisko attīstību.</p> <p>2. Studiju virziena vadība:</p> <p>2.1. studiju virziena pārvaldības struktūras efektivitāte;</p> <p>2.2. demokrātijas principu ievērošana studiju virziena un studiju programmu vadīšanā, skaidri noteikti administratīvā personāla, akadēmiskā personāla un studējošo pienākumi un atbildība.</p> <p>3. Studiju virziena resursi un nodrošinājums:</p> <p>3.1. finanšu resursi studiju virzienam atbilstošu studiju programmu īstenošanas un studējošo pašpārvaldes darbības nodrošināšanai, kā arī akadēmiskā personāla pētniecības (radošās) darbības nodrošināšanai. Finanšu resursu izmantošanas kontrole un ilgtspēja;</p> <p>3.2. studiju virzienā iesaistītā augstskolas vai koledžas akadēmiskā personāla kvalifikācija un profesionalitāte, tā atbilstība studiju virzienam atbilstošu studiju programmu īstenošanai;</p> <p>3.3. studiju virziena metodiskais, informatīvais (tai skaitā bibliotēkas resursu) un materiāltehniskais nodrošinājums, tā atbilstība apgūstamo profesiju reglamentējošo normatīvo aktu prasībām.</p> <p>4. Zinātniskās pētniecības organizācija studiju virziena ietvaros un augstskolas vai koledžas akadēmiskā personāla un studējošo zinātniskās pētniecības (radošais) darbs:</p> <p>4.1. zinātniskā (radošā) darba organizācija un institucionālā struktūra, pētniecībai atvēlētie resursi;</p> <p>4.2. akadēmiskā personāla iesaistīšanās zinātniskās pētniecības (radošajā) darbā, zinātniskās pētniecības darbu tematikas aktualitāte un saistība ar studiju virziena un tam atbilstošu studiju programmu saturu, pētniecības darbu publicēšana starptautiski recenzējamos izdevumos, starptautiskā publicitāte, piemēram, izstādēs, skatēs, uzvedumos un/vai praktiskā izmantošana, iekļaušanās inovatīvā darbībā. Doktora studiju programmu (ja tiek īstenotas) sasaiste ar atbilstošiem grantiem un (vai) projektiem;</p> <p>4.3. studējošo iesaistīšanās zinātniskās pētniecības (radošajā) darbā, zinātniskās pētniecības darbu tematikas saistība ar studiju mērķiem un sagaidāmajiem studiju rezultātiem,</p>	<p>1. Studiju virziena kā vienota veseluma un tam atbilstošu studiju programmu aktualitāte, mērķi un uzdevumi, to skaidrība, sasniedzamība, saskaņotība ar augstskolas vai koledžas kopējo stratēģisko attīstību.</p> <p>2. Studiju virziena vadība.</p> <p>3. Studiju virziena resursi un nodrošinājums.</p> <p>4. Zinātniskās pētniecības un, vērtējot studiju virzienu „Mākslas”, arī mākslinieciskās jaunrades organizācija studiju virziena ietvaros un augstskolas vai koledžas akadēmiskā personāla un studējošo zinātniskās pētniecības un, vērtējot studiju virzienu „Mākslas”, arī mākslinieciskās jaunrades darbs.</p> <p>5. Sadarbības un internacionalizācijas atbilstība studiju virziena attīstības mērķu sasniegšanai, studiju virzienam atbilstošu studiju programmu īstenošanai un ar to saistītajai pētniecībai un, vērtējot studiju virzienu „Mākslas”, arī mākslinieciskajai jaunradei.</p> <p>6. Iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas efektivitāte studiju virziena attīstības mērķu sasniegšanai, izvērtējot iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas aspektus.</p> <p>7. Studējošo pašpārvaldes darbība.</p> <p>8. Studiju programmas nosaukuma, iegūstamā grāda, profesionālās kvalifikācijas vai grāda un profesionālās kvalifikācijas, mērķu un uzdevumu, uzņemšanas nosacījumu savstarpējā atbilstība.</p> <p>9. Studiju saturs.</p> <p>10. Studiju programmas resursi un nodrošinājums.</p> <p>11. Studiju programmas absolventu nodarbinātības perspektīvas.</p> <p>12. Iepriekšējā studiju virziena akreditācijā (ja tāda ir bijusi) vai studiju programmas licencēšanas ietvaros konkrētajai studiju programmai saņemto ieteikumu ieviešana (ja tādi ir bijuši).</p>

<p>atbilstošu studiju programmu pozitīvo un negatīvo iezīmju, izmaiņu, attīstības iespēju un plānu apspriešana, iekšējās pašnovērtēšanas un kvalitātes pilnveidošanas sistēmas nepārtraukta darbība;</p> <p>7.2. iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas atbilstība prasībām, kas noteiktas Standartos un vadlīnijās kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā, ko izstrādājusi Eiropas asociācija kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā;</p> <p>7.3. studiju turpināšanas iespējas un finansiālās garantijas gadījumā, ja likvidē vai reorganizē kādu no studiju virzienam atbilstošajām studiju programmām vai notiek citas izmaiņas.</p> <p>4. Studijas un zināšanu novērtēšana:</p> <p>4.1. modernas studiju programmas īstenošanas metodes, studijās sagaidāmo rezultātu skaidrs izklāsts, problēmu risināšana, datoru, multimediju un interneta izmantošana;</p> <p>4.2. palīdzība studējošajiem, akadēmiskā personāla konsultācijas, akadēmiskā vadība un studēšanas motivācijas paaugstināšana;</p> <p>4.3. zināšanu, prasmju un kompetences novērtēšanas metožu objektivitāte un izmantošana studiju procesa pilnveidošanai;</p> <p>4.4. zināšanu, prasmju un kompetences novērtēšanas metožu un kritēriju atbilstība profesiju reglamentējošo normatīvo aktu prasībām.</p> <p>3. Studiju saturs un organizācija:</p> <p>3.1. studiju satura atbilstība studiju programmas mērķiem un uzdevumiem. Studiju satura atbilstība iegūstamajam grādam, grādam un profesionālajai kvalifikācijai vai profesionālajai kvalifikācijai, kvalifikāciju ietvarstruktūras un profesiju reglamentējošo normatīvo aktu prasībām;</p> <p>3.2. studiju virzienam atbilstošu studiju programmu un to atsevišķo daļu saskaņotība ar Latvijas un Eiropas kopējās izglītības telpas veidošanas prasībām, tai skaitā ikvienas studiju virzienam atbilstošās studiju programmas salīdzinājums ar vienu tāda paša līmeņa un tādām pašām studiju virzienam atbilstošu Latvijas (ja līdzīga studiju programma Latvijā tiek īstenota) un vismaz divām Eiropas Savienības valsts atzītu augstskolu vai koledžu studiju programmām.</p> <p>8. Iepriekšējā studiju virziena akreditācija (ja tāda ir bijusi) saņemto ieteikumu ieviešana.</p>	<p>studējošo iesaistīšanās nacionālajos un starptautiskajos pētniecības un radošajos (mākslinieciskajos) projektos.</p> <p>5. Sadarbības un internacionalizācijas atbilstība studiju virziena attīstības mērķu sasniegšanai, studiju virzienam atbilstošu studiju programmu īstenošanai un ar to saistītajai pētniecībai:</p> <p>5.1. sadarbība ar citām augstskolām vai koledžām, zinātniskajām institūcijām, starptautiskajām organizācijām;</p> <p>5.2. augstskolas vai koledžas sadarbības un internacionalizācijas politika, tās īstenošana un ietekme uz studiju un pētniecības procesu studiju virzienā;</p> <p>5.3. studiju programmas vai institūcijas starptautiskie sertifikāti, akreditācijas u. tml.;</p> <p>5.4. studējošo un akadēmiskā personāla starptautiskās apmaiņas kvantitatīvie rādītāji;</p> <p>5.5. ārvalstīs apgūtas augstākās izglītības daļas, ārvalstīs iegūto kredītpunktu un izglītību apliecinājošu dokumentu izvērtēšanas un atzīšanas kritēriji un procedūras, kā arī to atbilstība Eiropas Padomes 1997. gada 11. aprīlī pieņemtajai Konvencijai par to kvalifikāciju atzīšanu Eiropas reģionā, kuras attiecas uz augstāko izglītību.</p> <p>6. Iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas efektivitāte studiju virziena attīstības mērķu sasniegšanai, izvērtējot šādus iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas aspektus:</p> <p>6.1. kvalitātes nodrošināšanas politika, tās izstrāde un publicitāte, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolām vai koledžām jāizveido politika kvalitātes nodrošināšanai, kas ir pieejama sabiedrībai un veido daļu no iestādes stratēģiskās vadības. Iekšējām ieinteresētajām pusēm šī politika jāizstrādā un jāievieš, izmantojot piemērotas struktūras un procesus un iesaistot ārējās ieinteresētās puses.”;</p> <p>6.2. studiju programmu izstrāde un apstiprināšana, nepārtraukta studiju programmu kvalitātes uzraudzība, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolai vai koledžai jāizveido mehānismi studiju programmu izstrādei un apstiprināšanai. Studiju programmas jāizstrādā tā, lai tās atbilstu uzstādītajiem mērķiem, tajā skaitā arī plānotajiem mācīšanas rezultātiem. Studiju programmā iegūtajai kvalifikācijai jābūt skaidri noteiktai un izskaidrotai, un tai jāattiecas uz pareizo nacionālās augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeni un tātad arī uz Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūru.”;</p> <p>6.3. uz studējošo interesēm centrēta studiju procesa nodrošināšana, studējošo sekmju vērtēšana, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolai vai koledžai jānodrošina, ka studiju programmas tiek īstenotas, iedrošinot studentus aktīvi piedalīties mācību procesa veidošanā, un studentu vērtējums atspoguļo šo pieeju.”;</p>	
--	---	--

	<p>6.4. studējošo uzņemšanas, studēšanas un studiju pabeigšanas noteikumi, procesi, to publicitāte un ievērošana, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolai vai koledžai konsekventi jāpiemēro iepriekš noteikti un publicēti noteikumi, kas attiecas uz visiem studentu „dzīves cikla” posmiem – studentu uzņemšanu, attīstību, atzīšanu un grāda piešķiršanu.”;</p> <p>6.5. akadēmiskā personāla pieņemšana darbā un profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanas mehānismi, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolai vai koledžai jāpārlicinās par savu pasniedzēju kompetenci. Personāla pieņemšanā un profesionālajā attīstībā jāizmanto godīgi un caurskatāmi mehānismi.”;</p> <p>6.6. studiju informācijas pārvaldība: datu iegūšana un izmantošana lēmumu pieņemšanā, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolai vai koledžai jānodrošina, ka tā vāc, analizē un izmanto informāciju, kas nepieciešama studiju programmu un citu darbību efektīvai pārvaldībai.”;</p> <p>6.7. publiskā informācija: publicētā informācija par augstskolas vai koledžas aktivitātēm, informācijas saturs, tās izplatīšanas veidi un atgriezeniskā saite ar sabiedrību, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskola vai koledža publicē informāciju par savām aktivitātēm (arī programmām). Informācijai jābūt skaidrai, precīzai, objektīvai, aktuālai un viegli pieejamai.”;</p> <p>6.8. periodiska ārējās kvalitātes nodrošināšana, novērtējot, vai un cik lielā mērā tā atbilst šādai prasībai: „Augstskolai vai koledžai periodiski jāveic ārējā kvalitātes nodrošināšana.”</p> <p>7. Iepriekšējā studiju virziena akreditācijā (ja tāda ir bijusi) saņemto ieteikumu ieviešana.</p> <p>8. Studiju programmas nosaukuma, iegūstamā grāda, profesionālās kvalifikācijas vai grāda un profesionālās kvalifikācijas, mērķu un uzdevumu, uzņemšanas nosacījumu savstarpējā atbilstība.</p> <p>9. Studiju saturs:</p> <p>9.1. studiju satura atbilstība studiju programmas mērķiem un uzdevumiem. Studiju satura atbilstība iegūstamajam grādam, grādam un profesionālajai kvalifikācijai vai profesionālajai kvalifikācijai, kvalifikāciju ietvarstruktūras un profesiju reglamentējošo normatīvo aktu prasībām;</p> <p>9.2. studiju virzienam atbilstošo studiju programmu plānojuma atbilstība studiju programmas mērķiem un uzdevumiem;</p> <p>9.3. studiju virzienam atbilstošo studiju programmu un to daļu saskaņotība ar Latvijas un Eiropas kopējās izglītības telpas veidošanas prasībām, tai skaitā ikvienas studiju virzienam atbilstošās studiju programmas salīdzinājums ar vienu tāda paša līmeņa un tādām pašām studiju virzienam atbilstošu Latvijas (ja līdzīga studiju programma Latvijā</p>	
--	--	--

	<p>tiek īstenota) un vismaz divām Eiropas Savienības valsts atzītu augstskolu vai koledžu studiju programmām.</p> <p>10. Studiju programmas resursi un nodrošinājums:</p> <p>10.1. finanšu resursi studiju programmas īstenošanas un studējošo pašpārvaldes darbības nodrošināšanai, kā arī akadēmiskā personāla pētniecības (radošās) darbības nodrošināšanai. Finanšu resursu izmantošanas kontrole un ilgtspēja;</p> <p>10.2. studiju programmā iesaistītā augstskolas vai koledžas akadēmiskā personāla kvalifikācija un profesionalitāte, tā atbilstība studiju programmas īstenošanai;</p> <p>10.3. studiju programmas metodiskais, informatīvais (tai skaitā bibliotēkas resursu) un materiāltehniskais nodrošinājums, tā atbilstība apgūstamo profesiju reglamentējošo normatīvo aktu prasībām.</p> <p>11. Studiju programmas absolventu nodarbinātības perspektīvas.</p> <p>12. Iepriekšējā studiju virziena akreditācijā (ja tāda ir bijusi) vai studiju programmas licencēšanas ietvaros konkrētajai studiju programmai saņemto ieteikumu ieviešana (ja tādi ir bijuši).</p>	
--	---	--

11. pielikums. EKI un LKI līmeņu aprakstu salīdzinājums

	EKI līmeņu apraksti (2017) ¹²⁷	LKI līmeņu apraksti (MK noteikumi, 2017) ¹²⁸	LKI līmeņu apraksti (Izglītības likums, 2015) ¹²⁹	LKI/EKI līme- nis
Z	Vispārīgas pamatzināšanas	Spēj parādīt elementāras zināšanas , kuras izpaužas atpazīstot vai atceroties	Spēja uzrādīt elementāras zināšanas un izmantot tās elementāru praktisku uzdevumu veikšanai	1.
P	Pamatprasmes, kas vajadzīgas, lai veiktu vienkāršus uzdevumus	Spēj izmantot elementāras praktiskas un kognitīvas iemaņas , kuras var izpildīt tiešā uzraudzībā , izmantojot vienkāršus instrumentus Spēj veikt vienkāršus uzdevumus , kas saturiski atkārtojas un ir paredzami	Spēja uzrādīt elementāras zināšanas un izmantot tās elementāru praktisku uzdevumu veikšanai speciālista uzraudzībā	
A/K	Strādāt vai mācīties tiešā uzraudzībā kontekstā	Spēj veikt vienkāršus uzdevumus strukturētā vidē , darboties ierobežotā kontekstā . Pēc parauga spēj izpildīt elementārus uzdevumus , apgūt pašapkalpošanās iemaņu pamatus		
Z	Darba vai mācību jomas pamatfaktu zināšanas	Spēj parādīt darba vai konkrētas mācību priekšmetu programmās noteiktās pamatzināšanas apgūstamajā profesionālās darbības vai mācību jomā	Spēja uzrādīt pamatzināšanas un izmantot tās vienkāršu praktisku uzdevumu veikšanai konkrētā jomā daļēji patstāvīgi speciālista uzraudzībā	2.
P	Kognitīvās un praktiskās pamatprasmes , kas nepieciešamas, lai lietotu atbilstošu informāciju uzdevumu veikšanai un ikdienas problēmu risināšanai , izmantojot vienkāršus noteikumus un rīkus	Spēj izmantot pamata kognitīvās un praktiskās prasmes , kas nepieciešamas, lai, izmantojot attiecīgu informāciju , veiktu uzdevumus un, izmantojot pamata noteikumus un līdzekļus , risinātu ikdienas problēmas . Spēj izprast savas darbības sekas attiecībā uz sevi un citiem		
A/K	Strādāt vai mācīties uzraudzībā ar zināmu autonomiju	Spēj veikt uzdevumus speciālista pārraudzībā , dotos uzdevumus pildot individuāli vai darba grupā, vai daļēji patstāvīgi Spēj piedalīties atsevišķu mācību vai darba uzdevumu mērķu izvirzīšanā un darbības procesa plānošanā		
Z	Zināšanas par faktiem, principiem, procesiem un vispārīgajiem jēdzieniem darba vai mācību jomā	Spēj parādīt faktu, principu, procesu un vispārējo jēdzienu zināšanas un izmanto tās mācību un profesionālās darbības jomā Spēj izprast dažādu veidu informāciju par materiāliem, aprīkojumu, tehnoloģijām atbilstošā mācību jomā vai noteiktā profesijā	Spēja uzrādīt vispārējas zināšanas un izmantot tās dažādu uzdevumu veikšanai nemainīgā un stabilā vidē, uzņemoties atbildību par darba rezultātu	3.
P	Noteikts kognitīvu un praktisku prasmju apjoms , kas nepieciešams, lai veiktu uzdevumus un rastu risinājumu problēmām, izvēloties un izmantojot pamata metodes, rīkus, materiālus un informāciju	Spēj izmantot dažādas kognitīvās un praktiskās prasmes , kas nepieciešamas, lai veiktu uzdevumus un risinātu problēmas, izvēloties piemērotas darba pamatmetodes, līdzekļus, materiālus, informāciju un tehnoloģijas		
A/K	Uzņemties atbildību par darba vai mācību uzdevumu veikšanu Problēmu risināšanas laikā pielāgot savu rīcību apstākļiem	Spēj apzināties un uzņemties atbildību par darba vai mācību uzdevumu veikšanu Risinot uzdevumus, spēj pielāgot savu rīcību apstākļiem un atbildēt par darba rezultātu		

¹²⁷ Eiropas Padomes ieteikums par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru mūžizglībai un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 23. aprīļa ieteikumu par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglībai (22.05.2017), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)&from=LV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017H0615(01)&from=LV)

¹²⁸ MK noteikumi Nr. 322 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” (spēkā no 13.06.2017), 1.pielikuma 2.tabula, <https://likumi.lv/doc.php?id=291524>

¹²⁹ Grozījumi Izglītības likumā, 8.1.pants (1998. g. grozījumi spēkā no 16.07.2015.), <https://likumi.lv/ta/id/275053-grozijumi-izglitiba-likuma>

Z	<p>Faktu un teorētiskas zināšanas plašā darba vai mācību jomas izpratnē</p>	<p>Spēj parādīt vispusīgas faktu, teoriju un likumsakarību zināšanas, kas ir nepieciešamas personiskai izaugsmei un attīstībai, pilsoniskai līdzdalībai, sociālajai integrācijai un izglītības turpināšanai</p> <p>Spēj detalizēti izprast un parādīt daudzveidīgu specifisku faktu, principu, procesu un jēdzienu zināšanas noteiktā mācību vai profesionālās darbības jomā standarta un nestandarta situācijās</p> <p>Pārzina tehnoloģijas un metodes mācību uzdevumu vai darba uzdevumu veikšanai profesijā</p>	<p>Spēja uzrādīt vispusīgas zināšanas un patstāvīgi plānot un organizēt darbu attiecīgajā jomā, uzņemties atbildību, strādājot individuāli, komandā vai vadot citu cilvēku darbu</p>	4.
P	<p>Noteikts kognitīvu un praktisku prasmju apjoms, kas nepieciešams, lai rastu risinājumus konkrētām darba vai mācību jomas problēmām</p>	<p>Spēj plānot un organizēt darbu, izmantot dažādas metodes, tehnoloģijas (tai skaitā informācijas un komunikācijas tehnoloģijas), ierīces, instrumentus un materiālus uzdevumu veikšanai</p> <p>Spēj atrast, izvērtēt un radoši izmantot informāciju mācību vai profesionālo darba uzdevumu izpildei un problēmu risinājumiem</p> <p>Spēj sazināties vismaz divās valodās rakstiski un mutiski gan pazīstamā, gan nepazīstamā kontekstā</p> <p>Spēj patstāvīgi strādāt profesijā, mācīties un pilnveidoties</p> <p>Spēj sadarboties</p>		
A/K	<p>Patstāvīgi organizēt darbu atbilstīgi darba vai mācību pamatnostādņem, kas parasti ir paredzamas, bet var arī mainīties</p> <p>Uzraudzīt citu cilvēku ikdienas darbu, uzņemties zināmu atbildību par darba vai mācību izvērtēšanu un uzlabošanu</p>	<p>Ir motivēts turpmākās karjeras veidošanai, izglītības turpināšanai, mūžizglītībai uz zināšanām orientētā demokrātiskā, daudzvalodu un daudz kultūru sabiedrībā Eiropā un pasaulē</p> <p>Spēj plānot un veikt mācību vai darba uzdevumus profesijā individuāli, komandā vai vadot komandas darbu</p> <p>Spēj uzņemties atbildību par mācību vai profesionālās darbības rezultātu kvalitāti un kvantitāti</p>		
Z	<p>Visaptverošas, specializētas faktu un teorētiskas zināšanas darba vai mācību jomā un šo zināšanu robežu apzināšanās</p>	<p>Spēj parādīt vispusīgas un specializētas attiecīgajai profesionālajai jomai atbilstošas faktu, teoriju, likumsakarību un tehnoloģiju zināšanas un izpratni</p>	<p>Spēja uzrādīt vispusīgas un specializētas attiecīgajai jomai atbilstošas zināšanas</p> <p>Spēja izmantot analītisku pieeju praktisku problēmu risināšanai attiecīgajā</p>	5.
P	<p>Visaptverošs tādu kognitīvu un praktisku prasmju kopums, kas nepieciešams, lai rastu radošus risinājumus abstraktām problēmām</p>	<p>Spēj, balstoties uz analītisku pieeju, veikt praktiskus uzdevumus attiecīgajā profesijā, parādīt prasmes, kas profesionālajām problēmām ļauj rast radošus risinājumus, pārrunāt un argumentēti apspriest praktiskus jautājumus un risinājumus attiecīgajā profesijā ar kolēģiem, klientiem un vadību, ar attiecīgu patstāvības pakāpi mācīties tālāk, pilnveidojot savas kompetences.</p> <p>Spēj izvērtēt un pilnveidot savu un citu cilvēku darbību, strādāt sadarbībā ar citiem, plānot un organizēt darbu, lai veiktu konkrētus uzdevumus savā profesijā, veikt vai pārraudzīt tādas darba aktivitātes, kurās iespējamas neprognozējamās izmaiņas</p>	<p>Spēja izprast savas darbības jomu plašākā sociālajā kontekstā, pedalīties attiecīgās nozares attīstīšanā, izvērtēt savu un citu cilvēku darbību</p>	
A/K	<p>Veikt vadību un uzraudzību saistībā ar tādām darba vai/ un mācību aktivitātēm, kur iespējamas neprognozējamās pārmaiņas</p> <p>Pārskatīt un pilnveidot savu un citu personu sniegumu</p>	<p>Spēj formulēt, aprakstīt un analizēt praktiskas problēmas savā profesijā, atlasīt nepieciešamo informāciju un izmantot to skaidri definētu problēmu risināšanai, pedalīties attiecīgās profesionālās jomas attīstībā, parādīt, ka izprot attiecīgās profesijas vietu plašākā sociālā kontekstā</p>		

Z	<p>Padziļinātas zināšanas darba vai mācību jomā, ieskaitot teoriju un principu kritisku izpratni</p>	<p>Spēj parādīt attiecīgajai zinātnes nozarei vai profesijai raksturīgās pamata un specializētas zināšanas un šo zināšanu kritisku izpratni, turklāt daļa zināšanu atbilst attiecīgās zinātnes nozares vai profesijas augstāko sasniegumu līmenim</p> <p>Spēj parādīt attiecīgās zinātnes nozares vai profesionālās jomas svarīgāko jēdzienu un likumsakarību izpratni</p>	<p>Spēja uzrādīt pamata un specializētas zināšanas nozarē un izmantot tās profesionālas, mākslinieciskas, inovatīvas vai pētnieciskas darbības veikšanai</p> <p>Spēja izmantot zinātnisku pieeju problēmu risināšanai, uzņemties atbildību un iniciatīvu</p> <p>Spēja pieņemt lēmumus un rast radošus risinājumus mainīgos apstākļos</p>	6.	
P	<p>Augsta līmeņa prasmes, kuras liecina par meistarību un inovāciju, kas nepieciešamas, lai risinātu sarežģītas un neprognozējamas problēmas konkrētā darba vai mācību jomā</p>	<p>Spēj, izmantojot apgūtos teorētiskus pamatus un prasmes, veikt profesionālu, māksliniecisku, inovatīvu vai pētniecisku darbību, formulēt un analītiski aprakstīt informāciju, problēmas un risinājumus savā zinātnes nozarē vai profesijā, tos izskaidrot un argumentēti diskutēt par tiem gan ar speciālistiem, gan ar nespeciālistiem</p> <p>Spēj patstāvīgi strukturēt savu mācīšanos, virzīt savu un padoto tālāku mācīšanos un profesionālo pilnveidi, parādīt zinātnisku pieeju problēmu risināšanā, uzņemties atbildību un iniciatīvu, veicot darbu individuāli, komandā vai vadot citu cilvēku darbu, pieņemot lēmumus un rast radošus risinājumus mainīgos vai neskaidros apstākļos</p>			
A/K	<p>Vadīt sarežģītas tehniskas un/ vai profesionālas darbības vai projektus, uzņemties atbildību par lēmumu pieņemšanu neprognozējamos darba vai mācību apstākļos</p> <p>Uzņemties atbildību par personu vai grupu profesionālās attīstības vadību</p>	<p>Spēj patstāvīgi iegūt, atlasīt un analizēt informāciju un to izmantot, pieņemt lēmumus un risināt problēmas attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesijā, parādīt, ka izprot profesionālo ētiku, izvērtēt savas profesionālās darbības ietekmi uz vidi un sabiedrību un piedalīties attiecīgās profesionālās jomas attīstībā</p>			

Z	<p>Ļoti specifiskas zināšanas, kuras daļēji ir darba vai mācību jomas zināšanu avangardā un kuras veido pamatu oriģinālai domāšanai un/vai pētniecībai</p> <p>Kritiska izpratne par jautājumiem saistībā ar zināšanu problēmām konkrētā jomā un dažādu jomu saskarē</p>	<p>Spēj parādīt padziļinātas vai paplašinātas zināšanas un izpratni, no kurām daļa atbilst attiecīgās zinātnes nozares vai profesionālās jomas jaunākajiem atklājumiem un kuras nodrošina pamatu radošai domāšanai vai pētniecībai, tajā skaitā darbojoties dažādu jomu saskarē</p>	<p>Spēja uzrādīt padziļinātas un plašas zināšanas attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesionālajā jomā</p> <p>Spēja patstāvīgi izmantot teoriju, metodes un problēmu risināšanas prasmes pētnieciskās, mākslinieciskās vai augsti kvalificētas profesionālās darbības veikšanai mainīgos apstākļos</p>	7.
P	<p>Specifiskas problēmu risināšanas prasmes, kas nepieciešamas pētījumiem un/vai inovācijai, lai radītu jaunas zināšanas un procedūras un integrētu zināšanas no dažādām jomām</p>	<p>Spēj patstāvīgi izmantot teoriju, metodes un problēmu risināšanas prasmes, lai veiktu pētniecisku vai māksliniecisku darbību, vai augsti kvalificētas profesionālās funkcijas</p> <p>Spēj argumentēti izskaidrot un diskutēt par sarežģītiem vai sistēmiskiem attiecīgās zinātnes nozares vai profesionālās jomas aspektiem gan ar speciālistiem, gan ar nespeciālistiem</p> <p>Spēj patstāvīgi virzīt savu kompetenci pilnveidi un specializāciju, uzņemties atbildību par personāla grupu darba rezultātiem un to analīzi, veikt uzņēmējdarbību, inovācijas attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesijā, veikt darbu, pētniecību vai tālāku mācīšanos sarežģītos un neprognozējamos apstākļos un, ja nepieciešams, tos pārveidot, lietojot jaunas pieejas</p>	<p>Spēja patstāvīgi formulēt un kritiski analizēt sarežģītas zinātniskas un profesionālas problēmas, integrēt dažādu jomu zināšanas, dot ieguldījumu jaunu zināšanu radīšanā</p>	
A/K	<p>Vadīt un pārveidot sarežģītus un neprognozējamus darba vai mācību apstākļus, kas prasa jaunas stratēģiskas pieejas</p> <p>Uzņemties atbildību par ieguldījumu profesionālajās zināšanās un praksē un/vai par grupu stratēģiskā snieguma pārskatīšanu</p>	<p>Spēj patstāvīgi formulēt un kritiski analizēt sarežģītas zinātniskas un profesionālas problēmas, pamatot lēmumus, un, ja nepieciešams, veikt papildu analīzi</p> <p>Spēj integrēt dažādu jomu zināšanas, dot ieguldījumu jaunu zināšanu radīšanā, pētniecības vai profesionālās darbības metožu attīstībā, parādīt izpratni un ētisko atbildību par zinātnes rezultātu vai profesionālās darbības iespējamo ietekmi uz vidi un sabiedrību</p>		

Z	Zināšanu augšējā robeža darba vai mācību jomā un saskarē ar dažādām jomām	Spēj parādīt, ka pārzina un izprot aktuālākās zinātniskās teorijas un atziņas, pārvalda pētniecības metodoloģiju un mūsdienu pētniecības metodes attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesionālajā jomā un dažādu jomu saskarē	Spēja uzrādīt plašas pētnieciskas zināšanas un prasmes Spēja parādīt, ka pārzina un izprot aktuālākās zinātniskās teorijas un atziņas, pārvalda pētniecības metodoloģiju un mūsdienu pētniecības metodes attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesionālajā jomā un dažādu jomu saskarē	
P	Visvairāk attīstītās un specializētās prasmes un darba tehnikas, tostarp sintēze un izvērtēšana, kas nepieciešamas, lai risinātu kritiskas problēmas saistībā ar pētniecību un/vai inovāciju un lai paplašinātu esošās zināšanas vai profesionālo praksi un sniegtu jaunu izpratni par tām	Spēj patstāvīgi izvērtēt un izvēlēties zinātniskiem pētījumiem vai mākslinieciskai jaunradei atbilstošas metodes, ir veicis ieguldījumu zināšanu robežu paplašināšanā vai devis jaunu izpratni esošām zināšanām un to lietošanai praksē, īstenojot mākslinieciskās jaunrades darbu mākslinieciskās darbības jomās vai būtiska apjoma oriģinālu pētījumu, no kura daļa ir starptautiski citējama publikāciju līmenī Spēj gan mutiski, gan rakstiski komunicēt par savu zinātniskās darbības jomu (savu nozari) ar plašākām zinātniskajām aprindām un sabiedrību kopumā. Spēj īstenot starptautiskas nozīmes mākslinieciskās jaunrades projektus. Spēj patstāvīgi paaugstināt savu zinātnisko kvalifikāciju, īstenojot zinātniskus projektus, gūstot zinātnes nozares starptautiskiem kritērijiem atbilstošus sasniegumus, vadīt pētnieciskus vai attīstības uzdevumus uzņēmumos, iestādēs un organizācijās, kur nepieciešamas plašas pētnieciskas zināšanas un prasmes Spēj patstāvīgi paaugstināt mākslinieciski augstvērtīgu darbu veidošanas prasmes un attīstīt praktiskās iemaņas unikālu starptautiska līmeņa ideju un mākslinieciskās jaunrades darba īstenošanā	Spēja uzrādīt plašas pētnieciskas zināšanas un prasmes Spēja parādīt, ka pārzina un izprot aktuālākās zinātniskās teorijas un atziņas, pārvalda pētniecības metodoloģiju un mūsdienu pētniecības metodes attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesionālajā jomā un dažādu jomu saskarē Spēja patstāvīgi paaugstināt savu zinātnisko kvalifikāciju un īstenot apjomīgus zinātniskus projektus Spēja, veicot patstāvīgu, kritisku analīzi, sintēzi un izvērtēšanu, risināt nozīmīgus pētnieciskus vai inovāciju uzdevumus	8.
A/K	Demonstrēt vērā ņemamu autoritāti, inovāciju, autonomiju, zinātnisko un profesionālo patstāvību un pastāvīgu nodošanos jaunu ideju vai procesu attīstībai darba vai mācību jomas avangardā, ieskaitot pētniecībā	Spēj, veicot patstāvīgu, kritisku analīzi, sintēzi un izvērtēšanu, risināt nozīmīgus pētnieciskus vai inovāciju vai mākslinieciskās jaunrades uzdevumus mākslinieciskās darbības jomās, patstāvīgi izvērīt pētījuma ideju, plānot, strukturēt un vadīt liela apjoma zinātniskus vai mākslinieciskās jaunrades projektus, tajā skaitā starptautiskus		

*Z – zināšanas, P – prasmes, A/K – atbildība un autonomija/kompetences

12. pielikums. EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūras un LKI līmeņu aprakstu salīdzinājums

	EAIT līmeņu apraksti (2005) ¹³⁰	LKI līmeņu apraksti (2017) ¹³¹
1. cikla kvalifikācija (LKI 6. līmenis)	<p>Ir parādītas zināšanas un izpratne studiju jomā, kas balstīta uz vispārējo vidējo izglītību un ir tipiskas šajā līmenī, kas, balstoties uz padziļinātām mācību grāmatām, ietver atsevišķus aspektus, kuri saskanēs ar zināšanām studiju jomas avangardā</p> <p>Var izmantot zināšanas un izpratni tādā veidā, kas norāda uz profesionālu pieeju darbam vai profesijai, un ir kompetences, kuras parasti parādās, veidojot un risinot argumentus un risinot problēmas savā studiju jomā</p> <p>Ir spēja vākt un interpretēt atbilstošos datus (parasti attiecīgajā studiju jomā), lai veidotu spriedumus, kuri ietver attiecīgo sociālo, zinātnisko vai ētisko jautājumu atspoguļojumu</p> <p>Var komunicēt informāciju, idejas, problēmas un risinājumus gan speciālistu, gan nespeciālistu auditorijai</p> <p>Ir attīstītas tās mācīšanās prasmes, kuras ir nepieciešamas, lai ar augsta līmeņa autonomiju turpinātu tālākās studijas</p>	<p>Spēj parādīt attiecīgajai zinātnes nozarei vai profesijai raksturīgās pamata un specializētas zināšanas un šo zināšanu kritisku izpratni, turklāt daļa zināšanu atbilst attiecīgās zinātnes nozares vai profesijas augstāko sasniegumu līmenim</p> <p>Spēj parādīt attiecīgās zinātnes nozares vai profesionālās jomas svarīgāko jēdzienu un likumsakarību izpratni</p> <p>Spēj, izmantojot apgūtos teorētiskos pamatus un prasmes, veikt profesionālu, māksliniecisku, inovatīvu vai pētniecisku darbību, formulēt un analītiski aprakstīt informāciju, problēmas un risinājumus savā zinātnes nozarē vai profesijā, tos izskaidrot un argumentēti diskutēt par tiem gan ar speciālistiem, gan ar nespeciālistiem</p> <p>Spēj patstāvīgi strukturēt savu mācīšanos, virzīt savu un padoto tālāku mācīšanos un profesionālo pilnveidi, parādīt zinātnisku pieeju problēmu risināšanā, uzņemties atbildību un iniciatīvu, veicot darbu individuāli, komandā vai vadot citu cilvēku darbu, pieņemot lēmumus un rast radošus risinājumus mainīgos vai neskaidros apstākļos</p> <p>Spēj patstāvīgi iegūt, atlasīt un analizēt informāciju un to izmantot, pieņemot lēmumus un risināt problēmas attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesijā, parādīt, ka izprot profesionālo ētiku, izvērtēt savas profesionālās darbības ietekmi uz vidi un sabiedrību un piedalīties attiecīgās profesionālās jomas attīstībā</p>
2. cikla kvalifikācija (LKI 7. līmenis)	<p>Ir parādītas zināšanas un izpratne, kas balstīta un aptver un/vai pilnveido to, kas parasti ir saistīts ar pirmo ciklu, un kas nodrošina pamatu vai iespēju originalitātei, atbilstot un/vai izmantojot idejas, bieži pētniecības kontekstā</p> <p>Var izmantot zināšanas un izpratni, un problēmu risināšanas spējas jaunā vai nepazīstamā vidē plašā (vai daudzdisciplīnu) kontekstā saistībā ar attiecīgo studiju jomu</p> <p>Ir spēja integrēt zināšanas un rīkoties ar sarežģītību, un formulēt spriedumus, izmantojot nepilnīgu vai ierobežotu informāciju, bet kuri ietver sociālās un ētiskās atbildības atspoguļojumu saistībā ar zināšanu un spriedumu izmantošanu</p> <p>Var skaidri un saprotami komunicēt savus secinājumus, zināšanas un to pamatojumu speciālistu un nespeciālistu auditorijai</p> <p>Ir mācīšanās prasmes, kuras ļauj turpināt studijas tādā veidā, ka tās ir lielā mērā studenta virzītas vai autonomas</p>	<p>Spēj parādīt padziļinātas vai paplašinātas zināšanas un izpratni, no kurām daļa atbilst attiecīgās zinātnes nozares vai profesionālās jomas jaunākajiem atklājumiem un kuras nodrošina pamatu radošai domāšanai vai pētniecībai, tajā skaitā darbojoties dažādu jomu saskarē</p> <p>Spēj patstāvīgi izmantot teoriju, metodes un problēmu risināšanas prasmes, lai veiktu pētniecisku vai māksliniecisku darbību, vai augsti kvalificētas profesionālas funkcijas</p> <p>Spēj argumentēti izskaidrot un diskutēt par sarežģītiem vai sistēmiskiem attiecīgās zinātnes nozares vai profesionālās jomas aspektiem gan ar speciālistiem, gan ar nespeciālistiem</p> <p>Spēj patstāvīgi virzīt savu kompetenču pilnveidi un specializāciju, uzņemties atbildību par personāla grupu darba rezultātiem un to analīzi, veikt uzņēmējdarbību, inovācijas attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesijā, veikt darbu, pētniecību vai tālāku mācīšanos sarežģītos un neprognozējamos apstākļos un, ja nepieciešams, tos pārveidot, lietojot jaunas pieejas</p> <p>Spēj patstāvīgi formulēt un kritiski analizēt sarežģītas zinātniskas un profesionālas problēmas, pamatot lēmumus, un, ja nepieciešams, veikt papildu analīzi</p> <p>Spēj integrēt dažādu jomu zināšanas, dot ieguldījumu jaunu zināšanu radīšanā, pētniecības vai profesionālās darbības metožu attīstībā, parādīt izpratni un ētisko atbildību par zinātnes rezultātu vai profesionālās darbības iespējamo ietekmi uz vidi un sabiedrību</p>

¹³⁰ Kvalifikāciju ietvarstruktūra Eiropas augstākās izglītības telpā. Pieņemts Eiropas ministru, kas atbildīgi par augstāko izglītību, konferencē Bergenā, 2005. gada maijā.

¹³¹ MK noteikumi Nr. 322 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” (spēkā no 13.06.2017), 1.pielikuma 2.tabula, <https://likumi.lv/doc.php?id=291524>. Lai būtu vieglāk salīdzināt līmeņu aprakstus, zināšanu, prasmi un kompetenču ailes ir apvienotas.

	EAIT līmeņu apraksti (2005) ¹³⁰	LKI līmeņu apraksti (2017) ¹³¹
3. cikla kvalifikācija (LKI 8. līmenis)	<p>Ir parādīta sistemātiska studiju jomas izpratne un ar nozari saistītās pētniecības prasmju un metožu meistarība</p> <p>Ir parādīta spēja ar zinātnieka godīgumu izdomāt, izveidot, īstenot un ieviest ievērojamu pētniecības procesu</p> <p>Ir sniegts ieguldījums, veicot oriģinālu pētījumu, kas aptver zināšanu avangardu, attīstot ievērojama apjoma darbu, no kura daļa ir parādīta nacionālā vai starptautiskā citējamā publikācijā</p> <p>Spēj veikt jaunu un sarežģītu ideju kritisku analīzi, novērtēšanu un sintēzi</p> <p>Var komunicēt ar kolēģiem, plašāku zinātnieku auditoriju un ar sabiedrību kopumā par jomām savas kompetences ietvaros</p> <p>Var sagaidīt, ka spēj veicināt, akadēmiskā un profesionālā kontekstā, tehnoloģiju, sociālo vai kulturālo attīstību zināšanās balstītā sabiedrībā</p>	<p>Spēj parādīt, ka pārzina un izprot aktuālākās zinātniskās teorijas un atziņas, pārvalda pētniecības metodoloģiju un mūsdienu pētniecības metodes attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesionālajā jomā un dažādu jomu saskarē</p> <p>Spēj patstāvīgi izvērtēt un izvēlēties zinātniskiem pētījumiem vai mākslinieciskai jaunradei atbilstošas metodes, ir veicis ieguldījumu zināšanu robežu paplašināšanā vai devis jaunu izpratni esošām zināšanām un to pielietojumiem praksē, īstenojot mākslinieciskās jaunrades darbu mākslinieciskās darbības jomās vai būtiska apjoma oriģinālu pētījumu, no kura daļa ir starptautiski citējama publikāciju līmenī</p> <p>Spēj gan mutiski, gan rakstiski komunicēt par savu zinātniskās darbības jomu (savu nozari) ar plašākām zinātniskajām aprindām un sabiedrību kopumā</p> <p>Spēj īstenot starptautiskas nozīmes mākslinieciskās jaunrades projektus</p> <p>Spēj patstāvīgi paaugstināt savu zinātnisko kvalifikāciju, īstenojot zinātniskus projektus, gūstot zinātnes nozares starptautiskiem kritērijiem atbilstošus sasniegumus, vadīt pētnieciskus vai attīstības uzdevumus uzņēmumos, iestādēs un organizācijās, kur nepieciešamas plašas pētnieciskas zināšanas un prasmes</p> <p>Spēj patstāvīgi paaugstināt mākslinieciski augstvērtīgu darbu veidošanas prasmes un attīstīt praktiskās iemaņas unikālu starptautiska līmeņa ideju un mākslinieciskās jaunrades darba īstenošanā</p> <p>Spēj, veicot patstāvīgu, kritisku analīzi, sintēzi un izvērtēšanu, risināt nozīmīgus pētnieciskus vai inovāciju vai mākslinieciskās jaunrades uzdevumus mākslinieciskās darbības jomās, patstāvīgi izvērīt pētījuma ideju, plānot, strukturēt un vadīt liela apjoma zinātniskus vai mākslinieciskās jaunrades projektus, tajā skaitā starptautiskus</p>

Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra

Dzirnavu iela 16, Rīga, Latvija, LV - 1010

tel.: +371 67 251 157

www.aika.lv

09.11.2018

Rīgā

Nacionālais pielīdzināšanas ziņojums “Latvijas izglītības sistēmas pielīdzināšana Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai”

Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra (AIKA) tika izveidota 2015. gadā kā Akadēmiskā informācijas centra (AIC) Akreditācijas departaments. Saskaņā ar Augstskolu likumu tās kompetencē ietilpst augstskolu un koledžu akreditācijas, studiju virzienu akreditācijas, studiju programmu licencēšanas, kā arī citu procesu, kas saistīti ar augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanu, organizēšana.

AIKA atbalsta atjaunoto nacionālo pielīdzināšanas ziņojumu “Latvijas izglītības sistēmas pielīdzināšana Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai” un apstiprina, ka pielīdzināšanas ziņojums un tajā aprakstītā kritēriju izpilde ir saskaņā ar attiecīgajiem Latvijas kvalitātes nodrošināšanas pasākumiem, noteikumiem un praksi.

Aģentūras vadītājs

Prof. Andrejs Rauhvargers

Kulli Allas (*Kulli All*) atzinums

Latvijas pašvērtējuma ziņojuma pārskats ir ilga politiska procesa rezultāts un raksturo pašvērtēšanas procesa otro fāzi, uzsāktās reformas un to rezultātu Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras (LKI) kontekstā.

Ziņojumā skaidri aprakstīta Latvijas nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras izveide un ieviešana. Apraksts par pašvērtēšanas procesu kopš 2011.gada 10. lappusē sniedz skaidru pārskatu par atšķirībām attiecībā uz kvalifikāciju iekļaušanu ietvarstruktūrā.

Pirmajā un ceturtajā pielikumā skaidri ilustrētas kvalifikāciju aprakstu atšķirības, salīdzinot ar 2011.gada noteikumiem un to grozījumiem kopš pašvērtējuma pirmās fāzes.

Piektajā pielikumā lasītājs var saņemt skaidrojumu par pamatizglītības līmeņa maiņu no 3. uz 2. līmeni. Atklāti ir pateikts, ka viens no līmeņa maiņas iemesliem ir politisks – pielīdzinot pamatizglītību līdzīgi ar citām valstīm. Vēl papildus ir piedāvāts iemesls mainīt līmeni – Latvijas Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (PISA) pētījuma rezultāti, kas rada plašāku jautājumu – vai PISA (vai Pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas pētījuma (PIAAC)) rezultāti ir reāls pierādījums, lai atbalstītu vai noliegtu plānoto mācīšanās rezultātu sasniegšanu.

Ziņojumā ir pietiekami ņemti vērā visi kvalitātes kritēriji un no ārējā viedokļa visi kritēriji ir izpildīti. Skatoties uz pielīdzināšanas procesu – darbs tika paveikts augstā līmenī ar konsultācijām nacionālā līmenī un lielu politisko atbalstu.

Ziņojums sniedz ļoti labu ieskatu formālās izglītības sistēmā, bet joprojām ir vieta attīstībai neformālo kvalifikāciju jautājumā, piemēram, citu (nevalstisko) izglītības piedāvātāju kvalifikācijām.

Nobeigumā atkal jāapsveic kolēģi no Latvijas par pūlēm un paveikto darbu – rezultāts ir ļoti labs.

Kulli Alla, Igaunijas Izglītības un zinātnes ministrija

Juraja Vantuča (*Juraj Vantuch*) atzinums

Šajā pārskatā galvenā uzmanība pievērsta Atjaunotā Latvijas pašvērtējuma ziņojuma recenzijai, lai sniegtu starptautiska eksperta atzinumu par Latvijas valsts iestāžu veikto procesu skaidrību un ticamību attiecībā uz Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras (LKI) izveidi un ieviešanu. Tāpēc ziņojumā ir detalizēti raksturoti attiecīgie starptautiski atzītie kritēriji. Turklāt tas sniedz komentārus arī par filozofiju, kas ir pamatā Latvijas pieejai kvalifikācijas sistēmas funkcionalitātei un ar LKI saistītajām izmaiņām izglītības un kvalifikācijas sistēmās. Tāpēc ziņojums ir veidots šādi:

1. Komentāri par pašvērtējuma ziņojuma struktūru
2. Novērtējums par atbildi par EKI un kritērijiem Eiropas augstākās izglītības telpas (EAIT) kvalifikāciju ietvarstruktūrām

Pielikums. Komentāri par Latvijas izglītības un kvalifikācijas sistēmu maiņas filozofiju

1. Komentāri par pašvērtējuma ziņojuma struktūru

Pašvērtējuma ziņojums ir ļoti labi strukturēts. Pirmās daļas 1. nodaļa ārzemju lasītājam piedāvā ieskatu Latvijas izglītības sistēmā un progresā, kas saistīts ar LKI izveidi un ieviešanu. Ir vērts ievērot pārmaiņu dinamiku, kā arī pragmatismu, pareizi izprotot pakāpeniskas attīstības nozīmi fāzēs. Pirmās daļas 2. nodaļā tiek attēlota „pāreja uz

mācīšanās rezultātiem”, kas ir pamatā pēdējā laika profesionālās izglītības pārveidošanas procesiem visā pasaulē un ir faktiski neizbēgama saderībai ES. Pirmās daļas 3. nodaļā aplūkoti kvalitātes nodrošināšanas procesi, kas ir būtiski, lai veidotu uzticību kvalifikāciju nodrošināšanai. Pretstatā šīm divām, pirmās daļas 4. nodaļa ir būtiska nākotnei, jo neformālā un ikdienas mācīšanās kļūs arvien svarīgāka ievērojamo darba tirgus izmaiņu dēļ, vājinot tradicionālo apmācību, kas balstīta uz profesijām, un pieprasot elastīgumu zināšanu un prasmju apguvē.

Ziņojuma pirmā daļa ir ļoti svarīga, lai izprastu Latvijas kontekstu, Latvijas reformu centienus pēdējā desmitgadē un Latvijas pieejas specifiku, ieviešot LKI (skatīt arī pielikumu par šo interesanto tēmu). Otrajā daļā galvenā uzmanība pievērsta pielīdzināšanai, un tā tiks sīkāk aprakstīta citur.

Pielikumos sniegta detalizēta informācija, kas pienācīgi papildina pašvērtējuma ziņojuma pamattekstu, tomēr trūkst viena pielikuma (atšķirībā no iepriekšējā pašvērtējuma ziņojuma): pielikums, kas piedāvā terminu definīcijas, būtu ļoti noderīgs, un šāda veida vārdnīcas ir gan noderīgas, gan bieži tiek izmantotas ziņojumos. Piemēram, skaidri formulēta definīcija vārdam „kvalifikācija” ir ļoti svarīga, lai saprastu pašvērtējuma ziņojumus un lai saprastu valstu pieejas specifiku. Atšķirība starp „izglītības kvalifikāciju” un „profesionālo kvalifikāciju” ir tipiska specifika, kas ir redzama arī Latvijas pieejā.

Turpmāk ir aplūkoti pielikumi, kas ietver dažas īpatnības: 3. pielikums ir vissvarīgākais, jo tas sīki un vispusīgi atspoguļo izglītības sistēmu pielīdzināšanu LKI/EKI. Bez šī pielikuma ārzemju lasītājs varētu viegli pazaudēt domu, jo īpaši attiecībā uz profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšanu. Šis pielikums arī ir ļoti svarīgs, lai izprastu LKI konceptuālo sistēmu un attiecīgo programmu analīzei nepieciešamo darbu apjomu¹³². Piektais pielikums arī ir būtisks, lai saprastu Latvijas pieeju nacionālajai kvalifikāciju ietvarstruktūrai (NKI) un Latvijas fokusu, pielīdzinot izglītības sistēmu LKI/EKI, ņemot vērā šīs pielīdzināšanas detaļas un saistītās analīzes. 11. un 12. pielikums ir svarīgs starptautiskiem ekspertiem, jo tie piedāvā visaptverošu salīdzinājumu LKI un EK/EAIT aprakstiem.

Šis Atjaunotais pašvērtējuma ziņojums ir skaidrs, lai dokumentētu atbilstību EK/EAIT ietvarstruktūras kritērijiem (detalizētu novērtējumu skatīt tabulās), un sniedz skaidru priekšstatu par LKI veidošanas procesiem un to pakāpenisku ieviešanu. Pakāpeniska kvalifikāciju klāsta paplašināšana ir pragmatisks risinājums, kas atbilst Latvijas pieejai LKI. Progress salīdzinājumā ar iepriekšējiem LKI īstenošanas periodiem, kas tika sniegts 2012. gada pašvērtējuma ziņojumā, ir milzīgs. Papildus uzlabojumiem normatīvajā bāzē, ir vērts uzsvērt 15 Nozaru kvalifikāciju struktūru izstrādi, Latvijas kvalifikāciju datubāzes (LKD) izveidi un pilntiesīgu Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras dalību Eiropas Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas asociācijā (ENQA). Latvija ir viena no nedaudzajām valstīm, kas saistītas ar EK/EAIT portālu (kopš 2016. gada regulāri atjaunojot informāciju par Latvijas kvalifikācijām) un ESCO portālā (kopš 2017. gada). Ir vērts apsvērt šādus priekšlikumus:

- pievienot pielikumu ar definīcijām svarīgākajiem terminiem (Vārdnīca);
- pievienot pielikumu, kas raksturotu vienu no 15 Nozaru kvalifikāciju struktūrām.

2. Atbildes novērtējums par EK/EAIT ietvarstruktūras kritērijiem

Šajā tabulā sniegts attiecīgo kritēriju un procedūru novērtējums attiecībā uz nacionālo kvalifikāciju līmeņu pielīdzināšanu EK/EAIT¹³³.

¹³² Ir arī citas valstis, kas koncentrējas uz izglītības sistēmas pielīdzināšanu EK/EAIT (un EK/EAIT KI), bet pretstatā Latvijai, ISCED līmeņi ir noteikti vienādi ar EK/EAIT līmeņiem.

¹³³ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=10973&no=2>

1. tabula. Pielīdzināšanas procesa atbilstības EKI novērtējums

Kritērijs	Novērtējums	Komentārs
1. Kompetentās iestādes skaidri nosaka un publicē visu attiecīgo pielīdzināšanas procesā iesaistīto nacionālo iestāžu pienākumus un/vai juridisko kompetenci	Sasniegts	Progress salīdzinājumā ar iepriekšējo pašvērtējuma ziņojumu ir skaidri redzams LKI attiecīgo procesu normatīvajā pamatā.
2. Pastāv skaidra un pierādāma saikne starp nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru vai nacionālo kvalifikāciju sistēmu kvalifikāciju līmeņiem un EKI līmeņu aprakstiem.	Sasniegts	Progress salīdzinājumā ar iepriekšējo pašvērtējuma ziņojumu ir skaidri redzams sadaļā par „profesionālajām kvalifikācijām” un Nozaru kvalifikāciju struktūru attīstību. Nākamajā fāzē gaidāms turpmāks progress attiecībā uz jaunām kvalifikācijām ārpus formālās izglītības sistēmas.
3. Nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras vai nacionālās kvalifikāciju sistēmas un to kvalifikācijas balstās uz mācīšanās rezultātu principu un mērķi un ir saistītas ar neformālās un ikdienas mācīšanās atziņas kārtību un, attiecīgos gadījumos, ar kredītpunktu sistēmām.	Sasniegts	Līdzīgi kā citām valstīm, vispārējo izglītību tradicionāli uzskata par tādu, kas nepiedāvā kvalifikācijas (vismaz ne sākotnēji) un, uz mācīšanās rezultātiem balstīta, pārveide tiek uzskatīta par problemātisku.
4. Procedūras, saskaņā ar kurām kvalifikācijas iekļauj nacionālajā kvalifikāciju ietvarstruktūrā vai kvalifikāciju vietu apraksta nacionālajā kvalifikāciju sistēmā, ir caurskatāmas.	Sasniegts	Izglītības un profesionālās kvalifikācijas pielīdzināšana ir pilnīgi caurskatāma. Nākamajā posmā ir vairāk jāpievēršas jauno uz darba tirgu orientēto kvalifikāciju (tostarp, starptautiskās kvalifikācijas) iekļaušanai NKI (un savstarpēji sasaista EKI – LKI – atbilstošo NKS).
5. Nacionālā(-ās) izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēma(-as) ietver atsaucis uz nacionālajām kvalifikāciju ietvarstruktūrām vai nacionālajām kvalifikāciju sistēmām un ir saskanīga(-as) ar šā ieteikuma IV pielikumā izklāstītajiem kvalitātes nodrošināšanas principiem.	Sasniegts	Kvalitātes nodrošināšanas procedūras ir tradicionālas, izglītības sistēma balstīta uz Latvijas pieeju NKI ieviešanai, koncentrējoties uz izglītības sistēmas pielīdzināšanu EKI. Būtisks progress augstākās izglītības jomā ir dokumentēts. Nākamajos posmos ir sagaidāms turpmāks progress kvalitātes nodrošināšanas procedūrās attiecībā uz jaunizveidotām darba tirgus kvalifikācijām.
6. Pielīdzināšanas process ietver attiecīgo kvalitātes nodrošināšanas struktūru skaidru apstiprinājumu, ka pielīdzināšanas ziņojums ir saskaņā ar attiecīgajiem valstu kvalitātes nodrošināšanas pasākumiem, noteikumiem un praksi.	Sasniegts	Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras atzinums ir pievienota pielikumā.
7. Pielīdzināšanas procesā iesaistās starptautiskie eksperti.	Sasniegts	
8. Kompetentā iestāde vai iestādes apliecina nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru vai nacionālo kvalifikāciju sistēmu pielīdzināšanu EKI.		Latvija ir viena no retajām valstīm, kura ir sagatavojusi Atjaunoto pašvērtējuma ziņojumu. Visi kritēriji tika izskatīti atsevišķi, un nav šaubu par ziņojuma publicēšanu nākotnē.
9. Dalībvalstis un citas iesaistītās valstis sešu mēnešu laikā pēc pielīdzināšanas ziņojuma vai tā atjauninājuma apstiprināšanas publicē pielīdzināšanas ziņojumu un sniedz attiecīgu informāciju salīdzināšanas vajadzībām attiecīgajā Eiropas portālā.	Sasniegts	Latvija ir viena no retajām valstīm, kura ir sagatavojusi Atjaunoto pašvērtējuma ziņojumu.
10. Pēc pielīdzināšanas procesa visos jaunizdotajos dokumentos saistībā ar kvalifikācijām, kas ir nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru vai nacionālo kvalifikāciju sistēmu daļa (piemēram, apliecībās, diplomos, apliecību pielikumos, diplomu pielikumos), un/vai kompetento iestāžu izsniegto kvalifikāciju reģistros ar nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru vai nacionālo kvalifikāciju sistēmu starpniecību būtu jāietver skaidra atsauce uz attiecīgo EKI līmeni.	Sasniegts	Ir nodrošināts attiecīgs tiesību aktu atbalsts.

¹³⁴ http://www.ehea.info/media/ehea.info/file/WG_Frameworks_qualification/71/0/050218_QF_EHEA_580710.pdf.

Tabulās tālāk sniegts attiecīgo kritēriju un procedūru novērtējums, lai pārbaudītu ietvarstruktūru saderību ar EAIT ietvarstruktūru ¹³⁴.

2. tabula. LKI atbilstības EAIT ietvarstruktūrai novērtējums

Kritērijs	Novērtējums	Komentārs
Valsts ministrija, kas atbild par augstāko izglītību, nosaka nacionālo ietvarstruktūru augstākās izglītības kvalifikācijām un nosaka iestādi vai iestādes, kas atbildīgas par tās attīstību.	Sasniegts	Jau sasniegts un dokumentēts 2012.gada pašvērtējuma ziņojumā.
Pastāv skaidra un pierādāma saikne starp izglītības kvalifikācijām nacionālajā ietvarstruktūrā un ciklu kvalifikāciju deskriptoriem EAIT ietvarstruktūrā.	Sasniegts	Jau sasniegts un dokumentēts 2012.gada pašvērtējuma ziņojumā.
Nacionālā ietvarstruktūra un tās izglītības kvalifikācijas acīmredzami balstās uz mācīšanās rezultātiem, un izglītības kvalifikācijas ir izteiktas ECTS kredītpunktos vai ar ECTS kredītpunktiem salīdzināmiem kredītpunktiem.	Sasniegts	ECTS saderīga pieeja ir ieviesta (1 ECTS = 1,5 Latvijas kredītpunkti).
Procedūras izglītības kvalifikāciju iekļaušanai nacionālajā ietvarstruktūrā ir caurskatāmas.	Sasniegts	Progress kopš 2012.gada ir dokumentēts.
Nacionālā augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēma atsauca uz nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru un ir saskaņā ar Berlīnes komunikē un citiem secīgiem komunikē, par kuriem Boloņas procesā ir vienojušies ministri.	Sasniegts	Būtisks progress dokumentēts, tostarp, Latvijas Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras dalība ENQA.
Nacionālā augstākās izglītības ietvarstruktūra un tās atbilstība EAIT ietvarstruktūrai ir atspoguļota visos diploma pielikumos.	Sasniegts	Progress kopš 2012.gada ir dokumentēts.
Augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūrā iesaistīto pušu atbilstība ir skaidri definēta un publicēta.	Sasniegts	Dokumentēts.

3. tabula. Saderības novērtējums EAIT ietvarstruktūras procedūrām, kas ierosinātas pašvērtēšanai

Kritērijs	Novērtējums	Komentārs
Atbildīgā valsts iestāde/iestādes apliecina nacionālās ietvarstruktūras atbilstību EAIT ietvarstruktūrai.	Sasniegts	Progress kopš 2012.gada ir dokumentēts.
Pašvērtēšanas process ietver vienošanos ar kvalitātes nodrošināšanas iestādēm, kas ir atzītas Boloņas procesā.	Sasniegts	Būtiski uzlabojumi kvalitātes nodrošināšanā ir dokumentēti, Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras deklarācija ir pievienota pielikumā.
Pašvērtēšanas procesā ir jāiesaista starptautiskie eksperti.	Sasniegts	
Pašvērtējuma ziņojums ir publicēts, un tajā atsevišķi apskatīts katrs no kritērijiem.	Sasniegts	Katrs no kritērijiem tika aplūkots atsevišķi, un nav šaubu par ziņojuma turpmāko publicēšanu.
ENIC un NARIC tiks uztur valstu sarakstu, kuras ir apstiprinājušas, ka tās ir pabeigušas pašvērtēšanas procesu.	Sasniegts	Saraksts tiks atjaunots 2019. gadā
Pēc pašvērtēšanas procesa pabeigšanas attiecīgais kvalifikācijas līmenis jānorāda diploma pielikumā, parādot saikni starp nacionālo ietvarstruktūru un EAIT ietvarstruktūru.	Sasniegts	Progress kopš 2012.gada ir dokumentēts.

Pielikums

Komentāri par Latvijas filozofiju izglītības un kvalifikācijas sistēmu maiņā (Pārdomas par Latvijas pieeju LKI attīstībai un funkcionalitātei)

Šķiet, ka Latvija ir vienīgā ES valsts, kas skaidri pielīdzina savu izglītības sistēmu EKI (un EAIT ietvarstruktūrai). LKI tiek uzskatīta par „būtisku izglītības sistēmas sastāvdaļu” (6. lappuse), pielīdzināšana tiek uzskatīta kā saistoša izglītības sistēmai – kā tas arī ir redzams pašvērtējuma ziņojuma nosaukumā¹³⁵. Tāpēc LKI pielīdzināšana EKI (un EAIT ietvarstruktūrai) tiek uzskatīta par pakārtotu un aplūkota kā ziņojuma sastāvdaļa (2. daļa). Termins „kvalifikācija” tiek lietots ļoti specifiski, tostarp, ir terminoloģija, kas atšķir izglītības un profesionālās kvalifikācijas. Tas ir saprotams, ņemot vērā daudzu kontinentālās izglītības sistēmu problēmas ar anglosakšu jēdzienu „kvalifikācija”. Tomēr ļoti izsmalcināta un detalizēta Latvijas pieeja nākotnē varētu būt apdraudēta, jo mainījušās darba tirgus vajadzības attiecībā uz prasību pārskatīšanu dažādās profesijās un pat tradicionālas profesijas ir novecojušas. Ienākošo tehnoloģiju progresa dēļ varētu rasties problēmas, jo izmantotā pieeja koncentrējas uz Latvijas formālo izglītību (un gatavošanās profesijām). Tiesību aktos noteiktās profesijas vai profesijas apraksti var būt grūti nosakāmi iepriekš vai var izraisīt biežu noteikumu atjaunināšanu. Pastāv risks, ka elastība, kas izriet no izmaiņām darba tirgū un kas prasa jaunas kvalifikācijas (piemēram, kas ir ārkārtīgi steidzama IT nozarē), novedīs pie privāto tālākizglītības pakalpojumu sniedzēju dominēšanas, kas spēs reaģēt elastīgāk nekā skolas. Nozaru ekspertu padomes un jau pieņemtās Nozaru kvalifikāciju struktūras šajā ziņā varētu būt ļoti noderīgas, tomēr to stabilitāte vēl nav skaidra.

Jurajs Vantučs (Juraj Vantuch), Slovākijas Nacionālā observatorija profesionālajai izglītībai

2019.gada 10. janvāris

¹³⁵ Latvijas izglītības sistēmas pielīdzināšana Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai mūžizglītībai un Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai.